

I. A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI, AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA A 2021. ÉVBEN

1. A kormányzat gazdaságpolitikája

A 2021. évben a koronavírus-járvány okozta gazdasági, illetve egészségügyi fennakadások kezelését és a gazdaság újraindítását célzó intézkedések váltak meghatározóvá világszerte. Magyarország erős fundamentumokkal és stabil államháztartással rendelkezett az elmúlt évek következetes gazdaságpolitikájának köszönhetően, így a járvány egy ellenálló, kiegyensúlyozott szerkezetű gazdaságot ért 2020-ban. A költségvetés hiánya évek óta a 3%-os maastrichti küszöb alatt tartózkodott, az államadósság csökkenő pályára állt, a fizetési mérleg egyensúly közeli állapotban volt, a devizaadósságból eredő kockázatok pedig felszámolásra kerültek, valamint erős növekedési lendületben volt a gazdaság. Bár a vírus gazdaságra ható következményei elmaradtak a 2020-as évtől, annak folyamatos veszélye, illetve az elhúzódó negatív következményei, mint a széleskörű globális alapanyaghiány, illetve a növekvő energiaárak az egész év során érvényesültek.

A 2021-es növekedést segítették a kormány támogató intézkedései. Továbbra is elsőrendű feladat volt az egészség védelme mellett a gazdaságvédelem és a gazdaság újraindítása. Ezzel párhuzamosan meg kellett őrizni az elmúlt évek sikeres kormányzati politikájának kiemelt elemeit, programjait, a családvédelem és otthonteremtés, valamint a munkaalapú társadalom építésének vívmányait. A 2021. évi költségvetési törvény elfogadása után a kormány további béremelésekről, adókönyvitésekről, valamint új, a családokat és a vállalkozásokat segítő programokról döntött. 2021 végén már látható volt, hogy a kormány sikeres, a gazdaság újraindítását segítő és a családok helyzetét javító, a korábban elindított programokat megtartó, sőt bővítő költségvetési politikája révén a gazdaság újraindítása megvalósul.

A 2021-es év egészében mind az igazítatlan, mind pedig a szezonálisan és naptárhatással igazított adat szerint 7,1%-kal növekedett a GDP. A magyar adat meghaladja az Európai Unió tagállamainak átlagos növekedéséi ütemét, mely a tavalyi évben 5,3% volt.

A korlátozások által kevésbé érintett ágazatokban a képzett munkaerő megtartása, illetve felvétele 2021-ben is magas bérnövekedési ütemet eredményezett. A gyors kilábalás, valamint a korlátozások feloldása után a szolgáltatások iránt megnövekvő kereslet az érintett ágazatok béreit is dinamizálta, így 2021-ben 8,7%-kal emelkedett a nemzetgazdasági bruttó átlagkereset. A rekordmagasságra emelkedő foglalkoztatásnak, a magas bérdinamikának és a kormány támogató intézkedéseinek köszönhetően 4,2%-kal nőtt a háztartások fogyasztása 2021-ben. A kiskereskedelem összforgalma már júniustól felülmúlta a járvány kitörése előtti volumenét, októberre pedig már minden fő szegmense, így a korábban legnagyobb elmaradást mutató üzemanyag-forgalom is meghaladta a 2020. januári szintet. A koronavírus-járvány okozta átmeneti dinamikavesztés ellenére a fogyasztás szintje 2021 végén 3,6%-kal haladta meg a 2019. évi volumenét.

2021 során mintegy 15 000 milliárd forint értékű fejlesztés valósult meg Magyarországon, amelynek eredményeként a beruházási aktivitás 5,2%-kal múlta felül a megelőző év teljesítményét. A beruházási ráta a válság negatív hatásai ellenére is kiemelkedően magas szinten, 27,2%-on alakult a tavalyi évben. Ezzel az eredménnyel hazánk továbbra is a második helyen szerepel az európai uniós országok rangsorában. A tartósan az EU élmezőnyében szereplő beruházási ráta, a folyamatban lévő nagy volumenű kapacitásbővítések és a vonzó vállalati adózási környezet a beruházási teljesítmény további bővülését és a versenyképesség növekedését alapozzák meg. A kedvező adatok egyúttal alátámasztják, hogy a koronavírus-

válság kapcsán meghozott gazdaságvédelmi intézkedések már érdemben támogatták a beruházásokat.

A háztartások beruházásait illetően, az egész 2021-es évet megugró építési kedv jellemezte, ugyanis 29,9 ezer darab új építési engedély kiadására került sor, amely lendületes, 33%-os bővülést jelent éves összevetésben. A felépült lakások száma ugyanakkor átmenetileg elmaradt a megelőző év kiemelkedő teljesítményétől, amelyben szerepet játszhatott egyfelől az építőanyagok árának emelkedése, valamint hiánya, amely elsősorban a kisebb projekteket érinthette kedvezőtlenül. A lakásépítési folyamatokat várhatóan az Otthonteremtési Program is dinamizálja. 2021. során közel 3200 milliárd forint összértékű kormányzati fejlesztés valósult meg a gazdaságban, amelynek eredményeként az állami beruházások nominálisan 10,9%-kal emelkedtek éves összevetésben. Ennek köszönhetően a GDP-arányos 6,3%-os hazai állami beruházási ráta továbbra is éllovas európai uniós összevetésben.

A koronavírus következtében a termelési láncokban kialakult szűk keresztmetszetek, a megemelkedett energia- és nyersanyagárak, valamint a turizmus kiesése átmeneti jelleggel jelentős negatív hatással volt Magyarország külső egyensúlyi mutatóira. Bár az év első felében látványos javulás bontakozott ki a fizetési mérleg tekintetében, azonban egyrészt az alkatrészhiány miatti exportkiesés, másrészt az év második felére jelentősen romló cserearány megakasztotta a kedvező folyamatot. Az év egészét tekintve a folyó fizetési mérleg hiánya GDP-arányosan 4,2%, míg a külfölddel szembeni finanszírozási képesség hiánya 1,6% volt.

A kedvező munkaerőpiaci helyzet, a közel 20%-kal megemelt minimálbérek a korábbiaknál átmenetileg magasabb inflációs környezetben is biztosítják a reáljövedelmek növekedését, amelyet a kormány új intézkedései, mint például a 25 év alattiak személyi jövedelemadó mentessége, a 13. havi nyugdíj visszaépítése, a családok adó-visszatérítése is erősítenek. Ezáltal a fogyasztás tovább bővíthet, amelyben további növekedési tartalékok képez az EU-s összehasonlításban alacsony háztartási hitelállomány, illetve a magas megtakarítási ráta is. Emellett a válságot megelőzően európai összehasonlításban is igen élénk beruházási aktivitás továbbra is az európai élmezőnyben található, köszönhetően a vállalkozások Magyarországra vetett bizalmának, a kormány aktív beruházás-támogató politikájának, valamint a hazánkba érkező, értékében is rekordokat döntő nagyberuházásoknak.

A makrogazdasági prognózis értékelése

A kormány a 2021-es évre 3,6%-os inflációt tervezett, amihez képest 1,5 százalékponttal magasabb lett a tényadat, míg a külső egyensúlyt tekintve a folyó fizetési mérleg egyenlege (-6,4 milliárd euró) a megemelkedett energiaárak következtében kedvezőtlenebb lett az előrejelzettnél (0,6 milliárd euró).

A kormány által prognosztizált 4,3%-os növekedéssel szemben a gazdaság teljesítménye még dinamikusabban, 7,1%-kal növekedett. A növekedés széles bázison alapult: az ágazatok döntő többsége már meghaladta a pandémia előtti kibocsátási szintjét. A GDP növekedéséhez 2021-ben legnagyobb mértékben a szolgáltatások járultak hozzá. Kedvező továbbá, hogy a nemzetközi ellátási láncok zavarai ellenére az ipari termelés is növekedett, ami egyben az ágazat nemzetközi versenyképességét is bizonyítja. Az építőipar az elmúlt évben igen gyors bővülést mutatott, amellyel tavaly őszre már a 2019-es rekord kibocsátás értékét is felülteljesítette.

A GDP felhasználási tételei közül a fogyasztás húzta leginkább a növekedést, amelynek háttérében a rekord magas foglalkoztatás, a reálbérek emelkedése és a háztartások jövedelmét növelő kormányzati intézkedések állnak. A beruházások, azon belül is a vállalati fejlesztések, szintén támogatták a GDP bővülését. Kedvező, hogy mind a felfutó termeléshez köthető

árú kivitelnek, mind a fokozatosan visszatérő külföldi turisták révén növekvő szolgáltatásexportnak köszönhetően a nettó export is pozitívan járult hozzá a magyar gazdaság növekedéséhez. Elmondható, hogy a sikeres kormányzati gazdaságvédelmi intézkedéseknek is köszönhetően a magyar gazdaság gyors helyreállításával az EU egyik legdinamikusabb növekedését érte el 2021-ben.

2. A költségvetési folyamatok értékelése

A 2021-es költségvetés fókuszában a járvány elleni védekezés, és a koronavírus-járvány által nehéz helyzetbe került gazdaság újraindítása, a munkahelyek megvédése és a családok jövedelembiztonsága állt. Kiemelt cél volt, hogy a magyar gazdaság minél hamarabb visszaállhasson a korábbi, európai szinten is kiemelkedő növekedési pályára. Ezt a célt szolgálta Magyarország történetének legnagyobb gazdaságvédelmi programja, melynek fókuszában a munkahelyek megvédése és az új munkahelyek létrehozása állt.

A költségvetés egyik kiemelt pillére a Gazdaságvédelmi Alap, majd a módosított költségvetésben a **Gazdaság-Újraindítási Alap**, mely a gazdaság védelmével és újraindításával kapcsolatos programok folytatására, kiemelt fejlesztésekre, beruházásokra, továbbá a foglalkoztatás elősegítésével kapcsolatos intézkedésekre teremtette meg a szükséges fedezetet.

Az intézkedések fő területei:

- a munkahelyek megőrzése,
- új munkahelyek létrejöttének elősegítése,
- a kiemelt ágazatok megerősítése,
- a vállalkozások likviditásának, finanszírozásának biztosítása,
- a családok támogatása, valamint
- a nyugdíjasok védelme volt.

2021 végére egyértelművé vált, hogy a magyar gazdaság újraindítása sikeres volt: a gazdaság teljesítménye 7,1%-kal nőtt, a beruházások bővültek. A munkahelyek megvédését és az új munkahelyek létrehozását célzó gazdaságpolitika eredményességét mutatja, hogy a foglalkoztatottak száma 2021. végére újabb csúcsra emelkedett, a negyedik negyedévben számuk elérte a 4688 ezer főt, a munkanélküliségi ráta pedig 4% alá csökkent. A magyar gazdaság tehát meghaladta a járvány előtti teljesítményét.

A költségvetés másik meghatározó pillére az **Egészségbiztosítási és Járvány Elleni Védekezési Alap** volt, amely magába foglalta a járvány elleni védekezéshez, illetve az egészségügyi ellátórendszer működtetéséhez szükséges forrásokat, mintegy 3000 milliárd forint összegben. Az alap tartalmazta mindazon forrásokat, amelyek – többek között – az alapellátás, a járó- és fekvőbeteg ellátórendszer, a gyógyszerkiadások és a pénzbeli ellátások fedezetét képezték. A közös teherviselés keretében az alap bevételét képezte a kiskereskedelmi adó és a gépjárműadó teljes bevétele is.

Az előzetes várakozásoknak megfelelően a járvány elleni védekezés a költségvetés végrehajtása során is fontos szerepet kapott, a kormány számára az emberek élete és biztonsága volt az első, ezért – a járvány elleni védekezéshez, illetve az egészségügyi ellátórendszer működtetéséhez szükséges forrás biztosításán túlmenően – a kormány a kezdetektől azon dolgozott, hogy minél több vakcina álljon rendelkezésre, hogy minél előbb minél több embert be lehessen oltani és mihamarabb újraindulhasson az élet.

A fenti célokhoz kapcsolódóan a kormány és az Operatív Törzs döntései alapján a Járvány Elleni Védekezés Központi Tartaléka terhére összesen 444,6 milliárd forint kiegészítő forrás átcsoportosítására került sor – ez utóbbiból 141,6 milliárd forint az oltóanyagok beszerzését szolgálta. A járvány elleni védekezésnek így 2021-ben sem volt pénzügyi akadály.

Az államháztartás helyzete

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Gst.) 5/A. § (2) bekezdése szerint a költségvetési előjelzést – a makrogazdasági előjelzéshez hasonlóan – a kormány a zárszámadáshoz kapcsolódóan értékeli. A 2021. évben az államháztartás eredetileg tervezett 1689,3 milliárd forintos pénzforgalmi hiánya a költségvetési törvény módosítása során 2485,8 milliárd forintra emelkedett, a teljesülés végül pedig még ennél is magasabb, 4721,7 milliárd forint lett.

A kormányzati szektor európai uniós módszertan szerinti hiánya az eredetileg tervezett 2,9%-ról a költségvetési törvény módosításával 7,5%-ra emelkedett, végül a GDP 7,1%-ában teljesült. A 3%-ot jóval meghaladó, uniós módszertan szerinti deficit elsősorban az év során több hullámban is újratámadó koronavírus-járvány elleni védekezés és a járvány miatt elhúzódó gazdasági nehézségek következményeképpen alakult ki.

2021-ben pénzforgalomban – köszönhetően a vártnál magasabb gazdasági növekedés és infláció hatásának is – több mint 500 milliárd forinttal több adó- és járulékbévelet érkezett az eredetileg tervezetthez képest. Az uniós módszertan szerinti elszámolásban azonban ennek egyenlegjavító hatását lerontotta az a tény, hogy a családok számára a 2022. év elején kiutalt egyszeri, mintegy 680 milliárd forint összegű személyi jövedelemadó visszatérítést a tavalyi évre kellett bevételecsökkentő tételként elszámolni.

Az uniós programokhoz kapcsolódó bevételek és kiadások nettó pénzforgalmi egyenlege több mint 200 milliárd forinttal maradt el a törvényi módosított előirányzathoz képest. Ezt a bevételeknek a kiadásokhoz képest is nagyobb méretű elmaradása okozta. Ennek fő oka, hogy a bevételek és a kiadások alakulását nagymértékben befolyásolta a koronavírus-járvány kedvezőtlen gazdasági hatása, így a kapott uniós támogatások felhasználása, illetve elszámolása elmaradt a várttól. Továbbá a benyújtott Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervről (RRF) szóló egyeztetések a 2021. évben még nem zárultak le, így ennek jóváhagyása még nem történt meg, ezért a prognosztizált bevételek és kiadások sem teljesültek.

A központi költségvetés kamategyenlege (kamatkiadások és kamatbevételek egyenlege) pénzforgalomban a törvényi módosított előirányzathoz képest 337,4 milliárd forinttal kedvezőtlenebb lett, ami a tervezettől eltérő finanszírozási műveletekkel, illetve a hozamok év során bekövetkezett változásával magyarázható.

Az államháztartás alrendszerének alakulása

Az államháztartás 2021. évi pénzforgalmi hiánya 4721,7 milliárd forint lett, mely a GDP 8,6%-a. Az államháztartás központi alrendszerének hiánya a 2287,7 milliárd forintos törvényi módosított előirányzathoz képest 4773,9 milliárd forintra teljesült, ami a GDP 8,7%-ának felel meg. Az államháztartás központi alrendszerén belül a központi költségvetés 4334,0 milliárd forintos, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 420,0 milliárd forintos, az elkülönített állami pénzalapok pedig 20,0 milliárd forintos hiánnyal zárták a 2021. évet.

Az államháztartás központi alrendszerén belül a központi költségvetés 4334,0 milliárd forintos hiánya mintegy kétszerese lett a törvényi módosított előirányzatnak. A központi költségvetés bevételei esetében a törvényi módosított előirányzathoz képest magasabb összegben teljesült a legtöbb adónem. A legnagyobb, több mint 360 milliárd forintos pozitív eltérés az általános forgalmi adónál jelentkezett. A törvényi módosított előirányzatnál alacsonyabb teljesülés csak néhány adónemnél fordult elő (pl. jövedéki adó, játékadó, turizmusfejlesztési hozzájárulás). A tervezetthez képest 2021-ben is túlteljesültek a költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei, amit jelentős részben technikai pénzmozgások okoztak. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételekből mintegy másfélszerese folyt be a törvényi módosított előirányzatnak, melynek egy jelentős része a szén-dioxid kvóták értékesítéséből származó többletbevétellel magyarázható. A kiadások esetében elmaradtak a törvényi módosított előirányzattól többek között a szociálpolitikai meneti díj támogatások és a kezességvállalások. Ugyanakkor magasabb mértékben realizálódtak többek között az egyedi és normatív támogatások, a költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai, az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások, valamint a helyi önkormányzatoknak nyújtott támogatások is. Ennek fő oka, hogy jelentős részben ezeken a sorokon kerültek felhasználásra a Gazdaság-újraindítási programokból és a Járvány Elleni Védekezési Központi Tartalékából biztosított források.

Az elkülönített állami pénzalapok 2021. évi 20,0 milliárd forintos hiánya a Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap 20,9 milliárd forintos, a Nemzeti Kulturális Alap 10,6 milliárd forintos, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap 20,3 milliárd forintos, továbbá a Bethlen Gábor Alap 0,9 milliárd forintos hiányából, valamint a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 32,7 milliárd forintos többletéből alakult ki. Az elkülönített állami pénzalapok egyenlege így a 2021. évre tervezett 13,5 milliárd forintos többletkezes képest lényegesen kedvezőtlenebbül alakult. Ennek döntő oka, hogy a kiadási oldalon minden alap kiadása magasabb lett a tervezettnél. A Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alapnál a Munkahely-megtartási program keretében összesen 100,1 milliárd forintos – eredetileg nem tervezett – bérpótló támogatás kifizetésére került sor a vállalkozások számára az év során, így is fékezvén a járvány munkahelyek elvesztésére gyakorolt nyomását. Ezen többletkiadás egyenlegrontó hatását némileg tompította, hogy mind a Start-munkaprogrammal, mind pedig az álláskeresői támogatásokkal kapcsolatos kifizetések elmaradtak a törvényi módosított előirányzattól.

A társadalombiztosítási alapok a 2021. évet 420,0 milliárd forintos hiánnyal zárták, ami a Nyugdíjbiztosítási Alap (Ny. Alap) 13,6 milliárd forintos, és az Egészségbiztosítási Alap (E. Alap) 406,4 milliárd forintos deficitjéből tevődött össze. A bevételi oldalon a szociális hozzájárulási adóból és járulékokból származó bevételek közel 130 milliárd forinttal meghaladták a törvényi módosított előirányzatot. A kiadások esetében a törvényi módosított előirányzattól kismértékben elmaradtak a gyógyszer-támogatások és a gyógyászati segédeszköz támogatások kiadásai, jóval magasabbak lettek ugyanakkor – többek között – a nyugellátásokhoz, valamint a gyógyító-megelőző ellátáshoz kapcsolódó kiadások. A nyugellátások többletét elsősorban a vártnál magasabb infláció és gazdasági növekedés miatt a

törvényi előírások szerint biztosítandó plusz kiadások (kiegészítő nyugdíjemelések, nyugdíjprémium), míg az utóbbit az orvosoknak, egészségügyi dolgozóknak juttatott összesen mintegy 300 milliárd forintos nagyságrendű bérfejlesztés magyarázza, melyekkel a 2021. évi költségvetés tervezésekor még nem számolhattunk.

Az államháztartás helyi önkormányzati alrendszerének 2021. évi pénzforgalmi többlete 52,2 milliárd forintot tett ki, mely 250,3 milliárd forinttal kedvezőbb a tervezett 198,1 milliárd forintos hiányhoz képest. Az egyenlegjavulás legfőbb oka, hogy az EU-s (szállítói és támogatási) előlegeknél az eredetileg tervezetthez képest megközelítőleg 240 milliárd forinttal több folyt be, ezzel szemben az előleg-felhasználás esetében a kiadási oldalon nem volt lényeges különbség a tervezett és tény között.

3. Az állami feladatellátás funkcionális bemutatása, változásának jellemzői

A kormányzati funkciók mérésére nemzetközileg a „Classification of Functions of Government” (COFOG) szabványt alkalmazzák. Ez a módszertani eszköz összehasonlíthatóvá és elemezhetővé teszi különböző országok kormányzati szektorának terjedelmét, céljai szerinti összetételét. A funkcionális osztályozást elsősorban a kiadások tekintetében szokás vizsgálni.

A 2021. évre vonatkozóan az államháztartás körében, pénzforgalomban az alábbiak szerint alakult az állami feladatellátás.

- a) Az államháztartási szerepvállaláson belül az **állami működési funkciók** kiadásainak aránya 20,1%-ot tett ki. A funkciócsoporton belül összességében az általános közösségi szolgáltatások aránya az előző évvel azonosan, 14,0%-ban teljesült, ezen belül a pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások részaránya 5,2%-ot, a törvényhozó és végrehajtó szervek 4,7%-ot, valamint az egyéb általános közösségi szolgáltatások 2,8%-ot tett ki. A pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások a 2020. évinél 0,6%-kal alakultak alacsonyabban, aminek fő oka, hogy a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter (NVTNM) alá tartozó társaságok tőkeemelése és támogatása jóval kevesebb volt, mint 2020-ban. A regionális víziközmű társaságoknak nyújtott támogatások is csökkentek. Ugyanakkor az NHKV Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt.-nek nyújtott támogatások és a Liget Budapest projekttel kapcsolatos kiadások emelkedtek. E funkción belül az állam működésével kapcsolatos kiadások – a tőkeemeléseket, részesedésvásárlásokat levonva – nominálisan kismértékben csökkentek a 2020. évhez képest.

A törvényhozó és végrehajtó szervek kiadásainak aránya 4,7% lett, mely megegyezik a 2020. évi értékkel. Az egyéb általános közösségi szolgáltatások részaránya 2,8% lett, mely a 2020. évi szintnél 0,7%-kal magasabban alakult, nominálisan 194,7 milliárd forinttal emelkedett, ami elsősorban az Európai Uniónak fizetendő hozzájárulás emelkedésével magyarázható.

A 2021. évben védelemre az államháztartás összes kiadásán belül 2,2%-ot fordított a költségvetés, mely megegyezik a 2020. évi értékkel, ugyanakkor ez nominálisan 36,0 milliárd forint növekedést jelent.

A rendvédelem és közbiztonság funkció a 2021. évi államháztartási kiadások 3,8%-át tette ki, ami az előző évi szintnél 0,1 százalékponttal alacsonyabb a rend- és közbiztonságra költött támogatások visszafogott növekedése miatt.

- b) A **jóléti funkciókra** (pl. oktatás, egészségügy, társadalombiztosítás) 2021-ben az államháztartás kiadásainak 54,9%-át fordították, amely 0,5%-kal nagyobb, nominálisan 519,9 milliárd forinttal magasabb kiadást jelent.

Az államháztartáson belül az oktatási tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított összegek a kiadások 10,8%-át tették ki, mely nominálisan 229,7 milliárd forint növekedést jelent a 2020. évhez képest. Ebben szerepet játszott a Klebelsberg Központnak, a nem állami felsőoktatási intézményeknek, a köznevelési célú humánszolgáltatásokra, a felsőoktatási vagyongazdálkodási feladatok elvégzésére valamint, a felsőoktatás speciális feladataira nyújtott támogatás többlete.

Az egészségügy területén az ellátások biztosítására, valamint az intézmények működésére az államháztartási kiadások 10,2%-át fordította a költségvetés. A funkciócsoport 2020. évi alakulását jelentősen befolyásolta a koronavírus-járvánnyal összefüggő többletfinanszírozás, mely kiadások a 2021. évben már csak csekély mértékben jelentkeztek. Itt jelennek meg az egészségügyi béremeléssel összefüggő többletkiadások, az összevont szakellátás kiadásai, a gyógyszer-támogatások, valamint a veszélyhelyzettel kapcsolatosan biztosított többletforrások.

A társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatások funkciókra fordított összegek a kiadások 25,6%-át tették ki, nominálisan ez 643,8 milliárd forintos emelkedést jelent. A funkciócsoporton belül a legnagyobb részarányt a nyugellátásokra fordított összeg jelentette 15,4%-kal. A nyugdíjkiadások nominálisan 471,5 milliárd forinttal emelkedtek, mely a 13. havi nyugdíj 1 heti összegének kifizetésére, a nyugdíjprémiumra és a nyugdíjak inflációkövető korrigálására vezethető vissza. A gazdaság újraindulását követően a munkanélküliségi ellátások összege 29,0 milliárd forinttal csökkent 2021-ben. A táppénz, anyasági és ideiglenes rokkantsági juttatások, a családi pótlékok és gyermekeknek járó juttatások funkcióra fordított kiadások is összegszerűségükben emelkedtek, az előbbi több mint 65 milliárd forinttal, míg az utóbbi mintegy 53 milliárd forinttal.

A lakásügyekre, települési és közösségi tevékenységekre és szolgáltatásokra kifizetett összegek 2021-ben az összkidadások 3,4%-át tették ki. A legnagyobb emelkedés a lakástámogatások és az önkormányzatok feladatellátásaival kapcsolatos települési és kommunális szolgáltatásoknál jelentkezik, összesen több mint 152 milliárd forint értékben.

A szórakoztató, kulturális, vallási tevékenységek és szolgáltatások funkcionális kiadásai az összkidadásokon belül 4,9%-ot képviseltek, melyek az előző évi kiadásoknál 1,7 százalékponttal alacsonyabban teljesültek. A sport és szabadidős tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított kiadások aránya 0,5 százalékponttal csökkent. A kulturális tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított összeg nominálisan mintegy 138 milliárd forinttal csökkent a 2020. évhez képest, mely elsősorban a Nemzeti Hauszmann Tervvel, valamint az Európa Kulturális Fővárosa 2023 cím viselésével kapcsolatos feladatok támogatásával hozható összefüggésbe. A hitéleti tevékenységekkel kapcsolatos kiadások aránya 0,5%-ra csökkent, ez az előző évhez képest 0,4 százalékpontos csökkenést jelent. A kiadáscsökkenés elsősorban az egyházi épített örökség védelme, valamint az egyházi közfeladatellátási és közösségi célú beruházások támogatásának csökkenéséből ered. Az egyéb közösségi és kulturális tevékenységek funkció 0,3 százalékponttal alacsonyabban alakult, mint a 2020. évi 0,9%-os érték, a kiadáscsökkenés főleg a nemzetpolitikai célú támogatásokhoz kötődik.

- c) A **gazdasági funkciók** összességében a kiadások 19,3%-át tették ki, mely 1,4 százalékponttal alacsonyabb, mint a 2020. évi részarány. Ebben a kiadási típusban a közlekedési és távközlési tevékenységek, szolgáltatások funkciócsoportra fordított összegek aránya a legjelentősebb (8,3%). Ezen belül a közúti közlekedési tevékenységekre fordított kiadás 0,1 százalékponttal magasabb volt, mely nominálisan mintegy 67 milliárd

forinttal magasabb összeget jelent. A kiadásokon belül teret nyertek a közúti fejlesztések, a Magyar Falu Program kiadásai, valamint a közlekedési ágazati programok.

A vasúti közlekedésügyek és szolgáltatások alfunkció kiadásainak aránya 2,8%-ról 3,1%-ra emelkedett. Itt jelenik meg a vasúthálózat fejlesztése, a vasúti személyszállítási közszolgáltatások és a vasúti pályahálózat működtetésének költségtérítése.

Az egyéb gazdasági tevékenységek és szolgáltatások kiadásai az előző évhez képest 0,6%-kal csökkentek, a kiadások 7,1%-át tették ki, nominálisan mintegy 103 milliárd forinttal alakultak alacsonyabban. A gazdaság újraindítását követően kisebb mértékben volt szükség a koronavírus-járvány következtében szükségessé vált versenyképesség-növelő támogatásokra, egészségipari vállalatok versenyképességének javítására, nagyvállalati beruházási, valamint a határon túli gazdaságfejlesztési programok támogatására. Ugyanakkor magasabb összeg jutott a munkahely-megtartási programra és regionális határon túli és egyéb nemzetközi fejlesztési és kutatási programokra.

A környezetvédelemre fordított kiadások a 2020. évvel azonos 1,6%-ban teljesültek. Itt jelennek meg többek közt az egyes energiahatékonysági programok, a vízügyi igazgatóságok, a hulladékgyűjtés, valamint a fenntarthatósági feladatok és közműszolgáltatások támogatása.

- d) Az **államadósság kezelésével kapcsolatos kiadások** a tárgyévben 5,4%-át tették ki az összes kiadásnak, ami a 2020. évinél 0,5 százalékponttal lett magasabb.

4. Adó- és járulékpolitika

A megelőző évek során kialakított növekedésbarát adórendszer fenntartása érdekében az adórendszer súlypontja továbbra is a fogyasztási-forgalmi típusú, valamint a negatív környezeti hatásokat terhelő, egészségvédelmi célú adókra helyeződött. A jövedelmeket terhelő adók súlya – a költségvetési egyensúly megtartása mellett – jelentős mértékben csökkent, az adózással kapcsolatos adminisztrációs terhelés mérséklésének hatására folyamatosan javult az adózói morál. A 2021. évben a bevételek teljesülését az év első felében a járvány gazdaságra gyakorolt hatásai, valamint az ennek ellensúlyozására meghozott intézkedések határozták meg, majd az év második felében a gyors gazdasági visszarendeződés támogatta a bevételi számok teljesülését.

A 2016. évben a versenyszféra és a kormány között született megállapodás értelmében 2017-től folyamatosan mérséklődött a munkára rakódó munkáltatói közteher, 2016 és 2020 júliusa között összesen 11,5 százalékponttal. A 2020. júliusi csökkentéskor a versenyszféra reálbér növekedése ugyan nem érte el a megállapodásban foglalt szintet, azonban a koronavírus okozta válság hatásainak mérséklése érdekében a kormány ettől eltekintve 2 százalékponttal tovább csökkentette a szociális hozzájárulási adó kulcsát a munkahelyek megóvása érdekében. A fenti adócsökkentések 2021-ben is jelentős mértékben enyhítették a vállalkozások és egyúttal az élők munkaadóterheit, mindemellett számos adó és járulékkedvezmény került bevezetésre, amely mind a munkáltatók, mind a munkavállalók helyzetét könnyítette.

A koronavírus-járvány a 2020. évben negatívan hatott a gazdaságra. A gazdaságpolitikát így a 2021. év első felében a járvány gazdasági hatásainak tompítása, míg az év második felében a növekedési pályára visszaállás segítése határozta meg. A munkahelyek megóvása és a vállalkozások fennmaradása érdekében a kormány az adórendszeren keresztül is kiemelten támogatta a járvány által leginkább sújtott ágazatokat. Az érintett hónapokban a vállalkozások adókedvezményben részesültek a szociális hozzájárulási adón, a szakképzési hozzájáruláson, a rehabilitációs hozzájáruláson és a kisvállalati adón keresztül.

A **társasági adó** esetében az utóbbi évek legjelentősebb változása, hogy 2017. január 1-jétől a társasági adókulcs egységesen 9%-ra csökkent, így az Európai Unióban a legkedvezőbb kulccsal adózhatnak a társaságok. Továbbá 2019-ben a nagyvállalkozások bürokratikus terhei csökkentek a csoportadózási lehetőségének bevezetésével a társasági adóban. Ez az intézkedés az ország versenyképességének további növekedését és befektetési célponttá válását támogatja, emellett a vállalatcsoportok számára is számottevő könnyítést jelent, továbbá adómegetakarítással is járhat. A kormány számos eszközzel ösztönzi az adórendszerben a beruházásokat. Ennek érdekében az elmúlt években több lépcsőben eltörlésre kerültek a fejlesztési tartalék összegére vonatkozó korlátozások, így a 2021. adóévtől a jövőbeni beruházásokra visszatartott nyereség akár teljes egészében adómentessé vált. A már megvalósult beruházások után érvényesíthető fejlesztési adókedvezmény igénybevételenek lehetősége pedig tovább bővült, ugyanis 2020-tól kezdődően a kis- és középvállalkozásokra vonatkozó fejlesztési adókedvezmény értékhatára 500 millió forintról – 3 lépésben – fokozatosan csökken, melynek második lépcsője a 2021. évtől lépett érvénybe.

A vállalkozások adminisztrációs és adózási terheinek könnyítése érdekében 2019-ben a társasági adó, az energiaellátók jövedelemadója és az innovációs járulék esetében, 2020-ban pedig az iparüzési adó esetében is eltörlésre került az adóelőleg-kiegészítés.

Az **energiaellátók jövedelemadójában** 2021-ben bevezetésre került az elhatárolt veszteség leírhatóságának lehetősége a társasági adó esetén érvényes szabályozáshoz hasonlóan, melyet először a 2021-es adóévben a 2020-ban keletkezett veszteségükre használhatnak fel a vállalatok likviditási nehézségeik enyhítése érdekében.

A **szociális hozzájárulási adó** kulcsa a kormány és a szociális partnerek közötti béremelési és adócsökkentési megállapodásának köszönhetően 2020. július 1-jétől 2 százalékponttal, 15,5%-ra csökkent, ami 2021-ben változatlan maradt. 2019-től a szociális hozzájárulási adó terhére igénybe vehető munkáltatói kedvezmények célzottabbá váltak, ami a 2021-es évben is meghatározta az igénybe vehető kedvezményeket. A koronavírus-járvány okozta válság azonban a munkáltatói terhek további csökkentését tette szükségessé a munkahelyek és a családok védelme érdekében, amely átmeneti kedvezmények befolyásolták a bevételek alakulását is, például a SZÉP-kártya feltöltések vagy a reprezentáció és üzleti ajándékok mentessége.

A **kisvállalati adó** (kiva) jelentős egyszerűsödésével és az adó kulcsának csökkenésével az adórendszer 2017-től még kedvezőbb adózási környezetet teremtett a növekedésre képes kis- és középvállalkozások számára. Tekintettel arra, hogy az adónem kiváltja a szociális hozzájárulási adót és a társasági adót, összhangban a szociális hozzájárulási adó 2020. évi csökkenésével, a kiva kulcsa a 2021. adóévtől ismét 1 százalékponttal csökkent, 12%-ról 11%-ra. Továbbá 2021-től szélesedtek a jogosultsági feltételek és már 3 milliárd forint bevételig választhatóvá vált az adónem, az adóalanyiség megszűnésének bevételi értékhatára pedig 3 milliárd forintról 6 milliárd forintra emelkedett. A fenti intézkedéseknek, valamint a kiva népszerűsítő kampányoknak köszönhetően az adónemet választó adóalanyok száma ugrásszerűen megnőtt, és a 2021. év végén már meghaladta a 68 ezret.

A **személyi jövedelemadó** esetében a 2021. évre vonatkozóan a családi kedvezményre jogosult gyermekes szülők adóvisszatérítésben részesültek, azonban a pénzforgalmi bevételeket 2021-ben ez az intézkedés nem érintette, továbbá egyéb jelentősen bevételt befolyásoló intézkedés sem került bevezetésre.

Az **általános forgalmi adó** esetében az elvitelre történő, vagy házhoz szállítással értékesített étel- és italforgalomra 2020. november 14-től 2021. július 31-ig 5%-os áfakulcs vonatkozott a

koronavírus-járvány hatásainak enyhítése érdekében (az étkezőhelyi vendéglátás egyébként is 5%-os áfakulcs alá tartozott).

2021. január 1-jétől 2022. december 31-ig (2022-ig kiadott építési engedély esetén 2026 végéig) az új lakások áfakulcsa 5%-ra csökkent a beruházások ösztönzése és a családok lakásvásárlásainak támogatása érdekében. Valamint 2020 nyaratól 5%-os áfakulcs terheli a rozsdáövezeti akcióterületeken épülő, 150 négyzetméter hasznos alapterületet meg nem haladó lakóingatlanok értékesítését.

2021-ben a mikro-, kis- és középvállalatok likviditásának megerősítése érdekében a 2020 márciusától bevezetett intézkedés hatályban maradt, mely értelmében a korábbi 75 nap helyett 30 nap alatt, ezen belül a megbízható adózói körnek 30 nap helyett 20 nap alatt utalja ki a visszaigényelt általános forgalmi adót az adóhatóság.

Az online számlaadat-szolgáltatás 2021. január 4-étől kiterjed minden adóalany és nem adóalany részére kibocsátott számlára is, azaz teljeskörűvé vált (március 31-ig a koronavírus miatti nehézségeket figyelembe véve szankciómentes időszakot biztosított az adóhatóság).

A **jövedéki adó** esetében 2016 szeptemberétől a benzin, a gázolaj és az üzemanyag petróleum esetében az adó mértéke a világpiaci kőolajár alakulásának függvénye. Negyedévente kerül sor az adómértékek felülvizsgálatára, amely a benzin és az üzemanyag petróleum adómértékének esetében literenként 5, míg a gázolaj adómértékének esetében literenként 10 forint változást okozhat. A 2020. július 1-jétől az üzemanyagokat érintő feltételes adómérték emelésre került sor, a 2020 harmadik negyedévtől 2021 első negyedév végéig a magasabb adómértékek voltak érvényben. 2021. április 1-jétől a magasabb kőolaj világpiaci ár értelmében az alacsonyabb adómértékek léptek életbe. A dohánytermékek esetében a vonatkozó európai uniós adóminimumhoz történő közelítés érdekében a cigaretta és a fogyasztási dohány jövedéki adómértéke újabb két lépcsőben 2021 januárjától és áprilisától emelkedett.

2021-től a gyümölcsstermesztő személyek háztartásának és vendégeinek fogyasztását szolgáló házi- és bérfőzdei pálinkafőzés bizonyos mennyiségig adómentessé vált.

A **turizmusfejlesztési hozzájárulást** a koronavírus-járvány hatásának enyhítése érdekében, 2020. március 1-jétől kezdődően 2021. december 31-ig nem kellett megfizetni.

II.

A KÖZPONTI KORMÁNYZAT 2021. ÉVI ELŐIRÁNYZATAI

A.

A központi költségvetés előirányzatai

1. Bevételi előirányzatok

1.1. Vállalkozások költségvetési befizetései

Társasági adó

A társasági adóból származó 2021. évi költségvetési bevétel 558,0 milliárd forint volt, ami az előirányzatot 19,5 milliárd forinttal (3,6%-kal) haladta meg, a módosított előirányzatnál (446,7 milliárd forint) pedig 111,3 milliárd forinttal (24,9%-kal) lett magasabb.

Az előirányzat teljesülése több tényező együttes hatásához köthető. A koronavírus-járványnak az adóelőlegekre, illetve a 2020. évi adóelszámolásra gyakorolt negatív hatásai, továbbá a fejlesztési tartalék esetében a 10 milliárd forintos korlát eltörlésének a bevételekre gyakorolt negatív hatását ellensúlyozta az, hogy az évközi makrogazdasági mutatók kedvezőbben

alakultak az előzetesen várthoz képest, továbbá, hogy az éves adóbevallási adatok alapján a tényleges kötelezettség is magasabb lett.

Cégautóadó

A cégautóadóból származó 2021. évi központi költségvetési bevétel 39,4 milliárd forint volt, amely az éves előirányzatot (37,5 milliárd forint) 1,9 milliárd forinttal (5,0%-kal) haladta meg a cégautó-állomány alakulásának köszönhetően.

Energiaellátók jövedelemadója

Energiaellátók jövedelemadójából a költségvetési törvény 60,6 milliárd forint bevételt irányzott elő. A 2021. évi bevétel 77,3 milliárd forint volt, amely az előirányzatnál 16,7 milliárd forinttal (27,5%-kal) magasabb. A jelentős felülteljesülés több pozitív tényező együttes hatásához köthető, melyek hatását a negatív bázishatás csak kis mértékben mérsékelte.

Ökoadó

Az ökoadó soron a környezetterhelési díj bevétele szerepel a 2021. évben. Az előirányzaton 5,2 milliárd forint pénzforgalmi bevétel keletkezett a befizetésekből.

Bányajáradék

A 2021. évben a bányajáradék-bevétel összesen 60,2 milliárd forint volt, ami a 44,0 milliárd forintos eredeti előirányzatnál 26,9%-kal magasabb szinten teljesült. A bányajáradék-bevétel mértékére hatással voltak a makroparaméter-, volumen- és jogszabályváltozások, köztük a Brent kőolajár, a TTF gázár növekedése, a gazdaság újraindítása érdekében fizetendő kiegészítő bányajáradékról szóló 404/2021. (VII. 8.) Korm. rendelet alapján fizetendő kiegészítő bányajáradék és a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 405/2021. (VII. 8.) Korm. rendelet alapján bevezetett kitermelési kötelezettség, illetve az, hogy egyes fölgázkitermelési kategóriákban kőolajár alapú helyett földgázárindexált bányajáradék-számítás került bevezetésre év közben.

Játékadó

A játékadóból a központi költségvetés a 2021. évben 34,6 milliárd forintot irányzott elő. A tényleges 2021. évi adóbevétel 28,5 milliárd forint volt, amely az előirányzattól 6,1 milliárd forinttal (17,5%-kal) maradt el. Az alacsonyabb teljesülés háttérében egy nagy adózó több hónapot érintő önellenőrzése áll. Ezt az adókedvezmény vártnál alacsonyabb teljesülésének és a vártnál magasabb adókötelezettségnek a bevételekre gyakorolt pozitív hatásai sem tudták ellensúlyozni.

Reklámadó

Reklámadóból a 2021. évi költségvetés nem irányzott elő bevételt, mivel az adónem várhatóan a jövő év végéig felfüggesztésre kerül. Az adónemből a 2021. évben 9,2 milliárd forint bevétel folyt be, mely korábbi évekre vonatkozó kötelezettségek rendezéséhez, illetve további utólagos elszámolásokhoz köthető.

Egyéb befizetések

A gazdálkodó szervezetek egyéb befizetéseit az állami adóhatóság által beszedett bírságok, pótlékok tették ki. Ezen a jogcímen nettó 11,6 milliárd forint bevétel származott a költségvetésnek, mely elmaradt a tervezettől (az előirányzat 77,4%-a). Az alacsonyabb teljesülés háttérében elsősorban a bírság és késedelmi pótlék bevételek állnak, ahol egyszeri hatások is szerepet játszottak.

Egyéb központosított bevételek

A központosított bevételek mérleg soron az éves 488,1 milliárd forintos teljesítés 19,6 milliárd forinttal meghaladta a törvényi előirányzatot (az előirányzat 104,2%-a). A megtett úttal arányos útdíjbevételek 22,6, a bírságbevételek 6,4 milliárd forinttal haladták meg az előirányzott összeget, az időalapú útdíj és termékdíj bevételek a várakozásoknak megfelelően alakultak, míg a hulladéklerakásból származó járulék 6,0 és az egyéb központosított bevételek 2,5 milliárd forinttal a tervezett szint alatt teljesítettek.

A 2021. évben 85,8 milliárd forint termékdíj bevétel folyt be, ami mindössze 0,2%-kal alacsonyabban teljesült a 2021. évi 86,0 milliárd forint összegű törvényi előirányzatnál.

A megtett úttal arányos útdíj (UD) esetében ténylegesen 247,6 milliárd forint befizetés teljesült, amely 10,1%-kal haladta meg az eredeti 225,0 milliárd forintos előirányzatot. A többletbevételt a "természetes" forgalombővülés, valamint a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) fogyasztói árindexe alapján történt díjemelések okozta.

A hulladéklerakási járulékból származó 2021. évben befolyt bevétel 15,6 milliárd forint volt, amely a 18,2 milliárd forintos módosított törvényi előirányzathoz mérten 14,3%-os elmaradást mutat. A hulladéklerakási járulék általános mértéke a korábbi évekkal megegyezően a 2021. évben is 6000 forint/tonna volt, így az előirányzat teljesülése a lerakott hulladék alacsonyabb mennyiségének tudható be.

Az időalapú útdíj (HD) előirányzat 70,3 milliárd forint befizetés teljesült, ezáltal az eredeti 71,0 milliárd forintos törvényi előirányzatnál csak 1,0%-kal alacsonyabb szinten realizálódott az éves bevétel.

Pénzügyi szervezetek különadója

A 2021. évi költségvetés ezen adónem esetében 61,4 milliárd forintot irányzott elő. A 2021. évi teljesülés 61,5 milliárd forint lett.

Kisadózók tételes adója

A kisadózó vállalkozások tételes adója (kata) címén a 2021. évi költségvetési előirányzat 237,4 milliárd forintban került megállapításra. 2021-ben kata-ból a központi költségvetésnek 195,8 milliárd forint bevétele származott, ami 41,6 milliárd forinttal (17,5%-kal) maradt el a 2021-re tervezett összegtől. Az előirányzathoz viszonyított alacsonyabb teljesülést a koronavírus-járvány okozta gazdasági visszaesés, valamint a válság által legnagyobb mértékben érintett ágazatok számára nyújtott adómentesség, valamint a 2021-től bevezetett kifizetői különadó tervezettnél alacsonyabb bevétele magyarázza.

Kisvállalati adó

A kisvállalati adóból származó 2021. évi költségvetési bevétel 111,2 milliárd forint volt, azaz a teljesülés a 97,4 milliárd forintos előirányzatot 13,8 milliárd forinttal (14,2%-kal) haladta meg. A vártnál magasabb bevételek hátterében az adónem belépési és megszűnési korlátainak emelése és a kedvező makrogazdasági környezet hatására növekvő adóalapok miatt következett be, melyet kis mértékben ellensúlyozott a válság által leginkább érintett szektorok számára nyújtott adóalap mentességek összege.

Közműadó

A 2021. évi költségvetés az adónemben 53,4 milliárd forint bevételt irányzott elő. A 2021. évi adóbevétel 54,1 milliárd forint volt. A teljesülés 0,7 milliárd forinttal (1,4%-kal) haladta meg

az előirányzatot, mely a víziközmű szolgáltatók előző évi adófizetési kötelezettségük részletekben való megfizetésének 2021. évre való áthúzódásához köthető.

Kiskereskedelmi adó

A kiskereskedelmi adóból 2021. évben befolyó összeg 78,6 milliárd forint, mely 24,6 milliárd forinttal (45,5%-kal) haladta meg az előirányzatot és 13,8 milliárd forinttal (21,3%-kal) a módosított előirányzatot. A növekmény háttérében az előző éves magasabb adóalapokhoz köthető elszámolások és az ebből számított előlegek növekménye áll.

Rehabilitációs hozzájárulás

A 2021. évi költségvetés a rehabilitációs hozzájárulás bevételeinek előirányzatát 116,2 milliárd forintban állapította meg. Az adónemből a költségvetésnek 2021-ben 113,3 milliárd forint bevétele származott, amely 2,5%-kal alacsonyabb az eredeti előirányzatnál, a módosított előirányzatot 9,7 milliárd forinttal (9,4%-kal) haladta meg. A tervezettől elmaradó teljesülést a koronavírus-járvány okozta gazdasági válság magyarázza, azonban a kilábalás a módosításkor vártnál kedvezőbb ütemben történt.

1.2. Fogyasztáshoz kapcsolt adók

Általános forgalmi adó

A 2021. évben általános forgalmi adó címén 5397,2 milliárd forint pénzforgalmi bevétele keletkezett a költségvetésnek, mely az éves előirányzatot (5015,0 milliárd forint) 382,2 milliárd forinttal (7,6%-kal), a módosított előirányzatot (5035,5 milliárd forint) pedig 361,7 milliárd forinttal (7,2%-kal) haladta meg. A nettó áfa egyenleg mintegy 9190,4 milliárd forint bruttó befizetés (melyből 623,2 milliárd forintot tett ki az import és a dohánytermékek számlákra teljesített befizetés) és a 3793,2 milliárd forintot kitevő kiutalások eredőjeként adódott.

A költségvetés áfabevételei három számlán jelennek meg. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) által vezetett önadózói 'Általános forgalmi adó' számla 4776,9 milliárd forint egyenleggel zárt 2021-ben (beszedett és kiutalt áfa egyenlege). A NAV által nyilvántartott kivetések 'Importtermék általános forgalmi adó' számlája (mely az importon belül a kivetések kör utáni befizetéseket tartalmazza) 423,4 milliárd forintos, míg a szintén kivetések 'Dohánygyártmány áfa' számla 196,9 milliárd forintos egyenleget mutatott.

A bázisévhez képest a költségvetés nettó pénzforgalmi áfabevétele 728,2 milliárd forint (15,6%-os) növekedést mutat. A nettó bevételek növekménye a bruttó befizetések 1269,9 milliárd forintos (16,0%-os) és a kiutalások 541,7 milliárd forintos (16,7%-os) növekedésének egyenlegeként adódott. Az áfabevételeken belül az import és dohány áfa befizetés 69,2 milliárd forinttal (12,5%-kal) nőtt, mely az import áfa bevétel 47,4 milliárd forintos (12,5%-os), illetve a dohánytermékek után beszedett áfabevétel 21,8 milliárd forintos (12,4%-os) emelkedéséből adódott.

A 2021. évre vonatkozóan beadott áfabevallások szerint a belföldi értékesítések adóalapja 17,3%-kal, a beszerzések adóalapja 19,9%-kal haladta meg a bázisidőszaki értéket. A befizetendő adó 18,3%-kal, míg a visszaigényelhető adó 22,4%-kal nőtt.

Jövedéki adó

A jövedéki adó címén a 2021. évben a költségvetésnek 1243,4 milliárd forint pénzforgalmi bevétele származott, mely az éves előirányzattól (1263,1 milliárd forint) 19,7 milliárd forinttal (1,6%-kal), a módosított előirányzattól (1248,6 milliárd forint) 5,2 milliárd forinttal (0,4%-kal) maradt el.

A bevételek legnagyobb hányadát – 57,5%-át – továbbra is az üzemanyagok utáni befizetések tették ki, ezen túlmenően a bevételek 33,2%-a a dohánytermékek után, 7,7%-a a szeszesitalok és egyéb termékek után, 1,6%-a pedig a villamos energia, földgáz, szén energiatermékek után folyt be. Ez a bázisévhez képest 0,3 százalékpontos átrendeződést jelent a dohánytermékek felől az energiatermékek valamint a szeszesitalok és egyéb termékek irányába. A jövedéki adóbevétel az előző év értékénél (1196,0 milliárd forint) 47,3 milliárd forinttal (4,0%-kal) volt magasabb, mely a forgalomváltozások, a dohánytermékek és az üzemanyagok adómérték változásainak, és egyéb piaci trendek együttes hatásának volt betudható.

A főbb termékcsoportok utáni pénzforgalmi bevételek az alábbiak szerint alakultak:

- Az **üzemanyagok** esetében az adóbevétel 715,5 milliárd forintot tett ki, mely 27,6 milliárd forinttal (4,0%-kal) magasabb az előző évi értékénél (687,9 milliárd forint). A növekedés a befizetések 33,6 milliárd forintos (4,6%-os) emelkedésének és a kiutalások 6,1 milliárd forintos (16,1%-os) növekedésének együttes hatásaként adódott. A bevételek 33,4%-át a benzin, 66,4%-át a gázolaj utáni befizetések adták, mely a bázisévhez képest 0,3 százalékpontos átrendeződést jelent a gázolajtól a benzin és egyéb üzemanyagok javára. A bázisév első két negyedévében valamint a tárgyév utolsó három negyedévében az alacsonyabb, míg 2020. július 1-jétől 2021. március 31-ig a magasabb adómértékek voltak érvényben. A befizetések növekedése a gázolaj és a benzin forgalom növekedésének köszönhető. A mezőgazdasági visszatérítések esetén 1,4 milliárd forinttal, a közlekedéshez köthető visszatérítések esetén 0,2 milliárd forinttal, míg kereskedelmi gázolaj jogcímen 3,7 milliárd forinttal nőtt a visszatérített jövedéki adó összege a bázishoz képest. Az előző évhez viszonyítva a 2021. évben a gázolaj szabadforgalma 7,7%-kal, a benziné 6,8%-kal nőtt. A 2021. évben a benzin esetében az üzemanyagár a bázisévi szintet átlagosan 23,6%-kal, míg a gázolaj esetén az üzemanyagár a bázis évi szintet átlagosan 20,7%-kal haladta meg.
- A **szeszesitalok és egyéb termékek** jövedéki adóbevétele 95,4 milliárd forintot tett ki, amely 5,2 milliárd forinttal (5,8%-kal) magasabb a bázisnál (90,2 milliárd forint). Ez a forgalom magasabb alakulásának tudható be.
- A **dohánytermékek** jövedéki adóbevétele 412,5 milliárd forint volt, amely az előző évi értékhez (400,2 milliárd forint) képest 12,3 milliárd forinttal (3,1%-kal) magasabb. A bevételek alakulását a cigaretta és a fogyasztási dohány adómértékének több lépcsőben történt emelésére adott piaci reakciók, a piaci szerkezet változása és a szabadforgalom bázis évhez mért alakulása befolyásolta. A 2021. évben a szabadforgalomba helyezések volumene a cigaretta esetén 23,3%-kal, a fogyasztási dohány esetén pedig 13,4%-kal csökkent.
- A **villamos energia, földgáz, szén energiatermékek** jövedéki adójából 19,8 milliárd forint bevétel származott a költségvetésnek, amely az előző évi értékhez (17,4 milliárd forint) képest 2,4 milliárd forinttal (13,6%-kal) magasabb. A nettó bevétel 27,9 milliárd forint befizetés és 8,0 milliárd forintot kitevő visszautalás eredőjeként adódott.

Regisztrációs adó

A regisztrációs adó címén a 2021. évben 17,0 milliárd forint pénzforgalmi bevétel származott a költségvetésnek. A nettó adóbevétel az éves előirányzattól (20,0 milliárd forint) 3,0 milliárd forinttal (15,1%-kal) maradt el. A vártnál alacsonyabb teljesülés hátterében a koronavírus-járvány hatásaként visszaeső gépjárműbehozatal áll.

Távközlési adó

A 2021. évben távközlési adó címén 58,7 milliárd forint folyt be a költségvetésbe, mely az éves előirányzatot (53,0 milliárd forint) 5,7 milliárd forinttal (10,8%-kal) haladta meg. A bázisévhez viszonyítva a költségvetés bevétele 2,0 milliárd forinttal (3,6%-kal) nőtt.

Pénzügyi tranzakciós illeték

A 2021. évben 233,1 milliárd forint pénzügyi tranzakciós illeték bevétele keletkezett a költségvetésnek. A bevétel a költségvetési előirányzatot (218,8 milliárd forint) 14,3 milliárd forinttal (6,5%-kal) haladta meg. Az előirányzat vártnál magasabb teljesülésének oka a piaci szektor magasabb kötelezettsége (a Magyar Államkincstár kötelezettsége kis mértékben szintén magasabban teljesült). A 2021. évi bevétel a 2020. évi bevételhez (217,8 milliárd forint) viszonyítva 15,3 milliárd forintos (7,0%-os) növekedést mutat. A bázisévhez mért magasabb teljesülés háttérében piaci szektor magasabb kötelezettsége áll. A költségvetés bevételeinek 0,3%-a a Magyar Államkincstárhoz, míg 99,7%-a az adófizetésre kötelezett piaci szereplőkhöz köthető.

Biztosítási adó

A központi költségvetés biztosítási adóból származó bevétele 2021-ben 104,3 milliárd forint volt. Az adóbevétel a 2021. évi előirányzattól (105,9 milliárd forint) 1,6 milliárd forinttal (1,6%-kal) maradt el. A bázisévhez viszonyítva a költségvetés bevétele 5,7 milliárd forinttal (5,8%-kal) emelkedett.

Turizmusfejlesztési hozzájárulás

2021-ben turizmusfejlesztési hozzájárulásból 0,4 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek, mely az éves eredeti előirányzattól (29,6 milliárd forint) 29,2 milliárd forinttal, a módosított előirányzattól (7,6 milliárd forint) 7,2 milliárd forinttal maradt el. Az alacsonyabb teljesülés oka, hogy a koronavírus-járvány hatásának enyhítése érdekében a hozzájárulást 2021-ben nem kellett megfizetni.

1.3. A lakosság költségvetési befizetései

Személyi jövedelemadó

A 2021. évre vonatkozó költségvetés előirányzatként 2683,5 milliárd forint személyi jövedelemadó bevételt tartalmazott. A személyi jövedelemadóból ténylegesen befolyt költségvetési bevétel 2888,6 milliárd forint volt, mely 3060,6 milliárd forint bruttó befizetés és 172,0 milliárd forint kiutalás egyenlegeként adódott. A 2021. évi teljesítés az eredeti előirányzathoz képest 205,1 milliárd forintos (7,6%) növekedést mutat, a módosított előirányzatot pedig 170,8 milliárd forinttal (6,3%-kal) haladta meg. A tervezettnél magasabb teljesülés a következő tényezők eredőjeként adódott: a 2020-as várakozásoknál kedvezőbb foglalkoztatási- és bérdinamika, valamint a koronavírus-járvány miatti alacsonyabb tervezési bázis. A 2021. évben realizált személyi jövedelemadó-bevétel 360,8 milliárd forinttal, 14,3%-kal volt több a 2020. évi bevételnél.

Adóbefizetések

A 2021. évben a költségvetésnek egyéb lakossági adóbefizetésekből 3,2 milliárd forint bevétele származott, mely az éves előirányzattól (7,9 milliárd forint) 4,7 milliárd forinttal maradt el. A fenti összegből közel 3,0 milliárd forintot tett ki a bérfőzési szeszadó, a lakossági vámbefizetések, a szabálysértési bírságok összege, illetve a NAV értékesítési bevételi számlára érkezett összeg 0,1 milliárd forint volt. Az elmaradás oka, hogy 2021-től adómentessé vált a magánfőzött pálinka egy adott mennyiségig.

Illetékbecfizetések

Az illetékbecfizetésekből a központi költségvetésnek 2021-ben 224,0 milliárd forint bevétele származott, amely a költségvetési előirányzathoz (218,7 milliárd forint) viszonyítva 5,3 milliárd forintos (2,4%-os) felülteljesülést mutat. A módosított előirányzat 194,1 milliárd forintban lett meghatározva. A magasabb teljesülést a visszerhes ingatlanátruházási és gépjármű illeték vártnál magasabb teljesülése okozta.

Gépjárműadó

A 2021. évben gépjárműadó címén nettó 95,0 milliárd forint pénzforgalmi bevétele származott a költségvetésnek. A nettó adóbevétel az éves előirányzatot (87,0 milliárd forint) 8,0 milliárd forinttal (9,2%-kal) haladta meg. A magasabb teljesülés háttérben nagyrészt az önkormányzatok 2020. évhez köthető utólagos elszámolása áll.

Háztartási alkalmazottak regisztrációs díja

Az adónemet illetően a költségvetési törvény külön előirányzatot nem tartalmazott. A 2021. évi bevétel 18,8 millió forint volt.

1.4. A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei

A fejezetek – központi költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok együtt – a 2021. évben 2700,1 milliárd forint nem költségvetési támogatásként kezelt bevételt értek el, mely összeg 98,2 milliárd forinttal (3,5%-kal) alacsonyabb az előző évben realizált 2798,3 milliárd forint saját bevételnél. A költségvetési szervek bevételeinek csökkenése 133,8 milliárd forint, a fejezeti kezelésű előirányzatok esetében a bevételek 35,6 milliárd forinttal növekedtek az előző évhez képest.

Az 1490,0 milliárd forint összegű eredeti bevételi előirányzathoz képest a tényadatok 1210,1 milliárd forintos (96,5%-os) növekedést mutatnak.

Az eredeti előirányzathoz képesti növekedés a működési (563,1 milliárd forint) és felhalmozási célú (490,0 milliárd forint) támogatások államháztartáson belülről előirányzaton, továbbá a működési (68,3 milliárd forint) és felhalmozási (88,3 milliárd forint) célú átvett pénzeszközök előirányzaton, valamint az egyéb (közhatalmi, működési, felhalmozási) bevételek (0,4 milliárd forint) előirányzaton jelentkezett.

1.5. Bevételek az államháztartás alrendszeréből

A központi költségvetési szervektől származó befizetések

A központi költségvetési szervektől származó befizetések 2021-ben összesen 26,5 milliárd forint összeget tettek ki. Ebből az egyes intézmények részére – a költségvetési törvényben – előírt befizetési kötelezettségek teljesítése 26,4 milliárd forint, az egyéb befizetések jogcímen 84,5 millió forint realizálódott.

Központi Maradványelszámolási Alapba történő befizetések

A Központi Maradványelszámolási Alap (KMA) előirányzat javára az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (Ávr.) 150. § (4) és 152. § (2) bekezdései alapján befolyt bevétel összege összesen 362,8 milliárd forint volt, amelyből a 2020. évben keletkezett kötelezettségvállalással nem terhelt maradványok összege 312,3 milliárd forint, a 2020. évben keletkezett kötelezettségvállalással terhelt, azonban meghiúsulás miatt kötelezettségvállalással nem terheltté vált maradványok összege 35,5 milliárd forint volt, továbbá az egyes költségvetési intézkedésekről szóló 2105/2021. Korm. határozat alapján 15 milliárd forint befizetésére került sor.

Elkülönített állami pénzalapok befizetése

Az alapok közül a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap 21,2 milliárd forintos befizetést teljesített a tudás-intenzív, nagy hozzáadott értéket teremtő és nemzetgazdasági növekedést ösztönző kutatásfejlesztési tevékenységek finanszírozásának elősegítése érdekében.

Helyi önkormányzatok befizetése

A helyi önkormányzatoktól a 2021. évben összesen 168,8 milliárd forint befizetés érkezett, ami alapvetően az alábbi forrásokból származott:

- A szolidaritási hozzájárulás eredeti előirányzata 165,5 milliárd forint volt. Az önkormányzatok az év közben módosított költségvetési törvény szerint figyelembe vett, egy lakosra jutó adóerő-képessége alapján számított szolidaritási hozzájárulás megfizetett összege 2021-ben 155,0 milliárd forintra teljessült. Ez 6,3%-kal marad el az előirányzattól.
- A tárgyévet megelőző évi önkormányzati elszámolások alapján, a kincstári felülvizsgálat, illetve az Állami Számvevőszék ellenőrzései során megállapított, jogtalanul igénybe vett és a tárgyévben a központi költségvetésbe visszafizetett hozzájárulások és támogatások összegeiből 13,2 milliárd forint, valamint ezek igénybevételei, kiegészítő és késedelmi kamatából 0,6 milliárd forint folyt be a központi költségvetésbe.

1.6. Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések

Az állami vagyonnal kapcsolatos tételek alapvetően:

- az állami vagyonnról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vtv.),
- a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény (MFB tv.),
- a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (Nfatv.),
- az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény és az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételtől szóló 2012. évi CCXVII. törvény

hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodásból eredő bevételeket foglalják magukban. Ugyancsak e bevételek között szerepelnek egyes koncessziós szerződésekből származó befizetések.

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Áht.) 2021. évben hatályos rendelkezései szerint az állami vagyonnal összefüggő bevételek egy része megjelenik a központi költségvetés mérlegében, más részük (így különösen a kölcsön-visszatérülések) finanszírozási bevételnek minősülnek, amelyek nem érintik a központi alrendszer egyenlegét.

Az állami vagyonnal kapcsolatos befizetések tekintetében a 2021. évi központi költségvetés eredetileg 142,8 milliárd forintot tartalmazott, amelynek nagyságrendjét döntően az üvegházhatású gázok kibocsátási egységek értékesítéséből származó és Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) portfóliójába tartozó ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos bevételek, illetve az osztalékbefizetések határozták meg.

A tényleges bevételek 213,6 milliárd forintot tettek ki, a 70,8 milliárd forintos többletet alapvetően ingatlanok, egyéb eszközök értékesítése, illetve az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeihez kapcsolódó kvótaár túlteljesülése eredményezte.

Az **ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos bevételek** összességében közel 62,5 milliárd forintos összegben teljesültek, ennek legjelentősebb része a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) portfóliójába tartozó ingatlanok és egyéb eszközök eladásából származott, a tervezett 14,9 milliárd forint 35,1 milliárd forinttal teljesült túl, 50,0 milliárd forint bevétel keletkezett az MNV Zrt. kapcsán.

Az MNV Zrt. a rábízott vagyonában nyilvántartott, állami feladatok ellátásához, költségvetési szervek elhelyezéséhez nem szükséges ingatlanokat az állami vagyonnal való gazdálkodásra vonatkozó jogszabályok alapján értékesíti. A 2021. évben az MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó vagyonelemek értékesítése főszabályként elektronikus árverés útján történt.

Az elmúlt évhez hasonlóan tovább folytatódott az a tendencia, hogy az MNV Zrt. felé egyre nagyobb számban érkeztek megkeresések az állami tulajdonban álló ingatlanok megvásárlására. A megkeresések és az egyes árveréseken megtett licitek száma azt jelzi, hogy az érdeklődés elsősorban a frekventált helyeken, jellemzően Budapesten, megyeszékhelyeken található lakóingatlanok (kisebb számban irodaingatlanok), illetve a Balaton mentén fekvő ingatlanokkal kapcsolatban érkezett.

Tovább növelte a többletbevételeket a szénhidrogén kutak MOL Nyrt. részére történő értékesítése, illetve a közlekedési és vonalas közlekedési infrastruktúra-építő állami gazdasági társaságok útján bontásból kinyert vissznyereményi anyagok értékesítése.

A Nemzeti Földalap 15,0 milliárd forintos bevételi előirányzata 9,8 milliárd forintos összeggel, 65,3%-on teljesült. A bevételek 98,1%-a ingatlanok értékesítésből és haszonbérleti díjkból, 1,9%-a vagyonkezelői díjkból és egyéb bevételekből származott.

Az értékesítési bevételek (5,9 milliárd forint) 48,6%-os teljesüléssel elmaradtak a tervezettől, amely elsősorban az évközi áthúzódásokra, a szerződésektől történő elállásokra és a szerződő felek változására, a peres eljárások lezárása időigényére, valamint a hirdetésményes értékesítések tervezettnél későbbi megkezdésére vezethető vissza. A teljes összeg termőföldek eladásából eredt.

A haszonbérleti díjak bevételi összege (3,7 milliárd forint) 44,2%-kal meghaladta a tervezettet, mivel az értékesítési ügyletek lezárásáig fennállt a korábbi hasznosítási jogviszonyok díjfizetési kötelezettsége, valamint eredményesebben zajlott a korábbi évek díjköveteléseinek behajtása.

2021-ben is az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek között jelentek meg a Beruházási Ügynökség által előkészített és megvalósított kiemelt kormányzati magasépítési beruházások bevételei. Az eredeti bevételi előirányzattal nem rendelkező tétel összesen 2,7 milliárd forinttal teljesült az alábbiak szerint:

- egyedi beruházások: 2,4 milliárd forint, amely az érintett beruházások korábbiakban kijelölt megvalósítóinál rendelkezésre álló források Beruházási Ügynökség részére való átadásából eredt,
- programszerű beruházások: 18,0 millió forint, amely a Nemzeti Szabadidős - Egészség Sportpark Program egyes beruházásai kapcsán 2020 decemberében történt téves utalás visszautalásából származott,
- egyéb bevételek: 221,1 millió forint, amely az egyes beruházásokhoz kapcsolódó rezszi számlák továbbszámlázását jelentette.

A **társaságokkal kapcsolatos bevételek** előirányzat 23,4 milliárd forintos szinten, a vártnál némileg alacsonyabb összegben teljesült. Az elmaradás az osztalékbevételekkel

összefüggésben keletkezett, mivel az MVM Energetika Zrt.-től érkező, tervezett 7,5 milliárd forintos bevétel nem valósult meg. Az osztalékok meghatározó nagyságrendjét a Szerencsejáték Zrt. 15 milliárd forintja jelentette. További nagyobb bevételt jelentett egy 5,3 milliárd forint összegű tőkeleszállítás.

A fenti két kategória egyikébe sem sorolt **egyéb bevételek** esetében a túlteljesülést az ún. kvótabevételek okozták. Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény és az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételtől szóló 2012. évi CCXVII. törvény által létrehozott kibocsátási egységek értékesítéséből származó bevétel a 2021. évben 102,9 milliárd forint volt, amely meghaladta a tervezett 70,3 milliárd forint bevételt.

1.8. Egyéb bevételek

Az egyéb bevételek 2021. évi 101,6 milliárd forintos teljesítése több, mint ötszöröse volt a törvényi előirányzatnak (az előirányzat 545,4%-a). Ezen belül a legnagyobb tételt a Járvány Elleni Védekezés Központi Tartalékából korábban vakcina beszerzésre biztosított 52,8 milliárd forintos támogatás uniós pénzből történt visszatérítése (REACT-EU támogatás) jelentette, mely ezen a mérlegsoron került elszámolásra. Kiemelendő még a jogtalanul igénybevett lakástámogatások behajtásából, visszafizetéséből eredő összesen 12,5 milliárd forint, valamint a kezesség-visszatérülés címén befolyt 4,6 milliárd forint.

1.9. Uniós programok bevételei

Magyarország és az Európai Unió költségvetési kapcsolatait alapvetően a 2014-2020. és a 2021-2027. közötti többéves pénzügyi keretektől, illetve a koronavírus hatásainak enyhítésére létrehozott Next Generation EU (NGEU) keretében rendelkezésre álló források felhasználása, valamint a közös költségvetéshez történő hazai hozzájárulás összege határozzák meg.

A 2014-2020-as időszaki Európai Strukturális és Beruházási Alapok keretében összesen mintegy 9000 milliárd forint összegű uniós forrás áll a kedvezményezettek rendelkezésére. Ezt az összeget egészítik ki összesen 150 milliárd forint uniós forrással a Belügyi Alapok és egyéb más uniós programok.

Magyarország számára a 2021-2027. közötti programozási időszakban rendelkezésre álló kohéziós politikai uniós források nagyságrendileg 7900 milliárd forintot jelentenek.

Az agrár- és vidékfejlesztésre szánt uniós források felhasználása a korábbi időszakokban megszokottakhoz képest jelentősen átalakul. A változások nagyságrendje és az azok leképztését szolgáló szabályok kialakításának időigénye miatt a Bizottság két átmeneti évet iktatott be a tényleges indulásig, ezáltal meghosszabbítva a jelenleg futó Vidékfejlesztési Program időbeni hatályát. Az új programozási időszak így csak 2023-ban indul majd.

Szintén jelentős változás az agrártámogatások területén, hogy a nemzeti társfinanszírozás összege, az Unióban egyedülálló módon, a maximálisan adható 80% lesz. Ennek eredményeképpen az új programozási időszakban közel háromszor annyi támogatást lehet majd szétosztani, mint korábban. A felhasználható keretet a 2021-2022-es években tovább növeli a NGEU források vidékfejlesztésre allokált összege is.

A REACT-EU program a koronavírus-járvány okozta válságot ellensúlyozó intézkedésekhez kapcsolódó támogatás, amelyet a 2014-2020-as kohéziós operatív programok keretrendszerében kell felhasználni. A program kerete mintegy 400 milliárd forint, melynek beavatkozási területei többek között a munkahelyek védelme (bértámogatás), a gazdaság

újraindítása, valamint az egészségügyi ellátórendszer, a köznevelési, szociális szféra támogatása.

Az uniós támogatások Európai Uniótól származó bevételei a XLII. Költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet Uniós programok bevételei cím előirányzataira folynak be. A 2021. évi tervezett bevétel összesen 1116,3 milliárd forint volt, amely 1464,5 milliárd forint összegben teljesült.

Az uniós bevételeken túl további egyéb jogcímenek (lásd az Európai Területi Együttműködés támogatásai) 12,8 milliárd forint bevétellel számolt a költségvetés, melyből 11,9 milliárd forint be is folyt. Az uniós támogatásokhoz kapcsolódóan mintegy 76,2 milliárd forint egyéb bevétel is keletkezett, melynek döntő hányada visszafizetett támogatásokból és egyéb technikai pénzmozgásokból származik. Ezek a bevételek a kiadási előirányzattal azonos címrendi helyen kerülnek kimutatásra.

Az uniós programok többségében a támogatás uniós részét a központi költségvetés megelőlegezi, ami csak a kifizetést követően, az Európai Bizottsággal (a továbbiakban: Bizottság) való elszámolás és térítés után lesz visszapótolva a központi költségvetésbe.

A Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény módosításáról szóló 2021. évi XLIV. törvény jelentősen módosította mind a kiadási mind a bevételi összegeket. A módosítás arra alapozott, hogy az új 2021-2027-es programokról és a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervről szóló Bizottsági egyeztetések 2021-ben befejeződnek. A tervek véglegesítése nem valósult meg 2021. december 31-ig, emiatt a módosítás alapjául szolgáló intézkedések sem kezdődhettek meg. Az eredeti tervekhez képest azonban a tényleges bevételek így is 31%-kal magasabb összeggel zártak.

A bevételek 80%-a a Kohéziós Operatív Programokból, 14%-a az agrártámogatásokból, a fennmaradó 6% a többi támogatás bevételeiből származott.

A kohéziós, halászati és agrártámogatások bizottsági forráslehívásainak összege 2014-2021 között összesen 19 343,0 millió euró volt, amely tartalmazza mind az előlegeket, mind az időközi kifizetéseket és a teljes lehívható uniós forráskeret 71,4%-át jelentik. A Belügyi Alapok forráslehívása 74,1 millió euró, mértéke 64,5% volt. A fennmaradó források lehívására 2023 végéig van lehetőség.

Kohéziós alapok programjai

A *kohéziós operatív programok* bevételeit főszabály szerint a Bizottság által a tárgyévben átutalt összegek és a befolyó éves előlegek adják. A kohéziós operatív programok 2021-re tervezett összes bevétele 852,9 milliárd forint volt, amely 1195,7 milliárd forint összegben teljesült.

A tervezettnél magasabb bevétel háttérében a még 2021-ben is fennálló azon bizottsági szabályozás állt, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy költségnyilatkozataikba a szokásos 85%-os társfinanszírozás helyett 100%-ot állítsanak be.

Nagyban befolyásolta a kifizetések és a bevételek összegének alakulását a forint erőteljes gyengülése is, mely összességében több tízmilliárd forinttal emelte meg az egyes operatív programok felhasználható keretét. Az uniós bevételeken túl további 70,7 milliárd forint egyéb bevétel is keletkezett, amely döntően a fentebb is említett visszaszedett támogatásokból folyt be.

Az *Európai Területi Együttműködés (ETE)* célkitűzés fő célja, hogy elősegítse az Európai Unió erőteljesebb integrációját, harmonikus és kiegyensúlyozott fejlődését. A 2014-2020-as időszaki

ETE támogatások esetében az uniós források nem jelennek meg a költségvetésben, ugyanakkor az uniós támogatási rész kérelemre, visszatérítendő támogatás formájában megelőlegezhető. Az előirányzatban a megelőlegezett majd visszafizetett támogatások jelennek meg bevételként. A tervezett bevétel 12,6 milliárd forint volt, míg a ténylegesen befolyt összeg 11,9 milliárd forint lett.

Az *Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF)*, célja a transzeurópai hálózatokon a közlekedési, energetikai és távközlési beruházások finanszírozása. A 80,8 milliárd forintnyi tervezett bevétellel szemben mindössze 48,6 milliárd forint keletkezett, amelynek oka, hogy a pandémia okozta leállás miatt a tervezett kiadások csökkentek és emiatt arányosan csökkent az elszámolható bevétel is.

Agrár- és halászati alapok programjai

A *Vidékfejlesztési Program (VP) 2021.* évben tervezett bevétele 162,8 milliárd forint, amelynél 46,7 milliárd forinttal több folyt be, így a tényleges bevétel 209,5 milliárd forint lett. Ennek oka az előző év utolsó negyedévében eszközölt magasabb összegű kifizetés térítésének 2021. évi beérkezése, valamint a beruházási támogatások, a mezőgazdasági kisüzemek támogatása és a LEADER programok fokozottabb ütemű megvalósítása és az ehhez kapcsolódó bizottsági leírások magasabb összege.

A *Magyar Halgazdálkodási OP (MAHOP) 2021.* évre tervezett bevétele 1,4 milliárd forint, amit a tényleges bevétel kis mértékben meghaladott és 1,6 milliárd forintban realizálódott. A MAHOP kifizetések továbbra is a vártnál lassabban haladnak, így a bevételek is lassabban érkeznek, ugyanakkor forrásvesztés nem történt. *Uniós programok kiegészítő támogatása* előirányzat bevételi oldala nem része a költségvetésnek, de jelentőségük miatt meg kell említeni ezen, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap keretéből érkező bevételeket is, melyek összege 5,5 milliárd forint volt.

Az egyéb uniós támogatások

Többféle terület támogatási jogcímei tartoznak ide. Az előirányzatok együttes uniós bevétele 18,3 milliárd forint összegben került megtervezésre, de a ténylegesen befolyt 9,8 milliárd forint lényegesen elmaradt a várttól. Ennek oka, hogy több támogatási program sem tudott elindulni 2021-ben.

A *Belügyi Alapok* jogcímcsoport magában foglalja a Belső Biztonsági Alapot (BBA) és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapot (MMIA). A jogcímcsoport támogatást nyújt a külső határok őrzésével (uniós vízumpolitika, határon átnyúló bűnözés és terrorizmus megelőzése) és az illegális migrációval, az önkéntes visszatéréssel kapcsolatos feladatokra. Ide soroljuk továbbá az Európai uniós és nemzetközi projektek/programok megvalósításához kapcsolódó kiadások előirányzatot is, aminek célja többek között az európai uniós vagy nemzetközi forrásból támogatott projektek megvalósításához, előkészítéséhez, kapcsolódó költségek finanszírozása. E jogcímcsoport szintén rendelkezik egy minimális, nem uniós bevétellel, aminek tervezett összege 0,2 milliárd forint, teljesülése azonban ennek több, mint tízszerese, 2,1 milliárd forint lett. A jelentős emelkedés oka a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz kiemelt projektjeinek előkészítéséhez biztosított 1,1 milliárd forintos többletforrás.

Az *EGT és Norvég Finanszírozási Mechanizmusok* elsődleges célja a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésére, valamint a Magyarország és a donor országok közti kétoldalú kapcsolatok erősítésére irányul. A program 2021-ben sem indult el.

A Svájci-Magyar Együttműködési Program II. egyeztetései a felek között lezárult. A program az Európai Unión belüli gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek csökkentéséhez, valamint a kétoldalú kapcsolatok fejlesztéséhez járul hozzá. Svájc az Európai Unióval kötött megállapodás értelmében második alkalommal nyújt támogatást 13 európai uniós tagországnak, köztük Magyarországnak is. A Svájci Hozzájárulás II. időszak keretében 87,6 millió svájci frank pénzügyi támogatás érkezik hazánkba, melyhez 15%-os nemzeti társfinanszírozás társul. A két ország közötti megállapodás aláírása áthúzódott 2022-re, így a program nem tudott elindulni, bevétele nem keletkezett.

1.10. Egyéb uniós bevételek

Az Egyéb uniós bevételek cím két tételből tevődött össze.

Ezen a jogcímen található az Európai Unió költségvetési bevételeit képező, Magyarországon beszedett ún. tradicionális saját források (vámok) azon része, amely a beszedési költségek fedezeteként a hazai költségvetést illeti, valamint az uniós támogatások utólagos megtérülése.

Vámbeszedési költség megtérítése alcímen a központi költségvetésnek a 2021. évben 23,4 milliárd forint nemzeti vám bevétele keletkezett. A 2021. évi költségvetés ezen a címen 16,2 milliárd forintos előirányzatot tartalmazott, amelynél a tényleges bevétel mintegy 7,2 milliárd forinttal (44,2%-kal) volt magasabb. A magasabb teljesülés oka egyrészt az európai uniós szabályok év közbeni változása: 2021. június elsején lépett hatályba a saját forrás rendszerről szóló új, 2020/2053/EU, Euratom tanácsi határozat, ami alapján a vámbevételekből 5 százalékponttal több kerül a nemzeti költségvetésbe. Másrészt a növekedéshez hozzájárult a magasabb importforgalom is.

Az uniós támogatások utólagos megtérülése alcímen 48,1 millió forint bevétel keletkezett, az előirányzatnak tervezett bevétele nem volt. Az előirányzatban kerülnek kimutatásra többek között az uniós programok, illetve projektek záró elszámolásai közül a Bizottság által visszatartott összegek megtérülései, továbbá az uniós programok elszámolhatósági időszakának lezárultát követően megérkező időközi elszámolások összegei is. A 2021. évhez kapcsolódóan nem volt ilyen tétel, a keletkezett bevétel egyéb technikai jellegű, nem az Uniótól érkező bevétel.

1.11. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek

2021-ben a kamatbevételek kedvezőbben alakultak a tervezettnél, az adósságszolgálati bevételek 133,8 milliárd forintos teljesülése 40,3 milliárd forinttal haladja meg a 93,5 milliárd forintos költségvetési előirányzatot. A túlteljesítés a forintkamat-bevételek 34,8 milliárd forinttal magasabb összegének és a deviza kamatbevételek 5,5 milliárd forinttal megnövekedett összegének az eredménye.

A forintkamat-bevételek 128,1 milliárd forintot értek el 2021-ben. A 34,8 milliárd forintos előirányzat-túlteljesülés részben a hiányt finanszírozó és adósságmegújító államkötvények kamatszámolásai bevételi előirányzatnál következett be. Az államkötvények többszöri aukciós értékesítése során keletkező kamatbevétel 4,0 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot. A tervekhez képest nagyobb bevétel a megemelt összegű államkötvény-értékesítés és egyéb nem tervezett műveletek árfolyamnyeresége következtében realizálódott. Tovább növelte a kamatbevételeket a tervezett jelentősen meghaladó lakossági kötvényértékesítés felhalmozott kamatbevétele mintegy 5,4 milliárd forint összegben.

Emelte a bruttó értékesítést és így a kamatbevételeket a tervezett volument lényegesen meghaladó piaci kötvénycsere program, amelynek keretében 1626,0 milliárd forint összegben valósult meg rövid futamidejű kötvények hosszabb futamidejű kötvényre történő cseréje. E tranzakcióval csökkenthető az elkövetkező évek adósságlejárat, és nő a finanszírozás

biztonsága. E műveletek lejáratí és kibocsátási oldala is növelte a kamatkiadást és a kamatbevételt, amelyek együttes hatása összességében a nettó kamatkiadás emelkedését jelentette 2021-ben.

A forint kamatbevételek között kerül kimutatásra a Kincstári Egységes Számla (KESZ) után a Magyar Nemzeti Bank (MNB) által fizetett kamat, amely a HUFONIA és a jegybanki alapkamat közül az alacsonyabb kamatláb mértékével megegyező kamatot jelent. Ezen a jogcímen a kamatlábak jelentős emelkedésének eredményeképpen 23,2 milliárd forint kamatbevétel keletkezett.

A devizában jelentkező kamatbevételek összege az előirányzathoz képest 5,5 milliárd forinttal meghaladta az előirányzatot. Eredetileg 0,2 milliárd forint összegű kamatbevétel került megtervezésre, azonban 5,7 milliárd forint kamatbevétel keletkezett.

A Prémium Euró Magyar Állampapír (PEMÁP) értékesítéskor keletkező felhalmozott kamatbevétel összege 0,6 milliárd forint volt, ami a tervezett összeget 0,4 milliárd forinttal meghaladta, a tervezettet jelentősen meghaladó bruttó értékesítés, valamint a nem tervezett visszaváltások során elszámolt árfolyamnyereség következtében.

A tervezettet meghaladó átlagos devizabetét állomány mellett, a tervezés során figyelembe vett euro-piaci kamatszintek az év során a tervezett nulla körüli szintnél alacsonyabbak voltak. Az egyéb devizaműveletek kamatelszámolásainak bevételei és a mark-to-market (MtM) betétműveletek utáni kamatok bevételei 0,7 milliárd forintot tettek ki. Növelte a kamatbevételt az Európai Uniótól a koronavírusválság hatásainak enyhítésére biztosított SURE hitellehívás során elszámolt árfolyamnyereség 4,4 milliárd forint értékben.

2. Kiadási előirányzatok

2.1. Egyedi és normatív támogatások

Az egyedi és normatív támogatások összege a 2021. évben összesen 642,9 milliárd forintot tett ki, jelentősen meghaladta a 464,3 milliárd forintos törvényi előirányzatot. A kifizetések meghatározó tételeit a személyszállítási közszolgáltatások, valamint a vasúti pályahálózatok működtetésének költségtérítése képezte, amely támogatások célja az érintett társaságok közszolgáltatási tevékenységei bevételekkel nem fedezett, indokolt költségeinek megtérítése volt.

A vasúti pályahálózat működtetésének költségtérítése kiadási előirányzatán 138,0 milliárd forint teljesítés történt, amely 11,0 milliárd forinttal haladta meg a 127,0 milliárd forintos eredeti törvényi előirányzatot. Az összegből a MÁV Zrt. 128,6 milliárd forint, míg a GYSEV Zrt. 9,4 milliárd forint kifizetésben részesült.

A helyközi személyszállítási közszolgáltatásokkal összefüggő költségtérítések kiadási előirányzatai közül a vasúti személyszállítási közszolgáltatások esetén 246,5 milliárd forint teljesítés történt, amely 53,0 milliárd forinttal haladta meg a 193,5 milliárd forint összegű eredeti törvényi előirányzatot. A teljesült összegből a GYSEV Zrt. részére 14,5 milliárd forint, míg a MÁV-START Zrt. részére 232,0 milliárd forint kifizetésre került sor.

A helyközi személyszállítási közszolgáltatásokkal összefüggő költségtérítések kiadási előirányzata közül az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatások esetén 130,1 milliárd forint teljesítésre került sor, amely 31,7 milliárd forinttal haladta meg a 98,4 milliárd forintos eredeti törvényi előirányzatot. Az előirányzat teljes összege egyrészt a VOLÁNBUSZ Zrt. által miniszteri kijelölő határozat alapján elvégzett feladatok, másrészt négy autóbusszos magánfuvarozó társasággal kötött közszolgáltatási szerződésben meghatározott feladatok ellátását szolgálta.

Az Elővárosi közösségi közlekedés támogatása 14,9 milliárd forintos eredeti törvényi előirányzata 19,0 milliárd forinton teljesült, amely 4,1 milliárd forinttal haladta meg az eredeti előirányzatot. Az összegből a MÁV-HÉV Zrt. 13,4 milliárd forinttal, míg a Volánbusz Zrt. 5,6 millió forinttal részesült.

A közlekedési közszolgáltatásokat finanszírozó előirányzatokon a törvényi előirányzatokhoz képesti emelt összegű kifizetések a közszolgáltató társaságok működőképességének fenntartása érdekében valósultak meg, így különösen a koronavírus-járvány miatti utazás-elmaradások következtében fellépő szolgáltatói bevételkiesések kompenzálása történt meg, illetve megvalósult a tárgyévre vonatkozó bérmegállapodások fedezetének biztosítása.

Mindezekon túlmenően a mecseki uránbányászok baleseti járadékainak és egyéb kártérítési kötelezettségeinek átvállalása előirányzat terhére került sor az uránbányászatban az 1993. év végéig keletkezett, hivatkozott fizetési kötelezettségek központi költségvetés általi megtérítésére. Az összesen 0,2 milliárd forint összegű kifizetést a Bányavagyon-hasznosító Nonprofit Közhasznú Kft. teljesítette a jogosultak részére.

2.2. Közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 4. számú mellékletében foglaltak alapján a Közszolgálati hozzájárulás előirányzatának 2021. évi összege közel 97,2 milliárd forintban került megtervezésre. A 2021. évi honvédelmi igazgatási feladatok végrehajtását szolgáló forrásbiztosítási kötelezettség okán a kiadási előirányzat összesen 15,5 millió forinttal megemelésre került és 97,2 milliárd forint összegben teljesült az év során.

2.3. Szociálpolitikai menetdíj támogatás

Az állam a szociálpolitikai menetdíj támogatás útján ellentételezi a közúti, valamint a vasúti személyszállító társaságok számára az állam által a személyszállítási közszolgáltatások keretei között biztosított egyes utazási kedvezmények igénybevételével megvalósuló utazások miatti árbevétel-elmaradást. A 2021. évi törvényi előirányzat 137,7 milliárd forint volt, az éves teljesítés 86,0 milliárd forintot tett ki. Ez 37,6%-os elmaradást jelent az előirányzathoz képest, amely a koronavírus-járvány következtében visszaeső utasszám miatti alacsonyabb mértékű szolgáltatói igénybevétellel magyarázható.

2.4. Lakástámogatások

A Lakástámogatások előirányzat a 2021. évben 249,6 milliárd forintot, a módosított előirányzat 369,6 milliárd forintot tett ki. A teljesülés 376,5 milliárd forint volt – 49,7%-kal magasabb a 2020. évinél –, ami 1,9%-kal meghaladta a módosított előirányzat összegét. Az eltérés a mérlegsonon belül, a 2021-ben bevezetett új támogatási jogcím az otthonfelújítási támogatás jelentős igénybevételére vezethető vissza. A teljesítés alakulásának főbb tényezői a következők:

- Az otthonfelújítási támogatás iránt, ami 2021-től igényelhető, rendkívüli érdeklődés mutatkozott, ennek köszönhetően a kifizetés 128,6 milliárd forintot tett ki.
- A családi otthonteremtési kedvezmény és az adó-visszatérítési támogatás esetében a teljesítés kissé elmaradt a tervezettől, de így is a 2021. évben keletkezett 139,0 milliárd forint összegű költségvetési kiadás 0,7%-kal magasabb a 2020. évhez képest.
- A lakás-takarékpénztári megtakarítások támogatása jogcím 18,3%-kal csökkent, 58,8 milliárd forintot tett ki.
- A többgyermekesek jelzáloghitel-tartozásának csökkentésének támogatása esetében a kifizetés 20,3%-kal emelkedett, 27,3 milliárd forintot tett ki.

- A fizetési moratóriummal érintett kamattámogatott hitelek esetében a hiteltörlesztések felfüggesztésével az azokhoz kapcsolódó állami kamattámogatások kifizetése is későbbre halasztódik.
- A lakástámogatások mérlegsonon teljesült kiadás 1,9%-át a 2009. július 1-jétől megszüntetett, kiegészítő kamattámogatású és a jelzáloglevéllel finanszírozott lakáshitelekre nyújtott kamattámogatás tette ki 7,1 milliárd forint összegben. Ez a 2020. évi kifizetésekhez képest 16,8%-os csökkenést jelent, amit az átlagos kamattámogatás és a hitelállomány csökkenése együttesen okozott.
- Az otthonteremtési kamattámogatás 2021-ben 6,4 milliárd forint kiadással teljesült, ami a tavaly évihez képest 82,0%-kal emelkedett.
- Az egyéb kamattámogatás jogcímen a költségvetési kiadás 4,8 milliárd forint volt, mely az előző évihez képest a háromszorosára emelkedett. Ennek oka, hogy az elszámolási rendszer változása miatt a kifizetések egy része 2021-re tolódott. Ezen a jogcímen jelennek meg a társasházi, lakásszövetkezeti épületek közös részeinek felújítására felvett hitelek kamattámogatásai.

2.5. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap

Családi támogatások

A családi támogatások körébe a családi pótlék, az anyasági támogatás, a gyermekgondozást segítő ellátás, a gyermeknevelési támogatás, a gyermekek születésével kapcsolatos szabadság megtérítése, a pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások, az életkezdési támogatás, valamint a gyermektartásdíjak megelőlegezésének költségvetési forrása tartozik.

A családi pótlék előirányzata 101,6%-ra, az anyasági támogatás 99,1%-ra, a gyermekgondozást segítő ellátás 92,7%-ra, a gyermeknevelési támogatás pedig 97,8%-ra teljesült. A gyermekgondozást segítő ellátás előirányzatának elmaradását az okozta, hogy a kisgyermeket nevelők közül többen szereznek jogosultságot a biztosítási alapú, és a gyermekgondozást segítő ellátásnál magasabb összegű gyermekgondozási díjra, ezért a gyermekgondozást segítő ellátásban részesülők száma a vártnál alacsonyabban alakult.

A gyermekek születésével kapcsolatos szabadság megtérítése kismértékben túlteljesült. Az életkezdési támogatás előirányzata 108,5%-ra teljesült, mivel az életkezdési letéti számlákon nyilvántartott összegre tekintettel fizetett kamat mértéke magasabb volt a tervezésnél figyelembe vetthez képest.

A pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások előirányzata tartalmazza a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli támogatás és pótlék fedezetét, mely 102,2%-ra teljesült. Ennek oka, hogy a koronavírus-járvány miatt elrendelt veszélyhelyzet alatt hozott intézkedések eredményeképpen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságok meghosszabbodtak, így a jogosultak száma a vártnál magasabban alakult. A gyermektartásdíjak megelőlegezése előirányzat 69,6%-ra teljesült, tekintettel arra, hogy a megelőlegezésre jogosult gyermekek száma csökkent.

Korhatár alatti ellátások

Az előirányzat tartalmazza a szolgálati járandósággal és a korhatár előtti ellátással, balettművészeti életjáradékkal kapcsolatos ellátások forrását. A jogcímcsoport finanszírozására előirányzott 92,7 milliárd forint 107,0%-ra teljesült, 99,2 milliárd forint költségvetési forrást igényelt. Ennek oka egyrészt, hogy a 2014. december 31-e előtt kord kedvezményre jogosultságot szerzett személyek korhatár előtti ellátásba való belépése ellensúlyozta a nyugdíjkorhatárt

elérők nyugdíjba vonulása miatt várt jogosulti létszámcsökkenést. A túlteljesülés oka továbbá, hogy a jogosultak 2021 júniusában 0,6%-os, majd 2021 novemberében újabb 1,2%-os kiegészítő emelésben is részesültek, mivel az infláció mértéke magasabb volt a tervezéskor figyelembe vettnél. 2021 novemberében a korhatár alatti ellátásokra jogosultak részére a nyugdíjprémiumnak megfelelő egyszeri juttatást is folyósították, aminek összege 2021-ben a kormány döntése alapján egységesen 80 000 forint volt.

Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások

Az alcím Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő ellátások elnevezésű előirányzatából fizetett ellátások elsősorban a fogyatékosokhoz, illetve a politikai okból elítéltek rehabilitációjához, egyes bányászellátásokhoz kapcsolódnak. Ide tartozik még a saját jogú nyugdíj kiegészítésére szolgáló rendszeres pénzbeli ellátásként folyósított házastársi pótlék és házastársi jövedelempótlék is, valamint egyéb szociális támogatások, mint pl. a cukorbetegség támogatása. Az ellátások egy része „kifutó jellegű”, amelyek esetében új megállapítás nem történik. Mivel az infláció mértéke magasabb volt a tervezéskor figyelembe vettnél, így a jogosultak 2021 júniusában 0,6%-os, majd 2021 novemberében újabb 1,2%-os kiegészítő emelésben is részesültek, a nyugdíjemelésre vonatkozó szabályok szerint.

2021 novemberében az arra jogosultak részesültek a nyugdíjprémiumnak megfelelő egyszeri juttatásban, aminek összege 2021-ben a kormány döntése alapján egységesen 80 000 forint volt. Az előirányzat 61,0 milliárd forinton, 94,5%-ra teljesült. Az alulteljesülést elsősorban az okozta, hogy az előirányzat kiadásainak jelentős részét kitevő fogyatékosági támogatás nevű ellátásban részesülők száma csökken.

Az alcím kiadásai között jelenik meg a Járási szociális feladatok ellátása előirányzat, amely a gyermekek otthongondozási díja, az ápolási díj és az időskorúak járadéka mellett a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás forrását tartalmazza. Az előirányzat gyakorlatilag szinten, 99,9%-ra teljesült.

Különféle jogcímen adott térítések

A különféle jogcímen adott térítések körébe tartozó előirányzatok közül Egyéb térítések előirányzat a tervezett szinten teljesült, míg a közgyógyellátás 95,6%-ra teljesült, mivel a jogosultak száma csökkent.

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap kiadásaival összefüggő visszatérülések

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap kiadásaival összefüggésben összesen 1,5 milliárd forint bevétel keletkezett, egyrészt a jogosulatlanul igénybevett támogatások, másrészt a Gyermektartásdíjak megelőlegezése előirányzat esetében a megelőlegezett összegek visszafizetése kapcsán.

2.6. A központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai

2.6.1. A központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak alakulása

A központi költségvetési szervek és a fejezetek által kezelt egyes jogcímeneken megjelenő programok, feladatok, támogatások 2021. évi – támogatással és saját bevétellel fedezett – kiadása 11 357,8 milliárd forintra teljesült, amely összeg 3000,8 milliárd forinttal, mintegy 20,9%-kal kevesebb a 2020. évi teljesítésnél.

Az eredeti kiadási előirányzat 8084,3 milliárd forint, a törvényi módosított előirányzat 8254,0 milliárd forint volt. Ehhez képest az év során – jogszabályi felhatalmazás alapján – a következők miatt változtak az előirányzatok: tárgyévi többletbevétel, a megelőző évek

kötelezettségvállalással terhelt előirányzat maradványának igénybevétele, egyéb költségvetési mérlegsorokról (központi előirányzatok, céltartalékok, Rendkívüli kormányzati intézkedések tartalék, Járvány elleni védekezés központi tartaléka, Gazdaság-újraindítási programok, Központi maradványelszámolási alap) történő évközi átcsoportosítás, a költségvetési törvény felhatalmazása alapján egyes előirányzatok előirányzat-módosítás nélküli teljesülése. Mindezek következtében az év végi módosított előirányzat 5242,0 milliárd forinttal haladta meg az Országgyűlés által jóváhagyott mértéket. Ez 2058,1 milliárd forint kormány (pl. tartalékok átcsoportosításával) által végrehajtott növekedésből, 1369,4 milliárd forint pedig fejezeti hatáskörben (pl. maradvány előirányzatosítás, fejezeti kezelésű előirányzatok intézményhez, ill. más fejezethez történő átcsoportosítása) 1814,5 milliárd forint intézményi hatáskörben (pl. maradvány, többletbevételek előirányzatosítása,) végrehajtott előirányzat-növelésből adódott.

Ugyanakkor az év végi aktuális kiadási előirányzathoz viszonyított teljesülés/kifizetés 84,2%-os mértékű volt.

A központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok 2021. évi kiadásainak alakulását a következő táblázat mutatja be:

milliárd forint

2020. évi teljesítés	14 358,5
2021. évi eredeti előirányzat	8 084,3
2021. évi törvényi módosított előirányzat	8 254,0
2021. évi módosított előirányzat	13 496,0
2021. évi teljesítés	11 357,8

2.6.2. Költségvetési szervek támogatása

A **központi költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok** 2021. évi eredeti támogatása 6594,3 milliárd forint, ami az év folyamán összesen 2228,5 milliárd forinttal, 33,8%-kal növekedett, így a módosított előirányzat 8822,7 milliárd forint lett. Az Országgyűlés hatáskörében 169,7 milliárd forinttal, a kormány felhatalmazáson alapuló hatáskörében 2057,2 milliárd forinttal, a fejezeti hatáskörben végrehajtott módosítások 1,6 milliárd forinttal növelték az eredeti előirányzatot.

A *Rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzat* 118,0 milliárd forintos előirányzatából a kormány döntései alapján a központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatoknál összesen 101,4 milliárd forintot (az RKI 85,9%-a) használtak fel.

A rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatból jelentősebb támogatást a következő célok kaptak:

- felsőoktatási PPP konstrukcióban megvalósult projektek kiváltása és a felsőoktatás intézmények hosszútávú, stabil működésének biztosítása 10,5 milliárd forint;
- Nemzeti Tengelysúly-mérő Rendszer működtetése 8,1 milliárd forint;
- Nemzeti Koncessziós Iroda feladatainak ellátása 4,4 milliárd forint;
- választópolgárnak küldött miniszterelnöki levél, nyugdíjasoknak küldött további levelek, valamint a kormányzati intézkedések ismertetése és népszerűsítése 5,6 milliárd forint;

- az Eszterházy Károly Egyetem fenntartóváltása és az Eszterházy Károly Egyetem működéséhez szükséges feltételek biztosítása 5,5 milliárd forint;
- a veszélyeztetett üldöztetést és szükségét szenvedő keresztény közösségek megsegítését, szülőföldön maradását elősegítő projektek Hungary Helps Program keretében történő támogatása 5,4 milliárd forint;
- egyes határon túli egyházi beruházások 3,8 milliárd forint;
- Közép-európai Oktatási Alapítvány létrehozása 3,5 milliárd forint;
- a horvátországi földrengés során megrongálódott petrinjai I. számú általános iskola és a žazinai Szt. Miklós és Vitus templom újjáépítéséhez támogatás 3,3 milliárd forint;
- a Londoni Magyar Kulturális Intézet új helyszínen történő elhelyezése 2,6 milliárd forint;
- egyházi SZJA kiegészítés 1,5 milliárd forint.

A 2021. évi céltartalékok előirányzatból bérkompenzációra 2,8 milliárd forint került kifizetésre, az ágazati életpályákra 173,4 milliárd forint került felhasználásra, a különféle kifizetések előirányzatból 11,5 milliárd forint átcsoportosítása történt a költségvetési szervek részére.

A Járvány Elleni Védekezés Központi Tartalékából 432,8 milliárd forint felhasználása történt meg a járvány elleni védekezés kiadásainak finanszírozása érdekében a központi költségvetési szerveknél.

A Gazdaság-újraindítási programok előirányzat terhére 973,5 milliárd forint átcsoportosítás történt a költségvetési szervek illetve a fejezeti kezelésű előirányzatok javára.

A Beruházási Alap részére 31,4 milliárd forint támogatás átadás történt.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal részére a költségvetési törvény előírása alapján fizethető jutalom 16,7 milliárd forinttal növelte a jóváhagyott előirányzatot. A Központi Maradványelszámolási Alapból 293,3 milliárd forint átcsoportosítása növelte a támogatást. Államháztartáson belül egyéb központi előirányzatról, helyi önkormányzatok támogatásai fejezettől, vagyon fejezettől történt átcsoportosítások illetve központi kezelésű előirányzat részére történő átadások összesen 79,6 milliárd forinttal növelték, a fejezeti hatáskörű módosítás 1,6 milliárd forinttal növelte, a Beruházás Előkészítési Alapból történő átcsoportosítás 3,7 milliárd forinttal növelte a központi költségvetési fejezetek támogatási előirányzatait.

A támogatási előirányzatok változásainak összefoglalása:

milliárd forint

2021. évi eredeti előirányzat	6 594,3
2021. évi törvényi módosított előirányzat	6 764,0
Kormány jogkörben módosítva	2 057,2
<i>Ebből:</i>	
- RKI tartalék terhére előirányzat növelés	+101,4
- JEVKT terhére előirányzat növelés	+432,8
- céltartalék terhére előirányzat növelés	+187,7
- Beruházási Alap javára előirányzat átcsoportosítás	-31,4
- Gazdaság-újraindítási programok terhére előirányzat növelés	+973,5
- NAV jutalom	+16,7
- államháztartáson belüli átcsoportosítások	+-79,6
- KMA terhére előirányzat növelés	+293,3
- BEA terhére történő előirányzat növelés	+3,7
Fejezeti hatáskörű módosítás	+1,6
2021. évi módosított előirányzat	8 822,7

A módosítási kötelezettség nélkül túlléphető törvénysorokon összesen 141,1 milliárd forinttal teljesültek túl az előirányzatok. A túllépések tételei a következők:

2020. évi XC. törvényben szereplő felhatalmazás	I. Megnevezés	Túllépés milliárd forintban
4. melléklet 1. pont	Állat, növény- és GMO-kártalanítás	7,8
4. melléklet 2. pont	Fővárosi és megyei kormányhivatalok peres ügyei	0,1
4. melléklet 2. pont	Víz-, környezeti és természeti katasztrófa elhárítás	1,9
4. melléklet 2. pont	Tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadások	29,0
4. melléklet 2. pont	A terrorellenes intézkedések megvalósításához kapcsolódó kiadások	38,1
4. melléklet 2. pont	Köznevelési célú humánszolgáltatások és működési támogatás	22,3
4. melléklet 2. pont	Szociális célú nem állami humánszolgáltatások támogatása	34,0
4. melléklet 2. pont	Autópálya rendelkezésre állási díj	0,5
4. melléklet 2. pont	Állami szakképző intézmények szakképzésről szóló törvény szerinti ingyenes képzéseinek kiegészítő finanszírozása	7,4
	Módosítási kötelezettség nélkül teljesülő előirányzatok túllépése összesen:	141,1

2.6.3. *Költségvetési maradványok alakulása*

A központi költségvetési szerveknél, köztisztviselőkénél és a fejezeti kezelésű előirányzatoknál együtt a gazdálkodás során a tárgyévi és az előző évi igénybe nem vett alaptevékenység költségvetési maradványa mindösszesen 2328,2 milliárd forint volt, ami 517,1 milliárd forintra (28,6%-kal) magasabb, mint a 2020. évi (1811,1 milliárd forint). Az alaptevékenység költségvetési maradványának 63,2%-a (1470,9 milliárd forint) kötelezettségvállalással terhelt, míg 36,8%-a (857,3 milliárd forint) kötelezettségvállalással nem terhelt szabad maradvány.

Jelentősebb összegű maradvány az előző évekhez hasonlóan a kiterjedt intézményhálózattal, illetve szakmai programok finanszírozásával megbízott fejezeteknél képződött (Honvédelmi Minisztérium 617,2 milliárd forint, Innovációs és Technológiai Minisztérium 428,4 milliárd forint, Emberi Erőforrások Minisztériuma 401,5 milliárd forint, Belügyminisztérium 228,2 milliárd forint, Külgazdasági és Külügyminisztérium 181,7 milliárd forint, valamint Miniszterelnökség 115,5 milliárd forint), ezen összegeknek együttesen a 64,7%-a kötelezettségvállalással terhelt.

Az előző évhez képest a legnagyobb mértékben az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Miniszterelnökség fejezetek maradványa nőtt, ezeknél a fejezeteknél 50,7 és 47,5 milliárd forintra több költségvetési maradvány keletkezett (figyelembe véve ezen fejezetek XLVII. Gazdaság-Újraindítási Alap fejezethez átkerült fejezeti kezelésű előirányzatainak maradványait is).

Az alaptevékenység 2021. évi költségvetési maradványának megoszlása a következő:

milliárd forintban

Megnevezés	Kötelezettségvállalással terhelt maradványok	Kötelezettségvállalással nem terhelt maradványok	Összesen
1051 és 1058 szektorok intézmények és köztisztviselők	1386,7	111,8	1498,5
1091 szektor fejezeti kezelésű előirányzatok	84,2	745,5	829,7
Összes maradvány	1470,9	857,3	2328,2

2.6.4. *A kiadások kormányzati funkciónkénti alakulása*

A **törvényhozó és végrehajtó szervek** körébe az Országgyűlés és az egyéb államhatalmi szervek, a minisztériumok igazgatása, az egyéb központi igazgatási szervek, a hozzájuk kötődő ágazati és célelőirányzatok tartoznak. Kiadásuk 2021-ben 926,8 milliárd forint volt, az előző évi teljesítéshez (1 023,3 milliárd forint) viszonyítva csökkent.

A **törvényhozó** szervek kiadásai 82,2 milliárd forintra tesznek ki, amely összeg az előző évihez (82,1 milliárd forint) képest gyakorlatilag nem változott. A teljesítési adatok közel azonos szintje azonban több növekedést, illetve csökkenést okozó tényező egyenlegeként alakult ki (így pl. növelte a kiadásokat az Országgyűlés hivatali szervei és az Állami Számvevőszék – nemzetgazdasági átlagkereset emelkedéséhez kötött – illetményemelkedése, a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága megalakulása, ugyanakkor csökkentette az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárának kulturális funkcióba kerülése, valamint a Országgyűlés hivatali szervei maradvány-igénybevételének csökkenése).

A **végrehajtó** szervek összesített, 807,3 milliárd forintos költségvetésének közel egyharmadát (30,2%) a minisztériumok igazgatási címei adják (268,6 milliárd forint), míg 55,5%-át az irányításuk alá tartozó, igazgatási típusú feladatokat ellátó intézmények jelentik (493,4 milliárd

forint). A minisztériumok egyes szakmai fejezeti kezelésű előirányzatai 45,3 milliárd forintos kiadásukkal 5,1%-ot tesznek ki.

A végrehajtott szervek összes kiadása az előző évhez viszonyítva jelentős mértékben (13,5%-kal) csökkent, számos csökkenő és növekvő kiadás teljesülésének hatásaként. Nagyobb mértékű csökkenés a Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP), a Külgazdaság fejlesztési cél-előirányzat, valamint az Állami többletfeladatok előirányzat esetében jelent meg, míg jelentős növekedés tapasztalható a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság és a Kormányzati szakpolitikák előirányzat esetében.

A **pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások** kiadása a 2021. évben 351,0 milliárd forint volt. A 2021. évi kiadási teljesítés 9,5%-kal csökkent a 2020. évi teljesítéshez képest.

A kiadási teljesítés alakulását több tényező is befolyásolta. Többek között csökkent a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kiadása 21,8 milliárd forinttal, a Végrehajtási ügyek ellátásához kapcsolódó fejlesztések kiadásai 8,3 milliárd forinttal, továbbá a Magyar Államkincstár kiadása 4,9 milliárd forinttal. A csökkenést az előző esetekben főként az okozta, hogy a 2020. évben jelentős mértékű maradványbefizetés történt, mely technikailag nem érinti a 2021. évet.

A **külügyi** terület 2021. évi kiadása 210,0 milliárd forint, az előző évinél 32%-kal magasabb szinten teljesült. 2021-ben a kiadások teljesítésének 78%-át a Külképviseletek igazgatása cím bázis előirányzatai és az új külképviseletek nyitása, a konzuli hálózat megerősítése, a külképviseletekhez kapcsolódó beruházások (pl. ingatlan-beruházás) valamint az Európai Unió és a különböző nemzetközi szervezetek felé vállalt kötelezettségeink teljesítése tették ki.

Az **alapkutatáshoz** sorolt előirányzatok kiadásai 2021-ben 91,7 milliárd forintra teljesültek, amely 18%-kal haladja meg az előző évi kiadásokat.

Az e funkciócsoporthoz tartozó támogatások elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia (intézményei és programjai), a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (intézménye és programjai), az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat intézményei, az Innovációs és Technológiai Minisztérium kutatási és fejlesztési programjai, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete, a KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, valamint az Igazságügyi Minisztérium és a Külgazdasági és Külügyminisztérium irányítása alá tartozó, kutatással foglalkozó civil szervezetek tevékenységének finanszírozására szolgáltak.

Az **egyéb általános közösségi szolgáltatások** 2021. évi kiadása 83,3 milliárd forint volt, ami a 2020. évi teljesítéshez (77,5 milliárd forint) képest 5,8 milliárd forint összegű 7,4%-os növekedést mutat.

A kiadási előirányzat növekedése elsősorban a Hungary Helps Program előirányzat 5,1 milliárd forintos, valamint a Miniszterelnöki Kabinetiroda Kormányzati kommunikációval és konzultációval kapcsolatos feladatok kiadási előirányzatának 6,4 milliárd forintos növekedéséből, továbbá a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 5,9 milliárd forintos csökkenéséből tevődik össze. A Hungary Helps Program előirányzat kiadási teljesítése közel duplájára növekedett a 2020. évhez képest, tekintettel a Hungary Helps Programmal összefüggésben történő nemzetközi humanitárius segítségnyújtás keretében biztosított forrásokra. A KSH kiadásainak 30,0%-os csökkenését a népszámlálás halasztása miatt csökkenő kiadások, valamint a 2020. évben végrehajtott Agrárcenzushoz kapcsolódó beszerzések elmaradása magyarázza, mellyel kapcsolatban az összeírói kifizetések sem jelentkeztek már 2021. évben.

A **védelmi** funkcióba tartozó költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok tényleges kiadása a 2021. évben több mint 30 milliárd forinttal növekedett az előző évhez képest, és 598,8 milliárd forintot tett ki.

A Magyar Honvédség (MH) az Alaptörvényben és a honvédelmi törvényben foglalt feladatainak, valamint szövetségi kötelezettségeinek eleget tett. 2021-ben is kiemelt cél volt a stabil haderőstruktúra, az MH professzionális jellegének erősítése, valamint a honvédelmi és haderőfejlesztési források adta modernizációs lehetőségek kihasználása.

A 1298/2017. (VI. 2.) Korm. határozattal meghirdetett „Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program” keretében folytatódott az MH fejlesztésének az elmúlt 25 év legnagyobb és legátfogóbb honvédelmi programja. A modernizációs fejlesztés az MH minden területét érinti. A Program célja egy korszerű eszközökkel felszerelt, a kor biztonsági kihívásaira adekvát válaszokat adó honvédség létrehozása, úgy, hogy biztosítva legyen a társadalomból építkező hátország is. A Program keretében megkezdett merev- és forgószárnyas légi képesség bővítése, a gépesített lövész képesség erősítése, a légvédelmi képesség komplexebbé tétele, a harckocsi és tűztámogató képesség fejlesztése, illetve a hazai hadiipar termékeként a többfunkciós buszok, illetve kézfegyverek és lőszer beszerzése és gyártása az elvárt ütemben folytatódott. Az elszámolt kiadásokon felül a folyamatban lévő beszerzésekre mintegy 250 milliárd forint előleg került kifizetésre.

A Honvédelmi Program részeként folytatódott az új, területi alapon szervezett önkéntes tartalékos 2021. évi alkalmazása, illetve a speciális önkéntes tartalékos erők létrehozása, annak érdekében, hogy hatékonyan hozzájáruljon az ország integrált védelmi rendszerének szükséges és fenntartható működéséhez békében és különleges jogrendi időszakban egyaránt

A 2021. évben a honvédelmi alkalmazottak illetménye 5%-kal emelkedett.

Az MH 2021-ben is részt vett a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésében: az igényelt létszámmal és technikai biztosítással segítette a Belügyminisztérium munkáját.

A honvédelmi tárca a 2021. évben is aktívan kivette részét a koronavírus-járvány elleni védekezésben, ezáltal is biztosítva az MH hadrafoghatóságának folyamatos szinten tartását, valamint az ország lakosságának a védekezéshez szükséges egészségügyi felszerelésekkel történő ellátását. Az egészségügyi rendszer jelentős leterheltségét enyhítendő irányítási, logisztikai, fertőtlenítési feladatokat, valamint a Belügyminisztériummal együttműködve járőrözési feladatokat láttak el.

A haderőképesség szinten tartása, fejlesztése és a nemzetközi katonai együttműködés zavartalansága érdekében a hazai és nemzetközi kiképzési feladatokra, gyakorlatokra – az utóbbi részeként a pilóták nemzetközi képzésére –, ebben az évben is kiemelt figyelmet fordítottak, a feladatokra összesen 11,9 milliárd forintot költöttek.

A **rend- és közbiztonság** funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai összesen 643,8 milliárd forintot tettek ki. Az elmúlt években a kormány jelentős fejlesztési forrásokat biztosított a funkcióba tartozó szervezetek feladatellátásának és képességeinek fejlesztése érdekében, valamint a válsághelyzetek kezelésére.

2021-ben összesen 69,7 milliárd forint forrást biztosított a kormány fejezeti kezelésű előirányzatokon a migrációs és terrorfenyegetettségi válsághelyzetek kezelésére a Belügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium részére.

A tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadások előirányzatokon 31,1 milliárd forint kiadás, a terrorellenes intézkedések megvalósításához kapcsolódó kiadások előirányzatokon 38,6 milliárd forint kiadás teljesült.

A **tűzvédelem** funkcióba tartozó BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és területi szervei többek között ellátták a polgári védelmi, tűzvédelmi feladatokat, ezek szakigazgatási tevékenységét, valamint jogszabályban meghatározott esetekben első- és másodfokú katasztrófavédelmi és vízvédelmi hatósági és szakhatósági, továbbá a kéményseprő-ipari feladatokat. A funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok (az Önkormányzati tűzoltóságok normatív támogatásával) kiadása a 2021. évben összesen 112,7 milliárd forintot tett ki.

A **büntetés-végrehajtási igazgatás és működtetés** terület kiadásai meghaladták a 118,0 milliárd forintot. A beruházások területén folytatódott a férőhely-bővítési program, illetve a meglévő büntetés-végrehajtási intézetek korszerűsítése, amely eredményeként megszűnt az intézetekben a fogvatartotti túlszűfolttság. A szervezet kiemelt célkitűzése volt a fogvatartotti foglalkoztatás szintjének fenntartása, ezzel is hozzájárulva az elítéltek társadalmi reintegrációjához.

Az oktatási tevékenységek és szolgáltatások funkciócsoporton belül az **iskolai előkészítés és alapfokú oktatás**, valamint a **középfokú oktatás** együttes kiadása az előző évhez képest 330,7 milliárd forintról 344,8 milliárd forintra növekedett. A forrásnövekedés döntően az egyházi, nemzetiségi önkormányzati és magán fenntartású köznevelési intézmények feladatainak támogatására szolgáló előirányzatokon jelentkezett.

A **felsőfokú oktatás** (az intézmények valamennyi funkciót tartalmazó és a fejezetek felsőoktatási célt szolgáló előirányzatai) tekintetében a 2021. évi kiadás 1181,4 milliárd forint volt, ami 235,0 milliárd forintra (25%-kal) haladta meg az előző évi teljesítést. E funkcióhoz tartoznak az állami és nem állami felsőoktatási intézmények (ide értve a modellváltáson átesett intézményeket is) képzési és fenntartási feladatait, intézményi és központi infrastrukturális fejlesztéseit, a hallgatói juttatásokat, egyéb ösztöndíjakat, felsőoktatási szakmai fejlesztéseket és feladatokat, továbbképzéseket biztosító előirányzatok. A funkció kiadásai közé tartozik a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogramra fordított források, valamint az állami felsőoktatási intézmények előnytelen PPP konstrukcióinak kiváltására biztosított támogatás is. A 2021. évben folytatódott a felsőoktatási intézmények modellváltása: az Országgyűlés döntésének megfelelően 12 felsőoktatási intézmény fenntartóváltása történt meg, e fenntartóváltással összefüggésben biztosított források is a felsőfokú oktatás kiadásai között jelennek meg. A modellváltással összefüggésben 2021-2022. évben 15-15%-os bérfejlesztés is megvalósult, ennek a 2021. évi üteméhez biztosított források szintén e funkcióhoz tartoznak.

Az **egyéb oktatás** együttes kiadása 1034,6 milliárd forint. Az e funkciócsoporthoz soroltak közül a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) előirányzat a legjelentősebb volumenű, mely a vegyes (alap- és középfokú oktatást egyaránt magában foglaló) profilú előirányzat és a fenntartásában lévő köznevelési intézmények forrásait tartalmazza. Kiemelkedő tételek e funkciócsoporton belül a szakképzési centrumok és az általuk ellátott felnőttoktatási tevékenység finanszírozása, ingyenes tankönyvellátás támogatása, valamint az Erzsébet gyermek- és ifjúsági táborok és a gyermek és ifjúsági szakmai feladatokhoz kapcsolódó források.

A központi költségvetésben a költségvetési szervek, szakmai fejezeti kezelésű sorok előirányzatainak funkcionális osztályozása szerint az **egészségügyi funkció** összesen 1711,9 milliárd forint kiadás teljesült. Ezen előirányzatokhoz elsődlegesen az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Honvédelmi Minisztérium irányítása alá tartozó egészségügyi intézmények költségvetése tartozik. Az előző évhez viszonyított 14,7%-os változást túlnyomó részben a COVID-járvány elleni védekezés érdekében 2020. évben beszerzett lélegeztetőgépek és infrastrukturális fejlesztéseknek a 2020-as bázisét jelentősen megnövelő hatása okozta.

Ezzel szemben nagyszámú növekedés történt az előző évi kiadásokhoz képest az egészségügyi funkcion belül több fontos soron, így a Gyógyító-megelőző ellátás intézetei, a Nemzeti Népegészségügyi Központ, az Országos Vérellátó Szolgálat és az Egészségügyi ellátási és fejlesztési feladatok sorokon, amelyben meghatározó szerepet játszott az egészségügyi béremeléssel összefüggő többletfinanszírozás, valamint a COVID-járvány elleni védekezés érdekében felmerült beszerzések (oltóanyag, a védekezéssel kapcsolatos egyéb kiadások).

A Gyógyító-megelőző ellátás intézetei sort illetően az előző évhez viszonyított magasabb összegű kiadás részben 2020. novemberi 20%-os (2018. évi bérhez viszonyított) egészségügyi szakdolgozói béremeléssel, valamint a 2021. januártól bevezetett, az állami (és önkormányzati) fekvő- és járóbeteg ellátásban dolgozó orvosok béremelésével függ össze. A központi költségvetés a koronavírus-járvány elleni védekezés kiadásai mellett jelentős forrásokat biztosított többek között az Egészséges Budapest Program keretében megvalósuló fejlesztésekre, az egészségügyi intézmények gazdálkodására (a járó- és fekvőbeteg szakellátás finanszírozásának javítására, adósságrendezésre, valamint egészségügyi ellátási és fejlesztési feladatokra adott támogatás), a népegészségügyi célú feladatokra, illetve az Országos Mentőszolgálat fejlesztésére (pl. mentőgépjármű-beszerzés). A koronavírus-járvánnyal összefüggésben a Járvány Elleni Védekezés Központi Tartalékából a védekezés céljaira biztosított többletforrás 2021-ben 412,6 milliárd forint volt.

Az **egyéb szociális támogatások funkcióhoz** tartozó előirányzatok kiadása 2021-ben 33,6 milliárd forintra teljesült. A funkcion elszámolt kiadások tartalmazzák a Családpolitikai Programok előirányzat kiadásait. A funkcióhoz tartozó kiadások teljesítését alapvetően a Hozzájárulás a hadigondozásról szóló törvényt végrehajtó közalapítványhoz megnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat, illetve a Nagycsaládosok személygépkocsi-szerzési támogatása előirányzat határozza meg.

A Hozzájárulás a hadigondozásról szóló törvényt végrehajtó közalapítványhoz előirányzattól történik a hadigondozásra jogosultak számára nyújtott, a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvényben foglalt hadigondozotti pénzellátások, valamint a térítésmentes gyógyszer és gyógyászati segédeszköz-ellátás költségének finanszírozása. Az előirányzat 17 milliárd forintra teljesült.

A **szociális és jóléti intézményi szolgáltatások funkció** kiadási előirányzata 419,8 milliárd forintra, míg a funkció részét képező Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF) kiadása 165,8 milliárd forintra teljesült. Az SZGYF-hez 2021. december 31-én 98 intézmény tartozott, 31 520 fő ellátása valósult meg, az ellátottak 79,9%-a szociális, 20,1%-a gyermekvédelmi ellátásban részesült. A szociális intézményrendszer kihasználtsága átlagosan 80,9%-os, míg a gyermekvédelmi szakellátó rendszer kihasználtsága 2021. évben országosan átlagosan 85,3% volt. A szociális és jóléti intézményi szolgáltatások funkció tartalmazza többek között a nevelőszülők díjazását is, míg az ágazat dolgozói számára a központi költségvetés támogatást biztosított a szociális ágazati összevont pótlék kifizetéséhez. A munkavállalók bérrendezése 2021-ben tovább folytatódott, valamint a 2021. évi minimálbér és garantált bérminimum emeléséhez a központi költségvetés szintén támogatást biztosított. A funkcióba tartozik a 2019. augusztus 1-jével az SZGYF-ből való kiválás útján létrejött Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság (TEF), melynek kiadása 6,9 milliárd forintra teljesült. Szintén a funkció tartalmazza a nem állami szociális, gyermekvédelmi és gyermekjóléti fenntartók által biztosított szolgáltatások támogatását, amely előirányzat 183,2 milliárd forintra teljesült.

A **sport és szabadidős tevékenységek és szolgáltatások** funkcióhoz sorolt előirányzatokon 2021-ben összesen 168,3 milliárd forint kiadás teljesült. A fejezetek részére biztosított támogatások lehetővé tették, hogy – a koronavírus-járvány okozta helyzet ellenére – 2021-ben

is megfelelően legyenek végrehajtva az államnak az utánpótlás-neveléssel, a versenysporttal, a szabadidősporttal, a sportlétesítmények üzemeltetésével és fejlesztésével, a sportági szakszövetségek támogatásával, a sportegészségügyi feladatok ellátásával és a doppingellenőrzéssel kapcsolatos feladatai.

Tovább folytatódott a 16 kiemelt sportág (asztalitenisz, atlétika, birkózás, evezés, judo, kajak-kenu, karate, kerékpár, korcsolya, ökölvívás, öttusa, sportlövészet, tenisz, torna, úszás, vívás) sportfejlesztési stratégiáinak megvalósítása érdekében az érintett sportágak sportszakmai és létesítmény-fejlesztési támogatása.

Emellett a nagy hagyományokkal rendelkező fővárosi sportegyesületek (Budapesti Honvéd Sportegyesület, Budapesti Vasutas Sport Club, Ferencvárosi Torna Club, Magyar Testgyakorlók Köre, Újpesti Torna Egylet és Vasas Sport Club) sportfejlesztési stratégiáinak megvalósításához szükséges támogatások 2021. évi ütemét is finanszírozta a költségvetés.

Az e funkciócsoportba sorolt előirányzatok biztosítottak forrást, annak érdekében, hogy a járványhelyzet ellenére is több nemzetközi sportesemény, így többek között az Úszó Európa-bajnokság, a Judo Világbajnokság, a Gyulai István Memorial emlékverseny, valamint a 2020. évi labdarúgó UEFA Európa-bajnokság négy mérkőzésének is házigazdája lehetett Magyarország.

A **kulturális tevékenységekre és szolgáltatásokra** fordított 2021. évi kiadás 322,9 milliárd forint összegben teljesült. A kiadások jelentős részét az Emberi Erőforrások Minisztériuma irányítása alá tartozó *közgyűjtemények és művészeti intézmények* működtetésének biztosítása teszi ki. A két intézménycsoport összesített kiadása 2021-ban 72,6 milliárd forintra teljesült.

2021. évben a kiemelt kultúrstratégiai intézmények hosszú távú működésének biztosításra jelentős többletforrások álltak az intézmények számára. Az ötéves támogatási ciklus első évében 13,5 milliárd forint többletforrásból gazdálkodhattak az érintett intézmények.

A Petőfi Irodalmi Múzeum 2021. évi kiadása az előző évi tényleges kiadástól 3,6 milliárd forinttal alacsonyabb összegben 7,4 milliárd forintra teljesült.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma irányítása alá tartozó egyéb kulturális intézmények kiadása 4,2 milliárd forintra teljesült.

A **hitéleti tevékenységek funkció** kiadása mindösszesen 138,0 milliárd forintot tett ki. A 2021. évi központi költségvetésben biztosított forrásokból – a céltámogatások mellett – folytatódtak a bevett egyházak és az állam számára egyaránt fontos műemlékek és egyéb egyházi épületek rekonstrukciói, valamint hazai és külföldi egyházi közösségi célú programok és beruházások támogatása.

2021-ben a magyar főváros adott otthont az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusnak, mindezek mellett a rendelkezésre bocsátott támogatások megteremtették a lehetőséget a vallási közösségeknek a közösségi célok érdekében történő együttműködéshez. E támogatások zöme a valamennyi évben jelentkező személyi jövedelemadó (szja) 1% felajánlások és kiegészítésük biztosítása, a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezése kapcsán fizetett ingatlanjáradék, a hittanoktatás támogatása, a hazai kistélepülési és külföldi egyházi személyek jövedelem pótléka.

Az **egyéb közösségi és kulturális tevékenységekre** fordított 2021. évi kiadás 55,0 milliárd forint összegben teljesült, ami az előző évi kiadás 86%-a.

A **tüzelő- és üzemanyag, valamint energiaellátási feladatok funkció** 2021. évi kiadása 14,9 milliárd forintot tett ki, amely az időközben megvalósult feladatok és fejlesztések

ráfordításának kivezetése miatt 4,0 milliárd forinttal volt kevesebb a 2020. évi 18,9 milliárd forint összegű kiadásnál.

A **mező-, erdő-, hal- és vadgazdálkodás** szakigazgatási, kutatási feladatait ellátó intézmények és az ágazati feladatok kiadása összességében 189,6 milliárd forintot tett ki, ami az előző évi teljesítéshez képest 297,1 milliárd forinttal alacsonyabb. A kiadási teljesítés csökkenését döntően a XIX. Uniós fejlesztések fejezethez tartozó, korábban fejezeti kezelésű előirányzatok központi kezelésű előirányzatokká történő besorolása okozta, kisebb részben a már megvalósított feladatok kivezetése.

A **bányászat és ipar funkcióhoz** sorolt feladatok keretében a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, valamint az építésügyi és területrendezési, valamint az energia, bányászati és klímapolitikai feladatokhoz kapcsolódó fejezeti kezelésű előirányzatok 2021. évi kiadásai összességében 7,5 milliárd forintot tettek ki, amely 27,1%-kal volt magasabb, mint a 2020. évi 5,9 milliárd forint összegű kiadások együttesen.

A **közúti, vasúti közlekedési tevékenységek és szolgáltatások, valamint a távközlési és egyéb közlekedés és szállítás funkció** kiadásai 2021-ben mindösszesen 915,2 milliárd forintot tettek ki, amely az előző évi 1444,6 milliárd forintos teljesítéshez képest összességében 529,4 milliárd forinttal volt kevesebb. A fejezeti kezelésű előirányzatokhoz tartozó funkció kiadásainak előző évhez viszonyított csökkenését kisebb részben a már megvalósított feladatok, fejlesztések költségeinek kivezetése, valamint nagyobb részben a XIX. Uniós fejlesztések fejezethez tartozó, korábban fejezeti kezelésű előirányzatok központi kezelésű előirányzatokká történő besorolása okozta.

Az **egyéb gazdasági tevékenységek és szolgáltatások** 2021. évi kiadása 420,1 milliárd forint, ami 127,6 milliárd forinttal magasabb az előző évi teljesítésnél. A kiadások változását döntően a Turisztikai fejlesztési célelőirányzat, a Nagyvállalati beruházási támogatások, az Egészségipari vállalatok versenyképességének javítása, a Beszállítói-fejlesztési Program, illetve a Határon túli gazdaságfejlesztési programok támogatása befolyásolta, tekintettel arra, hogy ezen előirányzatok 2020. évben jelentős többletforrásokat kaptak a koronavírus-járvány negatív hatásainak mérséklése érdekében. Az előzőeken túl az uniós programok viszont csökkentek (a mértékét tekintve legjelentősebb a Gazdaságfejlesztés és Innovációs OP (GINOP) 624,0 milliárd forintról 559,7 milliárd forintra csökkent), illetve központi kezelésű előirányzatok lettek.

A **környezetvédelem** intézményi és ágazati célfeladatainak kiadása 277,5 milliárd forint volt, ami az előző évi teljesítéshez képest összességében 140,5 milliárd forinttal csökkent. Az intézmények (Nemzeti park igazgatóságok, Vízügyi Igazgatóságok) 2021. évi kiadásai 159,3 milliárd forintot tettek ki, amely 24,6 milliárd forinttal alacsonyabb az előző évi összegnél, ezt a Vízügyi Igazgatóságok kiadásainak csökkenése eredményezte. Az ágazat kiadásainak csökkenését főként a XIX. Uniós fejlesztések fejezethez tartozó, korábban fejezeti kezelésű előirányzatok központi kezelésű előirányzatokká történő besorolása okozta, kisebb részben a már megvalósított feladatok kivezetése.

2.7. Az államháztartás alrendszereinek támogatása

Az elkülönített állami pénzalapok támogatása

Az elkülönített állami pénzalapok 2021. évi költségvetési támogatásának előirányzata 70,9 milliárd forintot tett ki. Az évközi intézkedések hatására az alapok összesen 115,4 milliárd forint költségvetési támogatásban részesültek, ami 44,5 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot.

A Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap év közben részesült 0,6 milliárd forint a költségvetési támogatásban átcsoportosítás alapján. Az alap e forrásból járult hozzá a szakképzési centrumokhoz tartozó iskolák beruházási támogatásához.

A Bethlen Gábor Alap támogatási előirányzata 33,6 milliárd forint volt. Év közben az alap költségvetési támogatása összesen 21,2 milliárd forint összeggel növekedett, ezáltal a támogatás összege 54,8 milliárd forint lett.

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap támogatása 34,7 milliárd forint volt, amely 0,3 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot. Az alap többlet támogatása a Járvány elleni védekezési alap központi tartaléka terhére történt.

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap (a továbbiakban: KNPA) támogatásának eredeti előirányzata a 2021. évben 2,9 milliárd forint volt, amely 25,3 milliárd forintban teljesült. Az előirányzat jelentős mértékű túlteljesülésére a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap értékállóságának biztosításához szükséges intézkedésekről szóló kormánydöntés végrehajtása alapján került sor, tekintettel arra, hogy a KNPA értékállóságának helyreállítása és tartalékának növelése céljából 22,8 milliárd forint egyszeri költségvetési támogatás biztosítása történt meg a KNPA részére.

Garancia és hozzájárulás a társadalombiztosítási ellátásokhoz

Garancia és hozzájárulás címén 2021-ben a társadalombiztosítás alapjai 1409,2 milliárd forint támogatásban részesültek.

A Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény a XLII. fejezetben a 35/1/5 címrendi besorolás alatt a Nyugdíjbiztosítási Alap kiadásainak támogatására 316,1 milliárd forint pénzeszköz átadást irányzott elő. Az előirányzatot a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény módosításáról szóló 2021. évi XLIV. törvény a Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeinek és kiadásainak egyensúlyban tartása érdekében 108,7 milliárd forinttal 424,8 milliárd forintra megnövelte. A költségvetési hozzájárulás összegét az Államkincstár a Nyugdíjbiztosítási Alap kiadásainak finanszírozására az éves előirányzat felhasználási terv ütemezésének megfelelően átutalta.

Az E. Alapnak nyújtott támogatásokon belül előirányzati szinten teljesült a járulék címén átadott pénzeszköz (477,3 milliárd forint), mely a biztosítási jogviszonyból származó jövedelemmel nem rendelkező személyek (nyugellátásban részesülők, kiskorú személyek, felsőfokú nappali tanulmányokat folytatók stb.) után fizetett fix összegű egészségügyi szolgáltatási járulék fedezetül szolgált. Az évközbeni Országgyűlés hatáskörében végrehajtott 25,0 milliárd forintos előirányzat-módosítás figyelembevételével az alap kiadásainak támogatására 261,0 milliárd forintos előirányzatot tartalmazott a 2021. évi költségvetési törvény, amely teljes mértékben átutalásra került az alap részére. Az év folyamán a „2021. évi kompenzáció támogatása” érdekében az E. Alapot 0,4 millió forint illette meg a központi költségvetés céltartaléka („Közszférában foglalkoztatottak bérkompenzációja”) terhére.

Helyi önkormányzatok támogatása

A helyi önkormányzatok 2021. évi feladataihoz a hatályos költségvetési törvény 864,8 milliárd forint állami támogatást biztosított, a tényleges kifizetés 1013,8 milliárd forintot tett ki, mely magasabb a bázisévinél. A 2020. évitől nagyobb összegű támogatás mintegy 64%-a szolgált fedezetül egyes kiemelt fejlesztési többletekre, közel 36%-a működési feladatok ellátására volt fordítható a 2021. évben

2.8. Uniós programok kiadásai

2021-től az uniós támogatások kikerültek a fejezeti kezelésű előirányzatok közül és az adott fejezet kezelésében maradványként, de központi kezelésű előirányzatokká váltak. Ezáltal az uniós előirányzatoknak mind a kiadási, mind a bevételi oldala azonos költségvetési és könyvelési metodika mellett kerül prezentálásra a költségvetésben.

A koronavírus-járvány következtében az Európai Unió több fajta válságkezelési intézkedést vezetett be, mint például a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (továbbiakban: REACT-EU), valamint a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (továbbiakban: RRF).

A REACT-EU olyan beruházási projekteket támogat, amelyek javítják a válságkezelési képességeket, hozzájárulnak a gazdaság helyreállításához, a gazdaság környezetkímélőbbé, digitalizáltabbá és teherbíróbbá tételéhez. A program támogatja többek között a munkahelyek megőrzését, a csökkentett munkaidős foglalkoztatást és az önfoglalkoztatókat segítő intézkedéseket. A forrásokat munkahelyteremtésre, a fiatalok foglalkoztatását célzó intézkedésekre, az egészségügyi rendszerek támogatására, valamint a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott forgótőke- és beruházási támogatás nyújtására is fel lehet használni. A REACT-EU a 2014–2020-as Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap előirányzatait egészíti ki, melyet az eredeti előirányzatokkal megegyezően 2023. végéig lehet felhasználni.

Az RRF szintén a koronavírus okozta járvány következményeinek enyhítését és a gazdaság növekedési pályára való állítását célozza, főként állami beruházások és reformok felgyorsításán keresztül. Magyarország Helyreállítási és Alkalmazkodási Terve a járvány okozta gazdasági és társadalmi hatásokra reagál, valamint elősegíti a zöld és digitális átállást. A Terv jelenleg is egyeztetés alatt áll, ezért csak projektindító támogatási konstrukciók meghirdetésére került sor. Az RRF-ből történő kifizetések különböző komponenseken keresztül valósulnak meg, melyek a következők:

- A Demográfia és köznevelés
- B Magasan képzett, versenyképes munkaerő
- C Felzárkózó települések
- D Vízgazdálkodás
- E Fenntartható zöld közlekedés
- F Energetika (zöld átállás)
- G Átállás a körforgásos gazdaságra
- H Egészségügy
- I Horizontális intézkedések

2021-ben, bár még folytak az egyeztetések az Európai Unióval a Partnerségi Megállapodásról és a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervről, Magyarország saját kockázatra megkezdte 2021-2027-es programozási időszak támogatásainak meghirdetését és kifizetését.

Az uniós támogatások kiadási előirányzatai öt fejezet között oszlanak meg, azonban 98%-uk a XIX. Gazdaság-újraindítási Alap uniós fejlesztési fejezetben található. A maradék 2% a rájuk jellemző speciális felhasználási szabályok miatt található eltérő fejezetekben.

2021-ben az uniós előirányzatokról 2243,1 milliárd forint kiadás teljesült, mely 642,2 milliárd forinttal haladja meg a tervezett 1600,9 milliárd forintot. A jelentős összegű kiadáshoz a kohéziós operatív programok támogatásai járultak hozzá legnagyobb mértékben, melyek a teljes kiadás 83,4%-át fedik le, a második legnagyobb kifizetési terület a vidékfejlesztés, amely a folyósított összegek 11,2%-át mondhatja magáénak. A fennmaradó kiadáson a többi uniós program osztozik (halászat, CEF, Belügyi Alapok, svájci, norvég mechanizmusok stb.).

Az előirányzatok többségénél a kötelezettségvállalások mértéke meghaladja a 100%-ot. A 2014-2020-as programok kötelezettségvállalási állománya 12 119,1 milliárd forint (a költségvetésen kívüli tételeket, lásd ETE) nem számolva. A 100% fölötti kötelezettségvállalások oka, hogy a támogatások egy jelentős hányada nem valósul meg, menet közben „lemorzsolódik” így ahhoz, hogy a teljes uniós forrást le tudjuk hívni, a lemorzsolódás várható összegével növelt kötelezettséget célszerű vállalni.

Kohéziós alapok programjai

A kohéziós operatív programok 2014-2020 tárgyevi tényleges kiadása 1659,7 milliárd forint volt, míg a tervezett összege mindössze 990,8 milliárd forint. A három legjobban teljesítő program (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program, Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program és Terület- és Településfejlesztési Operatív Program) az előirányzat-csoport kiadásának 73,9%-át adta. A kiadások emelkedéséhez többek között hozzájárult a koronavírus-világjárvány kedvezőtlen gazdasági hatásait ellensúlyozó REACT EU kifizetések, melyek 2021. évben a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programon, és az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programon keresztül jelentek meg.

A kifizetések 56%-a támogatási vagy szállítói előleg formájában került utalásra, míg a kisebb hányada számla alapú kifizetéshez kapcsolódik. A kifizetések 14%-a visszatérítendő támogatásokhoz kapcsolódik, amely az ún. pénzügyi eszközök kihelyezéséért felelős MFB Zrt.-hez, mint alapok alapját végrehajtó szervezethez került egy a költségvetésen belül létrehozott szakmai fejezeti kezelésű előirányzaton keresztül.

A kohéziós operatív programok 2021-2027 tárgyevi tényleges kiadása 211,2 milliárd forint volt, amely tervezett összegtől, azaz 250 milliárd forinttól, 38,8 milliárd forinttal maradt el. A kiadás mindössze két operatív programhoz kötődik, amelyből, 99,2%-kal a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz részesedik, míg a maradék alig 1%-nyi kifizetést a Végrehajtás Operatív Program Plusz teljesítette.

Az Európai Területi Együttműködési Programok 2014-2020 az EU regionális politikájának egyik fő célkitűzését képezi, amelynek célja, hogy elősegítse az Unió területének erőteljesebb integrációját, harmonikus és kiegyensúlyozott fejlődését. A célkitűzés keretében a tagállamok határon átnyúló (európai területi együttműködési célkitűzés – ETE; Előcsatlakozási Eszköz – IPA; Európai Szomszédsági Eszköz – ENI), transznacionális (DUNA, CENTRAL EUROPE) és interregionális együttműködési programokat dolgoznak ki. Az ETE programok tervezett kiadása 15,8 milliárd forint volt, amelyből 12,8 milliárd forint összegű kifizetés realizálódott. Az előirányzatok a Pénzügyminisztérium és a Gazdaság-újraindítási alap uniós fejlesztései fejlesztések fejezetben találhatóak meg.

Az Európai Területi Együttműködési Programok 2021-2027 keretén belül folytatódnak korábbi időszakban megkezdett programok. Tervezett előirányzatuk 0,1 milliárd forint volt, azonban a támogatások meghirdetésére nem került sor, így kiadás sem keletkezett.

A 2014-2020-es Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) projektek előirányzat a 2021. évre 82,3 milliárd forint eredeti kiadási előirányzattal rendelkezett. A CEF projektek 2021. december 31-ei kötelezettségvállalási állományának összege 637,9 milliárd forint, amely

32 db projekt egyedi támogatási szerződésének fedezetét biztosítja. Az egyedi támogatási szerződések keretében zömmel vasúti fejlesztések, kisebb mértékben közúti fejlesztések kerültek támogatásra, ugyanakkor innovatív, horizontális politikák érvényesülését szolgáló projektek is megvalósulnak, mint például az intelligens közlekedési rendszerek, vagy folyami információs rendszerek fejlesztése. A pandémia okozta leállás miatt az eredeti kiadási előirányzathoz képest kisebb összeg 57,6 milliárd forint kifizetésére került sor.

A 2021-2027-es CEF projektek tervezett előirányzata 1,0 milliárd forint volt. A Bizottság CEF projektek 2021-2027 első körös pályázati felhívása 2021. szeptemberében jelent meg, melyre a pályázatok benyújtása 2022. januárjában volt esedékes. A Magyarország által benyújtott pályázatok jellegéből adódóan pályázati előkészítő költségek 2021-ben nem merültek fel, így az előirányzaton eredetileg szereplő 1,0 milliárd forintra kötelezettségvállalás nem történt.

Nemzeti Helyreállítási Alap (Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz - RRF)

A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) kiemelt célja a koronavírus-világjárvány okozta negatív társadalmi és gazdasági hatásainak enyhítése, a társadalmak fenntarthatóbbá és ellenállóbbá tétele, illetve a zöld és a digitális átállásra való felkészítése. Tekintettel arra, hogy a 2021. évben Magyarország Helyreállítási és Alkalmazkodási Eszköze még nem került elfogadásra, és az egyeztetése jelenleg is folyamatban van, ezért a kormány döntött a fejlesztések hazai kockázatra történő elindításáról. Így a költségvetési előirányzat neve évközben átnevezésre került Nemzeti Helyreállítási Alapra.

Az RRF Terv Bizottság általi elfogadása jelenleg is folyamatban van, melynek okán projektindító támogatási konstrukciók megvalósításával kezdődött meg az RRF finanszírozása, így a tárgyévi tényleges kiadása 27,6 milliárd forintot tett ki. Az RRF keretében 2021. december 31-ei kötelezettségvállalási állomány összege 220,9 milliárd forint, melynek jelentős része, 93,0%-a az úgynevezett Demográfiai és köznevelés komponensen teljesült.

Agrár- és halászati alapok programjai

A Vidékfejlesztési Program tervezett kiadása 200,0 milliárd forint volt, amellyel szemben 250,9 milliárd forint kifizetés történt. A kifizetések emelkedése mögött a beruházási támogatások, a mezőgazdasági kisüzemek támogatása és a LEADER programok fokozottabb ütemű megvalósítása áll.

A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program 3,2 milliárd forinttal került megtervezésre, ami minimális mértékben túlteljesült és 3,4 milliárd forintban realizálódott.

Mind a Vidékfejlesztési Program, mind a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program pályázati felhívásai 100%-ban meghirdetésre kerültek. A VP kötelezettségvállalási állománya 122%-on, míg a MAHOP-é 98%-on áll. A forrásle hívás a VP esetében 60%, míg a MAHOP-é 52%.

Az Uniós programok kiegészítő támogatása előirányzat öt támogatási jogcímet foglal magába (Méhészeti Nemzeti Támogatás, Igyál tejet program, Iskolagyümölcs program, Egyes speciális szövetkezetek támogatása, valamint az Egyes állatbetegségek megelőzésének és felszámolásának támogatása). Az e támogatásokhoz kapcsolódó uniós támogatás nem jelenik meg a költségvetésben, úgynevezett költségvetésen kívüli támogatásként kerül nyilvántartásba. A költségvetésben tervezett kiadás 12,9 milliárd forint volt, ami mindössze 7,7 milliárd forinttal zárt. A kiadások nagyobbik hányada az iskolatej és az iskolagyümölcs programok kifizetéseihez kapcsolódik. A Covid-járvány miatti iskolabezárások következtében ezek a programok leálltak.

Szintén költségvetésen kívüli támogatásként tartjuk nyilván a közvetlen kifizetéseket. E kiadások fedezete az Európai Mezőgazdasági Garanciaalpból érkezik. Ide tartoznak többek

között az alaptámogatások (SAPS), a termeléshez kötött támogatások, a zöldítési támogatások, fiatalgazda támogatások stb.

A költségvetésen kívüli támogatások tervezett kiadása 471,9 milliárd forint volt, a tényleges kiadás 444,3 milliárd forint lett. A közvetlen támogatásokra speciális kifizetési szabályok vonatkoznak. A tárgyévre jutó kifizetéseket tárgyév október 16-tól tárgyévet követő év június 30-ig lehet kifizetni. Amennyiben a tárgyévi kifizetések a tervezettnél nagyobb összegben valósulnak meg, úgy kisebb összeg húzódik át a következő évre. Ez történt a 2020-as évben is, és emiatt lett a tervezetthez képest alacsonyabb a 2021. évi kifizetés.

Egyéb uniós programok

Az egyéb európai uniós támogatások közé tartozik – a bevételeknél ismertetett jogcímenen túl – a Brexit Alkalmazkodási Tartalék (BAR) is, amely a többi új programhoz hasonlóan 2021-ben nem indult el. Az Brexit Kiigazítási Alap célja, hogy ellensúlyozza az Egyesült Királyság Unióból való kilépése következtében az előre nem látható és kedvezőtlen gazdasági folyamatokat.

Az egyéb európai uniós támogatások 2021. évi együttes eredeti kiadási előirányzata 44,7 milliárd forint, a tényleges kiadás összege pedig 12,2 milliárd forint volt.

A jelentős elmaradás oka, hogy – a bevételeknél is ismertetett módon – csak a 2014-2020-as időszaki Belügyi Alapok és a kapcsolódó Európai Uniós és nemzetközi projektek/programok megvalósításához kapcsolódó kiadások jogcímen keletkezett kiadás.

2.9. Adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások

Az államadóssággal kapcsolatos összes kiadás 1460,4 milliárd forint volt 2021-ben, amely 396,1 milliárd forinttal (37,2%-kal) haladja meg az 1064,3 milliárd forintos eredeti előirányzatot. Ezen belül az államadóssággal kapcsolatos összes kamatkiadás 1408,1 milliárd forint volt, amely 377,8 milliárd forinttal (36,7%-kal) haladta meg az 1030,3 milliárd forintos előirányzatot. Mivel a költségvetés kamatbevételei 40,3 milliárd forinttal meghaladták az előirányzatot, így a nettó pénzforgalmi kamatkiadások 337,5 milliárd forinttal magasabb összegben teljesültek, mint a tervezett.

Az államadósság utáni bruttó kamatkiadások előirányzathoz képesti 377,8 milliárd forintos túllépését elsősorban a tervezetthez képest jóval magasabb összegű és hosszabb futamidejű hiányt finanszírozó forint- és deviza államkötvény, lakossági értékesítés, valamint a csereaukciók és devizakötvény visszavásárlások okozták.

A piaci értékesítésű államkötvények kamatkiadásai 40,5%-kal, azaz 331,4 milliárd forinttal haladták meg a tervezettet, és 1150,2 milliárd forintot tettek ki. A tervek meghaladó kibocsátások és csereaukciók, illetve a tervezettet meghaladó hozamok növelték a kiadásokat.

A nem piaci értékesítésű államkötvények állománya az elmúlt évek lejáratái és visszavásárlásai következtében 2021 decemberében nullára redukálódott. A változó kamatozású államkötvények alacsony állományának köszönhetően kamatkiadásuk 2021-ben 0,4 milliárd forint volt.

A kincstárjegyek kamatkiadása 0,5 milliárd forinttal magasabb az előirányzat összegénél. Ezen belül a diszkontkincstárjegyek kamatkiadása 6,7 milliárd forinttal maradt el a tervezettől, ami a tervhez képest kisebb állomány és alacsonyabb hozamhatás eredménye. A lakossági kincstárjegyek kiadása 7,3 milliárd forinttal nagyobb a tervezett szintnél, köszönhetően a tervezettet meghaladó értékesített állománynak (a hozamszint alapvetően megfelelt a tervezettnél).

A forint hitelek kamatkiadása 6,1 milliárd forinttal lett alacsonyabb az előirányzott összegnél. A csökkenés a tervhez képest kissé alacsonyabb állománynak és a korábban lehívott hitelek átárazódásának volt köszönhető.

A devizában jelentkező kamatkiadások az előirányzathoz képest 52,9 milliárd forinttal lettek magasabbak és 202,9 milliárd forintot tettek ki. A tervekhez képesti növekedést elsősorban az év során visszavásárolt devizakötvények előrehozott kamatfizetése és árfolyam-különbözete, valamint a jelentős összegben megvalósult, de nem tervezett devizakötvény kibocsátások okozták. A devizában fennálló hitelek kamata a kedvezőbb kamatszint eredményeképpen 3,2 milliárd forinttal kisebb lett a tervezettnél.

Összességében az államadósság tényleges költségét jobban mutató nettó kamatteher az 1408,1 milliárd forint összegű bruttó kamatkiadás és a 133,8 milliárd forint összegű bruttó kamatbevétel különbözeteként 1274,3 milliárd forint volt 2021-ben, amely 337,4 milliárd forinttal, 36,0%-kal lett magasabb az előirányzathoz képest.

A nettó eredményszemléletű kamatkiadások is növekedtek mintegy 7,8 milliárd forinttal a tervhez képest.

2.10. Társadalmi önszerveződések támogatása

A társadalmi önszerveződések támogatása kiadási tétel magában foglalja a pártok és a pártalapítványok működésének támogatására átcsoportosítandó összegeket. A két cím 2021. évi eredeti, valamint módosított előirányzata összesen mintegy 5,8 milliárd forint volt, mely 100,0%-ban kifizetésre került.

2.11. Kormányzati rendkívüli kiadások

A kormányzati rendkívüli kiadások tekintetében, a 2021. évben az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló 1992. évi XXXII. törvény alapján járó kárpótlási életjáradék, az 1947-es párizsi békeszerződésből eredő, az 1997. évi X. törvény alapján járó kárpótlási életjáradék, valamint a pénzbeli kárpótlás folyósítási költségeinek összesített előirányzata 2,0 milliárd forint volt, míg a tényleges teljesítés 1,9 milliárd forintot tett ki.

2.12. Kezességérvényesítés

A 2021. évi költségvetési törvény 48-54. paragrafusai határozták meg az állami kezesség és viszontgarancia vállalás lehetőségeit. Az alábbiak a törvényi rendelkezések sorrendjében mutatják be a kezesség-állományokat, a törvényben jóváhagyott kezesi, illetve viszontgarancia keretek kihasználását, és az egyes kezesség- és viszontgarancia típusok kapcsán a beváltásokat.

Az állam által vállalt kezesség és viszontgarancia érvényesítésére a 2021. évi költségvetés 37,9 milliárd forint összegű előirányzatot tartalmazott hat alcímre bontva. Év közben a kormány 25,9 milliárd forintra csökkentette az állami kezességek és viszontgaranciák beváltására szolgáló cím előirányzatainak együttes összegét.

A tényleges kifizetés 16,8 milliárd forint volt, amely a módosított összeghez képest 9,8 milliárd forinttal lett alacsonyabb. Az elmaradás alapvető oka, hogy a kis- és középvállalkozások (kkv-szektor) finanszírozásához kapcsolódó állami viszontgaranciák beváltásai jóval kedvezőbben alakultak a vártnál.

1) A költségvetési törvény 48. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján 100,0 milliárd forint keret mértékéig adhatott felhatalmazást a kormány **egyedi állami kezesség** vállalására 2021-ben. 2021. év során egyedi kezességvállalási felhatalmazás kiadására és vállalására nem került sor.

Egyedi állami kezesség beváltására 2021-ben nem került sor.

2) A 2021. évi költségvetési törvény 48. § (3) bekezdése lehetővé tette, hogy a **nemzetközi fejlesztési intézmények által nyújtott hitelekhez** összegszerű korlátozás nélkül adhasson a kormány felhatalmazást egyedi állami garancia vállalására. Ilyen típusú kezességvállalási felhatalmazás sem született 2021-ben.

Garancia érvényesítésére 2021-ben nem került sor.

3) A költségvetési törvény 49. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján 1300,0 milliárd forint összegű állomány mértékéig vállalhatott az államháztartásért felelős miniszter – a kultúráért felelős miniszter javaslatára – 2021-ben **kiállítási garanciát**. E felhatalmazás alapján kilenc kiállításhoz kapcsolódva történt garanciavállalás, melyeket az általános indokolás mellékletei között szereplő, „Kiállítási garanciavállalások 2021. évben” című táblázat mutat be részletesen. (A vállaláskori érték a kiállítási garancia vállalásáról szóló, az államháztartásért felelős miniszter által kibocsátott kötelezvény aláírásának napján érvényes árfolyamon számított összeg. A garancia-állományok 2021. év végi adatai az eltérő árfolyam miatt nem egyeznek meg a vállaláskori értékkel.) A költségvetési törvényben 2021. évre meghatározott keret a korábbi években vállalt és még élő állomány, valamint az újonnan vállalandó kötelezettségek együttes összegére értendő. A 2021. évi keret kihasználtsága – a 2020. évről áthúzódó állomány figyelembe vételével – egyszer sem lépte túl az állományi mértéket. A kiállítások csak néhány hónapig láthatóak, így a keretet megszűnésük után nem terhelik tovább.

A 2021. évben kiállítási garancia érvényesítésére nem került sor.

4) A 2021. évi költségvetési törvény 49. § (2) bekezdése lehetőséget adott arra, hogy a kormány 2021. év során 70 milliárd forint összeghatárig engedélyezze közvetlen vagy közvetett állami tulajdonban lévő vasúttársaságok számára állami kezesség melletti hitel felvételét gördülőállomány beszerzésére az EUROFIMA Európai Vasúti Gördülőállomány Finanszírozási Társaságtól. Ilyen hitelfelvétel iránti igény 2021-ben nem merült fel.

5) A **Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (MFB)** pénzügyi műveletei kapcsán három típusú állami kötelezettségvállalási keretet határozott meg a költségvetési törvény (50. §). Az MFB forrásbevonásához (hitelfelvétel, kötvénykibocsátás) és a bank által harmadik fél javára, a kormány döntése alapján nyújtott készfizető kezességekhez, bankgaranciákhoz, illetve hitelekhez a bankról szóló törvény szerinti un. jogszabályi állami kezesség társul. Az MFB által finanszírozott ügyletekhez kapcsolódó hosszú lejáratú deviza-hitelek árfolyamkockázatát – a kormány döntése esetén – az állammal kötött árfolyam-fedezeti megállapodások kezelik.

E költségvetési keretek és azok kihasználtsága a következők szerint alakultak a 2021. év során:

keret és tény adatok millió forintban

	keret	keret terhelése* 2021. dec. 31-én	keret- kihasználtság
forrásbevonás	1 900 000	1 585 369	83,4%
készfizető kezesség, bankgarancia, hitelnyújtás	1 700 000	955 634	56,2%
árfolyam-fedezeti ügyletek	2 000 000	1 512 679	75,6%

**A keret terhelésénél figyelembe veendő összeg nem egyezik meg az év végi állományi adatokkal, mivel 2021. évi adatként nem a tényleges állomány, hanem a vállalás összege számítódik.*

2021-ben az MFB 631,3 milliárd forint értékben vont be új forrást, melyből 325,8 milliárd forint alapú, 305,5 milliárd pedig deviza alapú. A devizában bevont források 58,7%-ban nemzetközi kötvények, 24,3%-ban belföldi kötvények, 17%-ban pedig bilaterális hitelek.

Az MFB jogszabályi állami kezesség melletti hitelfinanszírozáshoz, kezességvállaláshoz kapcsolódó keretének terhelése 2021-ben a kormány határozatai alapján az alábbiak szerint növekedett, illetve módosult:

- az MFB Krízis Hitelprogram keretösszege 180 milliárd forintról 90 milliárd forintra csökkent, az állami kezességvállalás mértéke a hitel tőkeösszegének 80%-a,
- az MFB Versenyképességi Hitelprogram keretösszege 150 milliárd forintról 15 milliárd forintra csökkent, az állami kezességvállalás mértéke a hitel tőkeösszegének 80%-a,
- az MFB Növekedési Garanciaprogram – NKP alprogram keretösszege 500 milliárd forint, az állami kezességvállalás mértéke a hitel tőkeösszegének 90%-a,
- az MFB Növekedési Garanciaprogram – Hitelintézeti alprogram keretösszege 200 milliárd forint, az állami kezességvállalás mértéke a hitel tőkeösszegének 90%-a,
- a HSC Aerojet Zrt. számára nyújtott legfeljebb 150 millió euró összegű hitel, az állami kezességvállalás mértéke a hitelből eredő tőkekövetelés 80%-a.

Az MFB 2018-ban vállalt garanciát a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. kezességvállalásaihoz, ennek kapcsán került sor az állami kezesség érvényesítésére 208,3 millió forint összegben.

2021-ben új **árfolyam-fedezeti megállapodás** megkötésére nem került sor.

6) Az Eximbank Zrt. tevékenységéhez kötődő alábbi pénzügyi műveleteket a bankról szóló törvény készfizető állami kezességgel biztosítja:

- a forrásszerzés céljából a kül- és belföldi hitelintézetektől elfogadott betétek és felvett hitelek, valamint kibocsátott kötvények visszafizetését;
- a deviza- és kamatcsere ügyletek pótlási költségéből eredő fizetési kötelezettségek teljesítését;
- a központi költségvetés terhére vállalt export-hitel garanciaügyleteket és egyéb export célú garanciaügyleteket.

A fenti ügyletekre megállapított költségvetési keretek (51. § (1)-(2) bekezdések) és azok kihasználtsága a következők szerint alakultak az elmúlt időszak során:

keret és tény adatok millió forintban

	2020 keret	2020 tény	2020 kihasznált náltság	2021 keret	2021 tény	2021 kihasznált náltság
forrásbevonás, valamint deviza- és kamatcsere ügyletek pótlási költsége	1 200 000	966 677	81%	1 500 000	1 267 772	85%
export-hitel garanciaügyletek és egyéb export célú garanciaügyletek	50 000	16 688	33%	100 000	30 022	30%

A bank érintett adósságállománya, hitel-, illetve garanciaállománya a 2021. év egyetlen napján sem haladta meg a költségvetési törvényben meghatározott mértéket.

Az állami kezesség mellett bevont források terhére valósítja meg a bank finanszírozási tevékenységét. 2020-tól az Eximbank Zrt. export támogatási alapfeladatai mellett a koronavírus járvány negatív hatásainak csökkentését szolgáló programok működtetése vált az egyik legfontosabb üzleti aktivitássá. Az ekkor indított Kárenyhítő Hitelprogramot és Kárenyhítő Hitelfedezeti Programot 2021-re is meghosszabbította a bank. 2021. márciusában indította el az Eximbank Zrt. a magyar KKV-k számára a koronavírus járvány kitörése következtében kialakult romló üzleti körülmények utáni újraindulás támogatása, az ehhez szükséges fejlesztési igények hitellel történő finanszírozása érdekében a Fordulat Beruházási Hitelprogramot, illetve a „Fordulat” KKV lízing refinanszírozási konstrukciót.

2021. évben az Eximbank mintegy 576,1 milliárd forint összértékű hitel és garancia terméket nyújtott. Ezek nagyságrendileg 70,7 milliárd forint többlet export és 245,6 milliárd forintnyi belföldi többlettermelés megvalósulását támogatták a becslések szerint.

A 2021. évben az Eximbank tevékenységét támogató állami kezesség lehívására nem került sor.

7) A 2021. évi költségvetési törvény 51. § (3) bekezdése a **MEHIB Zrt.** esetében a nem-piacképes, állami készfizető kezesség melletti biztosítási állomány felső határát állapította meg. A keret kihasználtságának meghatározása során a MEHIB Zrt. figyelembe veszi az ígervénnyel érintett, a szerződött, a fedezetbevett állományt, valamint a rövid lejáratú ügyletekre vonatkozó maximális kötelezettséget is.

E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

	<i>keret és tény adatok millió forintban</i>	
	2020.	2021.
keret	1 000 000	1 200 000
tény	682 000	747 905
kihasználtság	68,2%	75%

A biztosítási portfólió reláció szempontú diverzifikáltsága növekedett a 2020. év végi állapothoz képest. A MEHIB Zrt. 62 viszonylatban nyújtott biztosítási fedezetet, illetve 2021-ben hét új reláció (Angola, Litvánia, Panama, Svédország, Szingapúr, Tunézia és Zöld-foki Köztársaság) jelent meg a portfólióban, míg három országgal (Németország, Spanyolország és Uruguay) szembeni kitettség megszűnt.

A biztosításokhoz kapcsolódó állami kezesség beváltására tervezett 3 milliárd forinttal szemben 2,8 milliárd forint felhasználása történt meg. A biztosító általi kárfizetésekre 8 forgalmi típusú biztosítási ügylet és két egyedi ügylet kapcsán került sor kínai, azeri, orosz és tadzsik viszonylatokban.

A tervhez képest kedvezőbb kárfizetési tényt szám elsősorban annak köszönhető, hogy az egyedi ügyletek egy részénél a hiteladósok esedékességkor rendben kifizették tartozásaikat, míg más esetekben a hiteladósok – a bank és a biztosító kárenyhítési intézkedéseinek eredményeként – a kárfizetési türelmi idő alatt fizették ki lejárt tartozásaikat.

8) A kis- és középvállalkozások forráshoz jutásának elősegítése érdekében a **Garantiqa Hitelgarancia Zrt.** (a továbbiakban Garantiqa) kezességvállalásaihoz a 2021. évi költségvetési törvény állami viszontgaranciát biztosított (52. §). Az állami viszontgarancia mértéke 85%, a koronavírus-járvány kedvezőtlen gazdasági hatásainak mérséklésére 2020-ban indított Garantiqa Krízis Garanciaprogram keretében vállalt ügyeknél 90%.

Az állami viszontgarancia mellett vállalható kezesség állományára vonatkozó keret összege 2021. év során módosult, az általános jellegű (kötvénykibocsátásokra nem vonatkozó) keretszám 1500,0 milliárd forintról 2500,0 milliárd forintra növekedett.

keret és tény adatok millió forintban

Megnevezés	2020	2021
1) Év végi állományi keretösszeg	1 500 000	2 500 000
Év végi tény	1 189 736	1 859 736
ezen belül a Garantiqa Krízis Garanciaprogram	557 818	1 351 780
Keret kihasználtsága (%)	79%	74%
Az állomány állami viszontgaranciával biztosított összege	1 038 806	1 648 182
2) Kötvénykibocsátáshoz kapcsolódó kezességvállalás	200 000	200 000
Év végi tény	-	-

A Garantiqa 2021-ben is tovább bővítette készfizető kezességvállalási tevékenységét, a KKV-k finanszírozási forrásokhoz történő hozzáféréseinek megkönnyítése érdekében.

2021 végére a Garantiqa teljes kezességvállalási portfóliója 51%-al bővült az előző év azonos időszakához képest. 2021. év végén a Garantiqa állami viszontgarancia mellett kötelezettségállománya 1859,7 milliárd forint volt, ez 2272,1 milliárd forint KKV-finanszírozási forráshoz kapcsolódott.

2021 végére a „hagyományos”, 85%-os állami viszontgaranciával biztosított kezességvállalási portfólió 508,0 milliárd forintra változott, ami 20%-os mérséklődést jelent az előző év azonos időszakához képest. A 2020-ban indított 90%-os költségvetési viszontgaranciával vállalt Garantiqa Krízis Garanciaprogram 2021. év végi állományi értéke 1351,8 milliárd forint volt, ami ellensúlyozta az előbbi állománycsoport esését és alapvetően hozzájárult a Garantiqa portfóliójának bővüléséhez.

A Garantiqa Krízis Garanciaprogram alapkonstrukciója elsősorban a vállalkozások likviditási problémáinak kezelésében nyújt segítséget, de elindításra került a Garantiqa Krízis Garanciaprogram Investment Hitelgarancia termék, amely a hosszú lejáratú, beruházásokat ösztönző hitelekre terjeszti ki az állami kezességet.

A Garantiqa Krízis Garanciaprogram keretében jelentős igény mutatkozik Széchenyi Kártya Program új termékeihez kapcsolódó kezességvállalásra. A kormány határozata alapján a Széchenyi Kártya Programban 2021. július 1-jétől elindult a Széchenyi Kártya Újraindítási Program, és azon belül a Széchenyi Kártya Újraindítási Folyószámlahitel, a Széchenyi Újraindítási Likviditási Hitel, a Széchenyi Újraindítási Beruházási Hitel és ennek részét képező Agrár Széchenyi Újraindítási Beruházási Hitel. Új konstrukcióként 2021. szeptember 1. napjától indult a Széchenyi Újraindítási Önerő Kiegészítő Hitel és a Széchenyi Újraindítási Lízinkonstrukció is.

Ezeknél az ügyleteknél is főként a Garantiqa Krízis Garanciaprogram keretében történik a kezességvállalás, de termékfeltételtől függően más viszontgarancia forrás is elérhető.

A kezességvállalás feltételeiben is támogatott hosszabb lejáratú hitelekhez vállalt kezességek volumene együttesen növekedett. Ezt jelzi, hogy 2021-ben az éven belüli kezességvállalások összegének mérséklődése mellett közel 230 milliárd forinttal nőtt a 2-3 éves kezességvállalások volumene. Az éven túli kezességvállalási állomány arányának növekvő tendenciája, melynek összportfólión belüli aránya elérte a 90%-ot.

Az új ügyletek között továbbra is meghatározóak a kisebb összegű, egyszerűsített feltételrendszerű termékek.

A 2021. évi költségvetési törvény a Garantiqa garanciaügyleteiből eredő fizetési kötelezettség előirányzatát 30,0 milliárd forintban állapította meg, de év közben – a beváltások kedvező alakulására figyelemmel – a kormány 18,0 milliárd forintra csökkentette az előirányzatot.

A beváltott kezességekhez kapcsolódó viszontgarancia kifizetésre 2021. évben közel 12,9 milliárd forint összegben került sor.

A Garantiqa által vállalt kezességek beváltására 2021-ben 510 darab ügyletben, 16,0 milliárd forint összegben került sor. A 2021. évi beváltások meghatározó része állami viszontgarancia biztosította. A kezességek beváltására jellemzően kisebb összegű ügyletek esetében került sor, ezt az ebben az ügyletkörben kimutatott átlagosan 32,6 millió forint összegű kezességbeváltás is jelzi. A kezességek beváltásának ágazat szerinti megoszlása is a portfólió összetételét követi, a portfólióban jelentős súllyal szereplő szállítás és szolgáltatás, mellett a kereskedelmi szektor adja a beváltások értékének meghatározó részét.

9) Az agrár-ágazat forráshoz jutásának elősegítése érdekében az **Agrárvállalkozási Hitelgarancia Alapítvány** kezességvállalásaihoz a 2021 évi költségvetési törvény állami viszontgaranciát biztosított (53. §). Az állami viszontgarancia mértéke 85%. Az állami viszontgarancia mellett vállalható kezesség állományára vonatkozó keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult:

millió forintban

	2020	2021
keret	300 000	400 000
tény	274 400	346 700
kihasználtság	91,5%	91,5%

Az Alapítvány aktivitása a korábbi évek növekedő tendenciáját folytatva továbbra is dinamikusabban bővült. Az Alapítvány kezességvállalása melletti hitelállomány 2021. év végén 494,9 milliárd forint volt; a portfólióba 23 699 darab készfizető kezességi szerződés tartozott, ezek az ügyletek összesen 380,1 milliárd forint kötelezettségállományt jelentettek az Alapítvány számára. Ebből 20 447 darab ügyletet biztosított állami viszontgarancia, e kezességek összege 346,7 milliárd forint, a mögöttük álló viszontgarancia összege 300,5 milliárd forint volt.

A koronavírus járvány miatt megváltozott szükségletekre reagálva az Alapítvány elindította a Krízis Agrárgarancia Programot, ahol a programban vállalt kezességekhez 90%-os állami viszontgarancia kapcsolódik. A Krízis Agrárgarancia Program keretében 2021-ben 163,8 milliárd forint hitelhez nyújtott kezességet az Alapítvány.

2021-ben a koronavírus járvány okozta visszaesés után megkezdődhetett a válság utáni visszaépülés és a gazdaság újraindítása. A vállalkozások likviditásának fenntartását segítő forgóeszközhitelzés mellett egyre nagyobb hangsúlyt kapott a versenyképességet és hatékonyságot javító beruházások ösztönzése. Az élelmiszergazdasági beruházásokat nagyban meghatározták a Vidékfejlesztési Program támogatásai, a Növekedési Hitelprogram Hajrá refinanszírozási forrásai, az Agrárminisztérium beruházási kamattámogatási programja, illetve a Széchenyi programon belül az agrárberuházásokat segítő termékvariáns, amely 2021 júliusától Agrár Széchenyi Újraindítási Beruházási Hitel néven futott tovább.

Az Alapítvány kezességvállalásaihoz kapcsolódó állami viszontgarancia érvényesítése 0,9 milliárd forint volt, amely a tervezett 3,5 milliárd forint összegnek mindössze 24%-át tette ki. Az összes beváltás száma és összege – a fizetési moratórium hatásának köszönhetően – a 2020. évhez képest jelentősen csökkent. Ugyanakkor a magasabb összegű beváltások eredményeként a 2021-ben beváltott kezességek összegének átlaga az előző évhez képest – 18,2 millió forintról 20,7 millió forintra –13%-kal nőtt.

10) A vállalkozások forráshoz jutásának elősegítése érdekében a Start Garancia Pénzügyi Szolgáltató Zrt. (a továbbiakban Garantiqa) kezességvállalásaihoz a 2021. évi költségvetési törvény évközi módosításával állami viszontgaranciát biztosított (53/A. §). Az állami viszontgarancia mértéke hitel- és kölcsönügyletek esetében 85%, a kötvényügyletekhez kapcsolódóan 90%.

A törvény 2021. év végére 3000,0 milliárd forint összegű kezesség állományi keretet határozott meg, ennek kihasználtsága alacsony volt, az állam számára ebből 0,1 milliárd forint viszontgaranciából eredő kötelezettség keletkezett.

E viszontgarancia beváltására előirányzatot nem tartalmazott a költségvetés, nem is került sor állami viszontgarancia érvényesítésére.

11) A költségvetési törvény 54. §-a szerint állami kezesség áll fenn a Diákhitel Központ Zrt.-nek (továbbiakban: DHK) a diákhitel rendszer finanszírozására felvett hiteleiből, illetve kibocsátott kötvényeiből eredő fizetési kötelezettségei mögött.

A DHK adósságállománya 2021. év végén összesen 209,7 milliárd forint volt.

Kezesség beváltására a DHK forrásbevonásai kapcsán 2021 végéig nem került sor.

A fentebb jelzettek mellett további állami kezesség érvényesítés két típusú jogszabályi kezesség esetében adódott.

Az állam a közsférában foglalkoztatottak számára – hét ágazati törvény alapján –, valamint a fiatalok otthonteremtésében a lakáscélú hitelekhez jutást kezességvállalással könnyítette meg (**lakáskezességek**). Ezek csökkenő állományából adódóan a tervezett 120 millió forint összegű beváltással szemben mindössze 7,7 millió forint kifizetésére került sor.

Az állam az ún. **babaváró** konstrukció részeként állami kezességet is biztosított. Ebből eredő kezességérvényesítéssel eredetileg nem számolt a költségvetés, de 19,7 millió forint beváltásra került sor.

2.13. Egyéb kiadások

Az egyéb kiadások tényleges teljesítése 261,4 milliárd forintot tett ki, ami számottevően több lett a törvényi előirányzathoz képest (az előirányzat 150,2%-a). A túlteljesülés fő oka, hogy a 2021. év folyamán sor került az Európai Bizottság részére a kínai textil- és ruházati termékekhez kapcsolódó vámhiány rendezésére 36,5 milliárd forint összegben, mely ezen a mérlegsoron került elszámolásra. Ez a tétel csak tavaly vált ismerté, így azzal a 2021. évi költségvetés tervezésekor még nem lehetett számolni. Az eltérést magyarázza még a Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja (ICSID) által lefolytatott nemzetközi választott bírósági eljárásokban hozott jogerős ítéletek alapján az UP és CD Holding Internationale 7,4 milliárd forintos, valamint a Dan Cake S.A. 1,7 milliárd forintos követeléseinek kifizetése, továbbá a Magyar Állam és a Sodexo Pass között létrejött egyezségi megállapodás alapján átutalt 12,4 milliárd forint. A költségvetési törvény ezekkel a kártérítési kifizetésekkel nem számolt. Szintén előre nem tervezett tételeként jelentkezett, hogy az Európai Bizottság 2021. október 20-án elfogadott határozata értelmében Magyarországnak – a beruházás késedelmére

tekintettel – visszafizetési kötelezettsége keletkezett a NER300 finanszírozási program keretében a GEOb Délmagyarországi megnövelt hatékonyságú geotermikus rendszer (EGS) projekteknek odaítélt támogatásként folyósított összeggel összefüggésben. Emiatt – a felmerült késedelmi kamattal együtt – összesen 8,7 milliárd forint visszafizetésére került sor az év végén.

A mérlegrsört képező tételek közül még az alábbiak emelendők ki:

2021-ben folytatódtak a kormány által 2019. februárban meghirdetett és 2019. július 1-jétől elindult családvédelmi akcióterv részét képező babaváró támogatások: a kamattámogatás, a hiteltartozások elengedéséhez biztosított támogatás, valamint a babaváró támogatáshoz kapcsolódóan a bankoknak nyújtott költségtérítés. A három támogatási formára összesen 71,8 milliárd forint került kifizetésre (az előirányzat 106,2%-a). A többlet a vártnál magasabb hitelfolyósítás miatt kifizetett kamattámogatásból és a folyósításhoz kapcsolódó magasabb banki költségtérítésből adódik.

Az adóbevallások feldolgozása és a kedvezményezettek igazolása alapján a személyi jövedelemadó 1%-ának közcélú felhasználására történő felajánlásokból 10,6 milliárd forintot utaltak át a civil kedvezményezettek javára, amely valamelyest több lett az eredetileg tervezetthez képest (az előirányzat 108,0%-a).

A filmszakmai közvetett támogatások mozgókép törvény szerinti kiegészítő finanszírozása címén kifizetett 27,0 milliárd forint a tervezett közelében alakult (az előirányzat 99,8%-a).

A nemzetközi pénzügyi kapcsolatokról eredő kiadások – az egyes nemzetközi pénzügyi intézmények részére fizetett alaptőke-hozzájárulások és tagdíjak – 11,9 milliárd forintot tettek ki 2021-ben, mely kismértékben elmaradt a tervezettől (az előirányzat 87,7%-a).

Az adósságszolgálat teljesítésével kapcsolatos járulékos kiadások 52,3 milliárd forintot tettek ki, mely több mint másfélszerese volt a tervezettnél (az előirányzat 154,4%-a). Ennek döntő oka a nem tervezett nemzetközi devizakötvény kibocsátás miatti megemelkedett értékesítési jutalék kiadások.

2.14. Hozzájárulás az EU költségvetéséhez

Az EU költségvetését illető hozzájárulási kötelezettség 2021. évi összege 610,5 milliárd forintot tett ki, amely összeg 4,8 milliárd forinttal (0,8%-kal) alacsonyabb a tervezett – 2021. folyamán módosított – előirányzathoz (615,3 milliárd forint) képest. Az előirányzat évközi módosítására a 2021-2027. közötti időszakra vonatkozó, saját forrásokról szóló 2020/2053/EU, Euratom tanácsi határozat vártnál korábbi hatályba lépése miatt volt szükség, míg a tervezett és a teljesült kiadás közötti eltérést az uniós költségvetés év során végzett módosításai magyarázzák.

2.15. Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások alapvetően az állami vagyonról szóló és a Nemzeti Földalapról szóló törvények hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodással összefüggő kiadásokat foglalták magukban. Az állami vagyongazdálkodás kifizetései azonban nemcsak a két, nevesített költségvetési vagyonnefejezet teljesítéseit, hanem a törvény útján, vagy miniszteri rendeletben kijelölt tulajdonosi joggyakorló feladatot ellátó egyes fejezetek elkülönítetten megjelenő tulajdonosi ügyleteinek tételeit is tartalmazták.

Az Áht. szerint az állami vagyonnal összefüggő kiadások többsége megjelenik a központi költségvetés mérlegében, egy részük (pl. a kölcsönnyújtás) azonban finanszírozási kiadásnak minősül, amely nem érinti a központi költségvetés egyenlegét.

Az állami vagyonnal kapcsolatos költségvetési kiadások közel 1474,1 milliárd forintot tettek ki 2021. évben. Az év során megvalósult kormány-, illetve miniszteri hatáskörben jóváhagyott átcsoportosítások a vagyoni kiadások eredetileg 510,4 milliárd forint összegű előirányzatát összességében 1579,8 milliárd forintra növelték.

Az állami vagyoni kiadásainál mind az ingatlan-beruházások és vásárlások, mind a társasági portfólió tételeit átrendezték az évközi módosítások. A tényleges kiadások 105,7 milliárd forinttal elmaradtak a módosított előirányzattól, amely alapvetően a társaságokkal kapcsolatos kiadások alulteljesülésének a következménye.

A vagyoni kiadásokon belül meghatározó a **társaságokkal kapcsolatos kiadások** 1021,1 milliárd forintos teljesülési összege, melynek nagyságrendjét néhány jelentős összegű tőkeemelési és részesedésszerzési célú kifizetések határozták meg.

A 2021. évben az alábbi jelentősebb akvizíciók, fejlesztési és likviditási célú tőkeemelések valósultak meg:

- az MVM Energetika Zrt. 212,0 milliárd forint összegű tőkeemelése a MAVIR Zrt. 2021-2022. évi átviteli hálózati beruházásainak, az MVM Csoport földgáz- és villamos energiaelosztási rendszeréhez kapcsolódó 2021-2022. évi beruházásainak, a fotovoltai villamos energia termelési kapacitások bővítését célzó beruházások finanszírozását, illetve egy korábbi, hitelfelvétel melletti akvizíció refinanszírozását szolgálta;
- a Gazdaságfejlesztési Magántőkealap létrehozására biztosított 150,0 milliárd forint a vállalkozások finanszírozási lehetőségeinek bővítését támogatta;
- a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. 119,8 milliárd forint összegű tőkeemelése alapvetően a cég leánytársasága által végrehajtandó fejlesztés finanszírozását biztosította;
- a Start Garancia Pénzügyi Szolgáltató Zrt. 100,0 milliárd forint összegű tőkeemelése a garantőr szervezet megerősítésével szintén a vállalkozások finanszírozását segíti;
- az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt. 84,0 milliárd forint összegű tőkeemelése a társaság hitel-, tőke- és garanciaprogramjait, a banki stratégiában előirányzott fejlesztéspolitikai célok megvalósítását, valamint a bank megfelelő szintű teljes tőkeemelési mutatóját biztosította;
- Paks II. Atomerőmű Zrt. 57,5 milliárd forint összegű tőkeemelése részben az erőmű beruházás, részben a társaság működésének és tevékenységének finanszírozását szolgálta;
- a Nemzeti Védelmi Ipari Innovációs Zrt. 47,0 milliárd forint összegű tőkeemelésének célja alapvetően a társaságcsoporthoz fejlesztéseinek finanszírozása;
- a Magyar Export-Import Bank Zrt. 40,0 milliárd forint összegű tőkeemelése a bank tevékenységbővüléséhez járult hozzá.

A társaságokkal kapcsolatos kiadásokon belül a legjelentősebb támogatás formájában teljesített kifizetések az alábbiak:

- a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. működésének finanszírozására és a hulladékgazdálkodási rendszerben betöltött szerepének teljesítése érdekében a 2021. év során 55,2 milliárd forint támogatásban részesült;
- a regionális víziközmű társaságok (TRV Zrt., ÉRV Zrt., ÉDV Zrt., DRV Zrt., DMRV Zrt.) együttesen 29,3 milliárd forint támogatást kaptak 2021. évben feladataik ellátására;
- a Nemzeti Filmintézet Közhasznú Nonprofit Zrt. filmszakmai tevékenységének, illetve működésének finanszírozását közel 18,6 milliárd forint szolgálta.

Ingtalanokkal és ingóságokkal kapcsolatos kiadások esetében 404,4 milliárd forint került felhasználásra, melynek jelentős része 286,8 milliárd forint a Beruházási Ügynökség tevékenységéhez kötődik.

Az egyedi beruházások kiadásai 246,0 milliárd forintot, a programszerűké pedig 39,9 milliárd forintot tettek ki. A tervezettől csekély mértékben elmaradó összegű kiadások módosulása elsősorban az egyes beruházások ütemezettségének változásaiból ered.

A Liget projekt fejlesztési és üzemeltetési kiadásainak fedezetét 2021-ben 60,8 milliárd forint, a Magyar Állami Operaház Andrassy úti épületének beruházásának fedezetét pedig 13,6 milliárd forint összegű támogatás biztosította.

Az MNV Zrt. ingatlanvásárlásokra és beruházásokra 20,9 milliárd forintot költött, az általa kezelt ingatlanok fenntartására és őrzésére 10,2 milliárd forintot kellett fordítani. 2021-ben az ingatlanszerzések költsége volt a meghatározó, 14,5 milliárd forintból gyarapította az MNV Zrt. az állami vagyont.

A Nemzeti Földalap 18,2 milliárd forintot kitevő kiadási előirányzatai terhére 13,7 milliárd forint kifizetés történt, amely 24,3%-kal elmaradt a tervezettől. A kiadások 71,1%-a termőföld vásárlásból és az életjáradék programból eredt, míg 28,9%-a fenntartási kiadásokból és egyéb vagyongazdálkodási tételekből tevődött össze.

A termőföld vásárlás kiadása 2,0 milliárd forintot tett ki. Ezen kiadások kiterjedtek mind az 1/1 arányú ingatlanok megszerzésére, mind az osztatlan közös tulajdoni hányadok csökkentésére.

Az életjáradéki program kiadása 7,8 milliárd forinttal – csökkenő tendencia mellett – 96,0%-os teljesítést mutatott. A járadékosok száma 2021-ben 108 66 fő volt.

Az ingatlan-fenntartás és a vagyongazdálkodás egyéb kiadásai az állami földvagyonnal való gazdálkodást segítő feladatok teljesítését, illetve a kapcsolódó szolgáltatások igénybevétele költségei fedezetét, valamint egyéb, járulékos jellegű kiadásokat foglaltak magukban.

A fenti két kategória egyikébe sem tartozó **egyéb kiadásokra** 48,7 milliárd forintot fordított az állam, a módosított előirányzat 48,1 milliárd forintos összege túlteljesült. Az eltérés alapvetően az automatikusan túlteljesülő, az ingatlan ügyletekhez kapcsolódó ÁFA-elszámolási előirányzatnál jelentkezett, a módosított előirányzat 1,0 milliárd forintos összege 5 milliárd forintos összegben teljesült.

Meghatározó tétel még a kategórián belül az állam tulajdonosi felelősségével kapcsolatos környezetvédelmi feladatok finanszírozására fordított 8,1 milliárd forintos összeg.

2021-ben az állami vagyon kapcsán felmerülő **finanszírozási jellegű kiadásokat** a tulajdonosi kölcsön-nyújtások jelentették, amelyek együttes összege 6,5 milliárd forint volt, ebből 5 milliárd forint a Hungexpót üzemeltető Expo Park Kft., 1,5 milliárd forint az energiahatékonysági programot megvalósító Nemzeti Energiagazdálkodási Zrt. részére került biztosításra.

B.

Az államháztartás központi alrendszere hiánya, finanszírozása, az államadósság kezelése

A központi költségvetés finanszírozása

Makrogazdasági és finanszírozási környezet 2021-ben

2021 egészét tekintve az állampapír-piacon minden lejáraton emelkedtek a hozamok. Az év első két hónapjában jelentősen emelkedtek a hosszú hozamok. Ebben a legfontosabb szerepet a fejlett piacon megjelenő inflációs félelmek és az ennek következtében emelkedő hosszú fejlett piaci hozamemelkedés játszotta. Ebben az időszakban a hazai növekedési adatok kedvezően alakultak, míg a globális növekedési kilátások továbbra is törékenyek voltak. Az MNB szinten tartotta a jegybanki alapkamatot, a rövid forinthozamok kis mértékben emelkedtek. Március elejétől augusztus végéig mind a hosszú, mind a rövid állampapír-piaci hozamok kis mértékben emelkedtek. Ebben az időszakban világszerte erősödött az inflációs nyomás, amire a jegybankok – mind az ECB és a Fed, mind az MNB – visszafogottan reagált. A fejlett piaci jegybankok igyekeztek hűteni a kamatemelési várakozásokat, ami mérsékelte a hosszú hozamok emelkedését mind a fejlett piacokon, mind hazánkban. Az MNB proaktív jelleggel júniustól kamatemelési ciklusba kezdett, júniustól augusztusig havonta 30 bázisponttal emelte a jegybanki alapkamatot, ami megemelte a rövid állampapír-piaci hozamokat. Szeptember elejétől gyors ütemben emelkedtek mind a hosszú, mind a rövid forinthozamok. Mind Magyarországon, mind a fejlett piacokon tovább gyorsult az infláció. Bár a fejlett piacokon a jegybanki kommunikáció az árdinamika emelkedésének átmeneti jellegét hangsúlyozva hűtötte a kamatemelési várakozásokat, a piaci szereplők középtávon egyre szigorúbb monetáris politikát vártak, ami megemelte a hosszú hozamok szintjét mind a fejlett piacokon, mind Magyarországon. A kedvező hazai növekedési adatok ellenére a romló külső egyensúlyi mutatók (többek közt a folyó fizetési mérleg emelkedő hiánya) is kedvezőtlenül hatottak a hazai eszközök befektetői megítélésére. Az MNB szeptemberben és októberben 15-15 bázisponttal emelte a jegybanki alapkamatot. Novembertől havonta 30 bázisponttal emelte a jegybanki alapkamatot az MNB és az egyhetes betéti kamatot az alapkamatnál is nagyobb mértékben (év végére 4,00%-ra) emelték. Ennek következtében a rövid forinthozamok is jelentősen megemelkedtek.

A **referenciahozamok** 2021 decemberének végén minden lejáraton az egy évvel korábbinál magasabb szinten álltak. A 3 és 6 hónapos lejáratokon 1,9-2,3 százalékponttal, a 12 hónapos és 3 éves lejáratokon 3,2-3,5 százalékponttal emelkedtek a hozamok. Az 5 éves lejáraton kisebb mértékben, 3,0 százalékponttal nőtt a referenciahozam. Az ennél hosszabb, 10 éves lejáraton 2,4 százalékponttal, a 15 és 20 éves lejáratokon 2,5-2,3 százalékponttal kerültek feljebb a referenciahozamok.

Az **aukciós hozamok** alakulása lényegében a referenciahozamok mozgását követte. Az éven belüli aukciós hozamok 2,2-3,4 százalékponttal emelkedtek az év végéig. Az 5, 10, 15 és 20 éves lejáratokon 2,1-2,9 százalékponttal nőtt az aukciós átlaghozam. Az átlagos fedezettség a kincstárjegy-aukciókon 2,1-et, míg a kötvényaukciókon 2,6-et ért el.

2021 folyamán az euró árfolyama a 345,64-371,35 Ft/euró közötti sávban mozgott. Az euró átlagos árfolyama 2021-ben 358,52 Ft/euró volt, ami jelentősen gyengébb volt az előirányzatkor tervezett 339,00 Ft/euróval szemben. A forint 2021. december 31-én a tervezett árfolyamhoz képest gyengüléssel 369,00 Ft/euró árfolyammal zárt, amely az év végi adósság szempontjából lényeges volt.

A külföldiek forint állampapír-befektetései 2021-ben jelentős ingadozás mellett az év során csökkentek, és év végéig 221,9 milliárd forinttal, 4149,5 milliárd forintra csökkent az állományuk.

A finanszírozási igény alakulása

A kincstári kör hiánya 5101,6 milliárd forint volt, a megelőlegezésekre fordított összeg 156,0 milliárd forintot tett ki. A nettó finanszírozási igényt mérsékelte az EU transzferekkel és egyéb forrásokkal kapcsolatos 440,5 milliárd forintos pozitív egyenleg.

A kincstári elszámolási rendszerből látható hiány nem egyezik meg a normaszövegben megjelenített, helyi önkormányzatok nélküli államháztartási hiánnyal. Ennek oka az éves költségvetési beszámolók és a kincstári nyilvántartás szerinti teljesítési adatok közötti eltérések, amelyek elsősorban a következőkből adódnak:

- a kereskedelmi banknál vezetett fizetési számlák és a házipénztárak kincstárba be nem jelentett forgalma;
- a költségvetésen kívül kezelt tételek kincstárba be nem jelentett rendezése.

A bruttó finanszírozási igény a nettó finanszírozási igény, valamint az adósságtörlesztések összegeként adódik. Az eredeti futamidejét tekintve éven túli futamidejű államadósság törlesztések és bevonások az alábbiak szerint valósultak meg:

milliárd forintban

Forinthitelek	4,8
Devizahitelek	144,8
Forintkötvények*	4 537,1
Devizakötvények	918,0
Éven túli törlesztések összesen	5 604,7

*Az előirányzat szerint a tervezett forintkötvény törlesztés 2725,1 milliárd forint volt. Az ezt meghaladó törlesztés tartalmazza a következő években lejáró kötvények hosszabb kötvényre történő cseréjét, valamint a lakossági kötvények visszavásárlását is.

Az éven túli lejáratokon a forinttörlesztések összesen 4541,9 milliárd forintot, míg a devizatorlesztések 1062,8 milliárd forintot tettek ki.

A finanszírozás alakulása a 2021. év során

A 2021. évi előirányzat tervezése során a finanszírozási terv a hatályos államadósság-kezelési stratégia alapján került meghatározásra. Az államadósság kezelés kiemelt célja a csökkenő államadósság ráta, az államadósság devizaarányának alacsony szinten – 10-20% közötti sávban – tartása és a közvetlen lakossági tulajdonú állampapír állomány további növelése volt. Középtávú stratégiai cél a közvetlenül a lakosság kezében lévő állampapír állomány 2023-ra kitűzött 11.000 milliárd forintos állományának elérése. 2020-tól új stratégiai célkitűzésként a futamidő növelése fogalmazódott meg. 2021 újra rendkívüli év volt, a pandémia következtében kihirdetésre került veszélyhelyzetből adódóan több alkalommal is felülvizsgálatra került a költségvetés hiánya, így az éves finanszírozási terv is. A pandémia következtében a 2021. évben nem teljesült az államadósság-kezelés valamennyi stratégiai célja, pozitívum viszont, hogy a kedvezőtlen gazdasági környezet ellenére is csökkent az államadósság ráta, tovább emelkedett a lakossági állampapírok állománya, miközben az államadósság futamideje is nőtt.

A 2021. évi költségvetési hiány finanszírozása elsősorban forintkibocsátásokkal történt, de a rendkívüli helyzetre való tekintettel jelentős devizakibocsátások is szerepet játszottak. A hiány finanszírozását szolgálta 4716,8 milliárd forint összegű piaci és lakossági államkötvény értékesítése, illetve 150,9 milliárd forint összegű forinthitel lehívása. Ezen felül a devizában folyósított kedvező kamatozású célhoz kötött projektfinanszírozó 183,0 milliárd forint összegű devizahitel, valamint 51,0 milliárd forint összegű devizakötvény kibocsátása.

Az 5604,7 milliárd forint értékű adósság-visszafizetés finanszírozása érdekében 3344,4 milliárd forint értékű forint-államkötvény kibocsátására és 1132,1 milliárd forint összegű nemzetközi devizakötvény, valamint 124,6 milliárd forint összegű belföldi devizakötvény kibocsátásra került sor. A kincstárjegy állomány 1003,7 milliárd forinttal növekedett 2021-ben az adósság-visszafizetés finanszírozása érdekében.

A likviditása biztosítása érdekében, előfinanszírozási céllal 489,0 milliárd forint összegű devizakötvény kibocsátás történt, ami a devizabetéteket növelte. Ez a KESZ záró állományát növelő repó és más tranzakciókkal együtt a COVID-válság következtében megnövekvő finanszírozási kockázatok csökkentését szolgálta. Az MNB osztalék befizetése a költségvetésbe 250,0 milliárd forinttal, az EU számlák nettó egyenlege 30,2 milliárd forinttal növelte a KESZ likviditását. A likviditáskezeléssel kapcsolatos műveletek során 1253,9 milliárd forinttal csökkent a kincstárjegyek állománya.

Az alábbi táblázat az egyes adósságinstrumentumok nettó kibocsátásának eredeti előirányzatban szereplő és ténylegesen megvalósult értékeit tartalmazza.

Nettó kibocsátás 2021-ben

milliárd forintban

	Előirányzat tervezésekor (2020.04.30)	Az éves finanszírozási kiadványban publikált (2020.12.10)	2021.Tény
Forintinstrumentumok nettó kibocsátása	1 829,5	2 599,8	3 419,6
Államkötvények	669,2	1 599,8	2 512,1
Diszkont kincstárjegyek	-16,6	0,0	-77,2
Lakossági állampapírok (kötvényekkel együtt)	1 007,3	1 000,0	838,6
Hitelek	169,5	0,0	146,1
Devizaadósság nettó kibocsátása	-417,0	-687,3	916,8
Államkötvények	-475,5	-906,3	878,7
Hitelek	58,6	219,0	38,1
Összes kibocsátás	1 412,5	1 912,6	4 336,4

A 2021. évi nettó kibocsátás az előirányzatot jelentősen meghaladó összegben és eltérő szerkezetben valósult meg. A pandémia okozta válság és a 2022. évi előfinanszírozási igény a tervekhez képest számottevően megemelte a nettó kibocsátás összegét. A finanszírozás biztosítása érdekében a forint államkötvények kibocsátása mellett, a korábbi évtől eltérően a nagyobb nettó finanszírozási igényre reagálva, a nemzetközi piacon devizakötvények kibocsátására is sor került jelentős összegben. A lakossági állampapírok előző években tapasztalt állománynövekedése a válság hatására 2020-ban lassult, azonban 2021-ben ismét a korábbi trend szerint növekedett.

A nettó kibocsátás 2021-ben 4336,4 milliárd forint volt, amelyen belül a nettó forint kibocsátás 3419,6 milliárd forintot tett ki, ami nagymértékben 1590,2 milliárd forinttal meghaladta az előirányzatkor tervezett összeget. A nettó deviza kibocsátás a terven felüli, részben a kedvező kamatkörnyezetben megvalósított 2022. év előfinanszírozását szolgáló devizakötvény kibocsátások miatt 1333,8 milliárd forinttal szintén felülmúlta a tervezettet és 916,8 milliárd forintot tett ki.

A 2021-ben megvalósult csereaukciók, valamint a tervet meghaladó összegben kibocsátott hosszú futamidejű államkötvények következtében nőtt a piaci forint kötvényadósság futamideje mind a tervezetthez, mind a 2020. év végéhez képest. A diszkont kincstárjegyek állománya csökkent, ami a tervekhez képest is csökkenést jelentett.

A forint államkötvény-piacon a bruttó forint államkötvény kibocsátás jelentősen meghaladta a tervezettet, amely a csereaukciók terveket jelentősen meghaladó alakulásának és a többletértékesítésnek köszönhető. A futamidő növelés miatt megemelt összegű csereaukciók által a törlesztés is meghaladta a tervekben szereplő összeget.

A lakossági állampapírok nettó értékesítése a versenyképes hozamoknak és a digitális csatornák folyamatos fejlesztésének köszönhetően 2021-ben is növekedett. Az egyéb, intézményi szektoroknál lévő lakossági állampapírok 2021-ben esedékes lejáratok és a visszavásárlások következtében csökkentette az állományt, azonban a teljes forint lakossági állampapír-állomány a háztartások jelentős vásárlásai következtében, 838,6 milliárd forinttal növekedett. A csak háztartásoknál lévő lakossági állampapír-állomány ennél lényegesen nagyobb mértékben, 940 milliárd forinttal emelkedett 2021-ben.

A háztartások nettó vásárlása elsősorban a 2019-ben bevezetett dematerializált és nyomdai Magyar Állampapír Plusz sorozatokban valósult meg, míg a rövid futamidejű lakossági állampapírok háztartásoknál lévő állománya tovább csökkent 2021-ben is.

Állampapírok értékesítése

Forintfinanszírozás

Az adósságkezelés 2021-ben is törekedett arra, hogy az állam forrásbevonása során a hosszabb, 5, 10, 15, 20 és az új 30 éves futamidejű, piaci finanszírozást biztosító államkötvények játsszanak meghatározó szerepet. Az irántuk mutatkozó kereslet és a fokozatosan növekvő finanszírozási igény következtében a terveket folyamatosan meghaladták a kibocsátások. Ezt a magasabb kibocsátási volument támogatta az MNB – év végéig kifutó – államkötvény vásárlási programja.

2021-ben a változó kamatozású 6 és 8 éves kötvényeken kívül minden további kötvényt fix kamatozással értékesített az ÁKK Zrt. Az egyes futamidőket tekintve a kötvénysorozatok piacra bocsátott mennyiségét a következő táblázat mutatja be:

A 2021. év során kibocsátott kötvénysorozatok

	Futamidő	Aukciók száma	Aukciós kibocsátás az év során	Nem-kompetitív értékesítés	Év végi sorozatnagyság
	év	db	milliárd forintban		
2026/E	5	6	262	80	1 252
2026/F	5	25	767	159	768
2027/B*	6	13	371	115	922
2029/A	10	1	42	11	882
2029/B*	8	10	152	20	561
2031/A	10	1	43	4	1 473
2033/A	10	31	903	147	1 182
2038/A	15	14	241	35	785
2041/A	20	15	204	32	415
2051/G	30	4	80	13	94

**Változó kamatozású kötvény*

A 2021. év során a futamidők szerinti összetételben emelkedett a hosszú futamidejű kötvények szerepe. A kötvényaukciók során elfogadott összes mennyiségén belül a szokásos módon az 5 éves államkötvények aránya volt a legmagasabb, 34,5%-ot elérő mértékű. A hosszabb futamidejű kötvényértékesítések, a 10-15-20 éves kötvények, illetve az újonnan bevezetett 30 éves futamidejű zöldkötvény kibocsátások összesen 47,6%-ot tettek ki, így követve a korábbi évek törekvését, amely által az egyes sorozatok értékesítése jelentős elmozdulást jelent a hosszú futamidejű kötvények irányába. A 6 éves változó kötvény és az év során bevezetett 8 éves változó kötvény aukcióinak összegét tekintve összesen 17,9%-os részt képviseltek az aukciós kibocsátásokon értékesített összes kötvény összegéből.

A nemzetközi és a belföldi állampapír-piac tendenciáira tekintettel az ÁKK Zrt. rugalmas aukciós rendszert alkalmaz, amelynek szerves részét képezi a nem kompetitív kötvényértékesítés. A rendszer lehetőséget teremt arra, hogy amennyiben a piaci igények jelentősen meghaladják az aukción elfogadásra került összeget, akkor további befektetők tudjanak államkötvényekhez jutni. Az ily módon értékesített kötvények összege 616,5 milliárd forintot ért el 2021-ben, ami jelentős részét képezi a tervet meghaladó kötvényértékesítésnek.

A nagy lejáratok okozta likviditás-ingadozások kezelése és a lejáratok kockázat csökkentése érdekében 2021-ben kötvénycsere program keretében vált egyenletesebbé az államkötvények lejárat szerkezete, 1626,0 milliárd forint összegben államkötvény visszavásárlási aukciókra került sor.

2021-ben a finanszírozás alakulása lehetővé tette, hogy a diszkontkincstárjegyek elsősorban likviditás-kezelési szerepet töltsenek be, a nettó kibocsátás -77,2 milliárd forintot tett ki, ami támogatta a futamidő növelést.

A tervekben továbbra is szerepelt a forint finanszírozás növelése és a belföldi lakossági állampapírok súlyának emelése. A 2020 tavaszán megjelent koronavírus-járvány 2021-ben is negatívan hatott a lakosság állampapír vásárlásaira. Az év végére a forint lakossági állampapírok állománya 10 010,3 milliárd forintot ért el, hozzájárulva ezzel a forintban történő finanszírozás teljesüléséhez.

A lakossági állampapír-állomány bővüléséhez elsősorban az 5 éves futamidejű Magyar Állampapír Plusz (MÁP Plusz), illetve a postákon kapható nyomdai Magyar Állampapír Plusz járult hozzá, év végére állománya elérte a 6361,5 milliárd forintot. Emellett még a Babakötvény állomány növekedett az év során 148,8 milliárd forintra.

Az egy-, illetve kétéves Kincstári Takarékjegyek állománya 86,1 milliárd forinttal, az Egyéves Magyar Állampapír állománya 2021-ben 86,8 milliárd forinttal csökkent, míg a Prémium Magyar Állampapír állománya 107,2 milliárd forinttal lett kisebb az előző év végi állománynál. A MÁP Plusz nagyszámú értékesítéséhez jelentős mértékben hozzájárult a többi, időközben lejárt vagy visszaváltott lakossági állampapír közvetlen MÁP Pluszba fektetése.

A lakossági befektetések egyszerűsítése érdekében 2019. május végével megszüntetésre kerültek korábbi, a lakosság körében kevésbé népszerű lakossági állampapírok, amelyek közül 2021. év végén már csak a Bónusz Magyar Állampapír rendelkezett állománnyal 60,8 milliárd forint értékben.

2021-ben a hosszú futamidejű lakossági állampapírok növekedése meghaladta a teljes állomány növekedését, a rövid futamidejű lakossági állampapírok állománya nominálisan csökkent.

A forintadósság átlagos hátralevő futamideje 2020. és 2021. év végén az alábbiak szerint alakult:

	Átlagos hátralevő futamidő (év)	
	2020.12.31	2021.12.31
Magyar Államkötvény	5,48	6,26
Forint értékpapír összesen	4,57	5,05
Forint hitel	7,51	7,05
Forintban denominált adósság összesen	4,69	5,14

Devizafinanszírozás

2021-ben a külföldi piacon jelentős mennyiségű 1672,1 milliárd forint összegű forrásbevonásra került sor. Szeptemberben két devizakötvény került kibocsátásra amerikai dollárban összesen 4,25 milliárd USD összegben, azaz 1268,2 milliárd forint értékben és egy 1,0 milliárd EUR összegű, azaz 352,9 milliárd forint értékű devizakötvény. Decemberben a világon elsőként Magyarország bocsátott ki szuverén Zöld Pandakötvényt a kínai kötvénypiacon 1 milliárd CNY összegben, közel 51 milliárd forint értékben. A Zöld Panda kötvény kamata euróra swapolva 0 százalék alatti lett, ezzel a Magyar Állam valaha volt legolcsóbb devizakötvény kibocsátása volt.

A devizakötvény kibocsátások főbb jellemzőit a következő táblázat részletezi:

Eredeti devizanem	Eredeti kibocsátási összeg	Kibocsátás dátuma	Lejárat dátuma	Futamidő	Kamatozás
USD	2 250 000 000	2021.09.21	2031.09.22	10	2,125%
USD	2 000 000 000	2021.09.21	2051.09.21	30	3,125%
EUR	1 000 000 000	2021.09.21	2028.09.21	7	0,125%
CNY	1 000 000 000	2021.12.16	2024.12.16	3	3,280%

A belföldi finanszírozás részeként négy új Prémium Euró Magyar Állampapír sorozat kibocsátására került sor összesen 124,6 milliárd forint értékben, amelynek jellemzőit a következő táblázat részletezi:

Prémium Euró Magyar Állampapír

Megnevezés	Eredeti devizanem	Kibocsátás dátuma	Lejárat dátuma	Kamatozás	2021.12.31-i állomány (millió EUR)
2024/X	EUR	2021.06.08	2024.11.20	Változó, Prémium	70,1
2025/Y	EUR	2021.12.14	2025.12.15	Változó, Prémium	7,2
2026/X	EUR	2021.06.08	2026.11.27	Változó, Prémium	214,1
2027/X	EUR	2021.12.14	2027.09.17	Változó, Prémium	20,8

Ezen felül egyes fejlesztési, oktatási programok és a koronavírus okozta válsághelyzet finanszírozására az állam hiteket vett fel 509,7 millió euró, azaz 183,0 milliárd forint értékben.

A költségvetés adósságának alakulása

A központi költségvetés 2021. év végi bruttó adóssága 40 697,0 milliárd forintot tett ki. A 2021. év során a központi költségvetés adóssága nominálisan 4012,7 milliárd forinttal (10,9%-kal) növekedett a 2020. év végi 36 684,3 milliárd forintos szinthez képest. 2021-ben a központi költségvetés adóssága a GDP 75,8%-áról annak 73,7%-ára csökkent, azaz 2,0% ponttal mérséklődött.

Az adósság tervezettnél lényegesen magasabb szintje a koronavírus válság okán megnövekedett nettó finanszírozási igény miatt, a tervet meghaladó forint- és devizakötvény-kibocsátásoknak köszönhető, amelyet tovább erősített a forintnak az euróhoz viszonyított képest, vártnál nagyobb mértékű gyengülése.

Az év végén a tényleges devizaárfolyam 369,0 Ft/euró volt, ami a 2021. évre tervezett 339,0 Ft/eurónál lényegesen gyengébb árfolyam. Ez az év végi deviza adósság forintban kimutatott értékének növekedését okozta a tervhez képest (a 2020. év végi árfolyamhoz képest a forint leértékelődése miatt a devizaadósságon 160,1 milliárd forint árfolyamvesztés következett be 2021-ben). Az év végi deviza keresztárfolyamok 2021-es változása és egyéb műveletek következtében 51,8 milliárd forinttal növekedett az egyéb kötelezettségként kimutatott, az ÁKK Zrt.-nél elhelyezett devizabetét.

A deviza államadósság kockázatainak csökkentése érdekében az ÁKK Zrt. swapműveleteket köt. A nemzetközi piaci szokványok alapján a swap műveletek miatt fennálló partnerkockázatok csökkentése érdekében a felek a swapok nettó értékének megfelelő fedezetet (betétet) helyeznek el egymásnál, amiből az adósságállomány részét képezik az ezen ügyletek után az ÁKK Zrt.-nél elhelyezésre került fedezeti összegek (az ún. mark-to-market betétek) az egyéb kötelezettségek soron. Az e jogcímen elhelyezésre kerülő betét azt mutatja, hogy a nem euróban kibocsátott devizakötvények értéke mennyivel növekedett volna az államadósságon belül az euró kötvényekhez képest, ha nem lett volna átváltva arra. A nem euró devizakötvények és az azokra kötött swapok lejáratakor a swapon elért megtakarítást az állam realizálja, mivel a törlesztés az adósság euró értékének megfelelően alakul. Ezt követően az MtM betétnek a lejárt swaphoz eső részét az állam visszafizeti a partnernek, annak állománya lecsökken a megtakarítás nagyságával. Az elmúlt években az egyéb devizák (főként az USD) jelentősen felértékelődtek az euróhoz képest, az emiatt keletkező többletadósságot viszont a swapkötéssel sikerült kizárni. 2021 folyamán az egyéb kötelezettségek állománya 128,8 milliárd forintról 180,6 milliárd

forintra növekedett, ami a 2021-ben bekövetkezett deviza-keresztárfolyam mozgások, devizakötvény lejárat és egyéb műveletek hatását mutatja.

A központi költségvetés adósságállományának részleteit, illetve az állományváltozás tényezőit az általános indokolás mellékletei között található táblázatok mutatják be adósságelemenkénti bontásban.

C.

Az elkülönített állami pénzalapok gazdálkodása

1. A bevételek alakulása

A Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap (GFA) bevétele a társadalombiztosítási járulék GFA-t megillető hányada, amelyből 250,9 milliárd forint, a szakképzési hozzájárulásból pedig 114,3 milliárd forint folyt be. A GFA-ból az előfinanszírozott programok – a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP), illetve a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) – támogatásait az EU megtéríti, ezáltal az előfinanszírozott uniós programok kiadásainak visszatérüléséből 53,3 milliárd forint származott. Továbbá az GFA-ba a bérgarancia alaprészből nyújtott kölcsönök visszafizetéséből, az egyéb bevételekből, valamint költségvetési támogatásból is folytak be bevételek.

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapba (NKFI Alap) az innovációs járulékból – a befizetésére kötelezett belföldi székhelyű gazdasági társaságoktól – 94,7 milliárd forint bevétel keletkezett. NKFI Alap költségvetési támogatása 34,7 milliárd forintot tett ki.

Bethlen Gábor Alap (BGA) 2021. évi tervezett költségvetési támogatása 33,6 milliárd forint volt. Év közben a BGA költségvetési támogatása 21,2 milliárd forinttal növekedett, így 54,8 milliárd forint lett. A költségvetési támogatáson felül a BGA-ba megállapodások alapján a XI. Miniszterelnökség fejezet fejezeti kezelésű előirányzatai terhére, valamint támogatásokból eredő visszatérítésekből, kamatbevételből és árfolyamnyereségből 5,6 milliárd forint összegű bevétel folyt be.

A nukleáris hozzájárulásból, vagyis az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. befizetéséből 26,2 milliárd forint bevétele keletkezett a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapnak (KNPA). A KNPA költségvetési támogatása 25,3 milliárd forint összegben teljesült, ami ez eredeti 2,9 milliárd forintos előirányzatot 22,4 milliárd forinttal haladta meg. A támogatás alakulását két tényező befolyásolta. Egyrészt az atomenergiáról szóló törvény 64. § (2) bekezdésének előírása alapján 0,4 milliárd forinttal alacsonyabb összeg került folyósításra, mivel a jegybanki alapkamat előző évi átlagát kellett figyelembe venni. Továbbá a jelentős mértékű túlteljesülés a KNPA értékállóságának biztosításához szükséges intézkedésekről szóló kormánydöntés 22,8 milliárd forintot kitevő egyszeri támogatásából adódott. Az "Egyéb bevételek" címen összesen 3,6 milliárd forint bevétel teljesült.

A Nemzeti Kulturális Alapba (NKA) az ötös lottó szerencsejáték játékadójának a 90%-ából 10,8 milliárd forint folyt be. A szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény alapján a közös jogkezelőktől származó befizetések 2,9 milliárd forintot tettek ki.

2. A kiadások alakulása

A GFA teljesített kiadása 449,4 milliárd forint.

- A Nemzeti Közfoglalkoztatási Program keretében megvalósított közfoglalkoztatás kiadásainak finanszírozása 2021. évben is az GFA-ból történt. A közfoglalkoztatás már

tizedik éve működtetett rendszere folyamatosan átalakul, a gazdaság és a munkaerőpiac változásain, szükségletein alapulva, figyelembe véve az egyes szakpolitikák kölcsönhatásait is. A „Start-munkaprogram” jogcímen a kifizetés 149,1 milliárd forint lett. A „Start-munkaprogram” jogcím tényleges kiadásai az előirányzat összegénél 15,9 milliárd forinttal kisebb összeget tettek ki. A statisztikai adatok szerint közfoglalkoztatásból kilépő személyek 15-18%-a dolgozik a nyílt munkaerőpiacon a támogatást követő hat hónap végén bejelentett munkaviszonyban. A „Start-munkaprogram” 2021. évi előirányzatának felhasználása ütemezetten, a közfoglalkoztatók igényeinek megfelelően történt, alapvetően három területen megvalósulva: a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás, az országos közfoglalkoztatás, valamint a járási startmunka mintaprogramok területén. Ezen fő támogatástípusok mellett egyedi kérelmekre indításra kerültek országos, illetve egyéb mintaprogramok is.

- Az GFA-ból az álláskeresési ellátások kiadása 94,2 milliárd forintot tett ki, a teljesítés 86,8% lett. Az „Álláskeresési ellátások” jogcím tényleges kiadásainak az előirányzat összegétől elmaradó teljesülésének oka a 2020. évben kezdődött koronavírus okozta járványhelyzet megítéléséből adódóan az előirányzat magasabb összegű tervezése volt.
- Az EU-s elő- és társfinanszírozásra teljesített 38,7 milliárd forintot kitevő összeg a 2014-2020-as időszak munkaerőpiaci programjainak előfinanszírozását szolgálta. A munkaerőpiaci programok megvalósítása előfinanszírozással történik. Az GFA a GINOP és a VEKOP programok foglalkoztatást érintő intézkedéseit előfinanszírozta. 2021. évben az operatív programok keretében hét munkaerőpiaci programra fordítottak forrásokat, melyek a következők: a GINOP 5.1.1. „Út a munkaerőpiacra” (konvergencia régiók), a VEKOP 8.1.1. „Út a munkaerőpiacra” (Közép-Magyarország), a GINOP 5.2.1. „Ifjúsági Garancia” (konvergencia régiók), a VEKOP 8.2.1. „Ifjúsági Garancia” (Közép-Magyarország), a GINOP 5.3.10-VEKOP-17 „A strukturális változásokhoz való alkalmazkodás segítése” (országos kihatású projekt), a GINOP Plusz 3.2.1.-21 „A munkavállalók és vállalatok alkalmazkodóképességének és termelékenységének javítása a munkaerő fejlesztésén keresztül”, valamint a GINOP 5.3.16.-VEKOP-20. „Veszélyhelyzeti bértámogatás kutatásfejlesztési munkahelymegőrzés céljából”.
- Az GFA-ból a szakképzési és felnőttképzési támogatások 33,8 milliárd forintot, a foglalkoztatási és képzési támogatások pedig 30,8 milliárd forintot tettek ki.

Az NKFI Alapból 151,9 milliárd forint kiadás teljesült.

- Az NKFI Alap feladatait a 2021. évi Programstratégiáról szóló 1077/2021. (II. 27.) Korm. határozat szerinti pályázatok lebonyolítása, ezáltal a hazai vállalati innováció és alap kutatások támogatása, valamint a vállalkozások és intézmények európai, nemzetközi pályázatokba, együttműködésekbe történő bekapcsolása határozta meg.
- A Programstratégia végrehajtása során figyelembe vételre kerültek a kialakult járványhelyzettel kapcsolatos tapasztalatok és a már szükségesnek tartott intézkedések, melyek részben az egészségügyi veszélyhelyzet megoldásában szerepet kapó fejlesztések támogatásában jelentek meg. A járványhelyzet kapcsán felértékelődött az egészségtudományi fejlesztések szerepe, ezért a Tématerületi Kiválósági Program felhívásra benyújtott, orvostudományi kutatásokkal és klinikai vizsgálatokkal összefüggő projektek döntés-előkészítési folyamatának hatékonyabbá tétele érdekében létrehozásra került az Egészségtudományi Szakértői Testület.
- A Kutatási alaprészből teljesített kiadások 57,4 milliárd forintot, az Innovációs alaprészből teljesített kiadások pedig 70,6 milliárd forintot tettek ki.

A BGA kiadásai 61,3 milliárd forint lett.

- Az összes kiadásából a nemzetpolitikai célú támogatásokra 52,2 milliárd forintot fordítottak a határon túli magyarság részére pályázati úton, illetve egyedi támogatási kérelem alapján. Továbbá oktatás-nevelési támogatás és hallgatói támogatás, valamint a szociális támogatások jogszabályi normatív előírások alapján kerültek biztosításra.
- A Rákóczi Szövetség támogatása 1,6 milliárd forintot tett ki. A Rákóczi Szövetség a Kárpát-medencei és a világ magyarságának szolgálatában segíti a magyar kultúra, a magyar nyelv és a magyar közösségek ügyét. A Szövetség tevékenysége kiemelten a fiatalokra irányul, különböző programokon keresztül szólítják meg őket, ami több mint százezer embert ér el. Kiemelt programjuk a Magyar Iskolaválasztási Program, amelynek köszönhetően több ezer határon túli magyar gyermek választott magyar tannyelvű iskolát.
- A Magyarország Háza programra 0,2 milliárd forintot fordítottak, többek között a nemzeti összetartozás erősítését szolgáló, illetve a külföldi magyarság értékeit bemutató kulturális rendezvények szervezésére, élő és online programokra, valamint együttműködésben zajló rendezvényekre.
- A Határtalanul! program támogatása 2,1 milliárd forint lett. A program keretében meghirdetett pályázatokkal a határon túli kirándulások támogatását, a Magyarország határain kívül élő magyarság megismerését és a magyarországi, illetve a külföldi magyar fiatalok közötti kapcsolatok kialakítását és erősítését biztosítják. A világjárvány miatt azonban a pályázati kereteket a korábbi évekhez képest csökkenteni kényszerültek.

A KNPA-ból 22,4 milliárd forint kiadás teljesült a következők szerint:

- A „Kis- és közepes aktivitású radioaktív hulladék-tárolók beruházása, fejlesztése” címen belül a Bataapáti Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló (NRHT) beruházása 2,6 milliárd forint, a Püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló (RHFT) beruházási munkái és biztonságnövelő programja pedig 0,7 milliárd forint lett.
- A „Nagy aktivitású radioaktív hulladék-tároló telephely kiválasztása” címen 2,3 milliárd forint teljesült.
- A Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolójának (KKÁT) bővítése, felújítása 9,0 milliárd forintot tett ki.
- Az RHK Kft. működése, radioaktív hulladék-tárolók és a KKÁT üzemeltetési kiadásai 6,4 milliárd forint összegben teljesültek.
- Az Ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulások támogatására 1,2 milliárd forintot folyósítottak a KNPA-ból tájékoztatás, ellenőrzés, működés és településfejlesztés célokra. E támogatás a radioaktív hulladéktárolóknak helyt adó településeket és az azzal határos településeket, valamint a tároló létesítésével kapcsolatos kutatófúrások által érintett településeket érintette.

Az NKA teljesített kiadása 24,8 milliárd forint volt.

- 2021-ben az NKA forrásai terhére 10 638 pályázat került elbírálásra, ebből a támogatott pályázatok száma 7265 volt. Az előző évhez képest, a beérkezett pályázatok száma 2851 darabbal, míg a támogatott pályázatok száma 889 darabbal csökkent.
- Az egyes kulturális finanszírozási szabályok veszélyhelyzet ideje alatti eltérő alkalmazásáról szóló 140/2021. (III.24.) Korm. rendelet lehetővé tette, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt az NKA maradványa teljes összegben felhasználható legyen a

veszélyhelyzetből eredő, a kulturális ágazatot érintő hátrányos következmények enyhítése érdekében kulturális támogatási célokra. Ez alapján került sor a kiadási előirányzat 27,4 milliárd forinttal történő megemelésére. A módosított előirányzathoz képest a kifizetés 14,7 milliárd forinttal elmaradt.

- Az NKA-ból nyújtott támogatások főként pályázati rendszerben valósultak meg. A pályázati felhívások az alábbi területeket érintették:
 - nemzeti és egyetemes értékek létrehozása, megőrzése, terjesztése,
 - évfordulók, hazai fesztiválok és rendezvények,
 - nemzetközi fesztiválok, rendezvények,
 - művészeti alkotások új irányzatai, új kulturális kezdeményezések,
 - kultúrával kapcsolatos tudományos kutatások,
 - épített örökség, építőművészet,
 - kultúrateremtő, közvetítő, valamint egyéni és közösségi tevékenységek.

A bevételek és kiadások részletezését a "Fejezeti indokolások" kötetek XLVII. fejezet 4. cím, valamint a LXII., LXV., LXVI., LXVII. fejezetei tartalmazzák.

3. Az egyenleg alakulása

Az alapok költségvetési bevétele 689,8 milliárd forintot, költségvetési kiadása pedig 709,8 milliárd forintot tett ki. Így az elkülönített állami pénzalapok a 2021. évet 20,0 milliárd forint hiánnyal zárták. Az egyenleg a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 32,7 milliárd forint többletéből, valamint a Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap 20,9 milliárd forint, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap 20,3 milliárd forint, a Nemzeti Kulturális Alap 10,6 milliárd forint, a Bethlen Gábor Alap 0,9 milliárd forint hiányából alakult ki. Az alapoknál a költségvetési törvényi 13,5 milliárd forintos többletkezéssel képest 33,5 milliárd forintot kitevő egyenlegromlás keletkezett.

D.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak gazdálkodása

Nyugdíjbiztosítási Alap

A Nyugdíjbiztosítási Alap (továbbiakban: Ny. Alap) 2021. évi költségvetésének teljesítése során megvalósultak a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer alapvető célkitűzései: a nyugellátások értékállóságának, valamint a nyugdíjrendszer stabilitásának, fenntarthatóságának megőrzése.

A Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény (továbbiakban: költségvetési törvény) az Ny. Alap költségvetését 3915,3 milliárd forint bevételi és kiadási főösszeggel határozta meg.

Az Ny. Alap bevételi előirányzatát a költségvetési törvény módosításáról szóló 2021. évi XLIV. törvény érintette: a szociális hozzájárulási adó Ny. Alapot megillető részének előirányzata 90,0 milliárd forinttal, a társadalombiztosítási járulék Ny. Alapot megillető része és nyugdíjjárulék előirányzat pedig 18,7 milliárd forinttal csökkent. Ezzel párhuzamosan az Ny. Alap „0-ás” egyenlegének biztosítása érdekében 108,7 milliárd forinttal került növelésre a kiadások támogatására tervezett pénzeszköz-átvétel. Az előirányzat módosítás nyilvántartásba vételére és átvezetésére 2021. június hónapban került sor.

2021. novemberében az Ny. Alap egyenlegének módosítása nélkül, a költségvetési törvény 11. § (2) bekezdése alapján az Ny. Alap kezelőjének javaslatára a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter által, a meghatározott méltányossági keretek között átcsoportosításra került sor. A Nyugellátások előirányzatán belül engedélyezésre került a Korhatár feletti öregségi nyugdíjja előirányzatból 0,2 milliárd forint az Egyszeri segély előirányzat növelésére.

A kiadásokat meghatározó tényező, hogy a költségvetési törvény 59. §-a a 2021. évi nyugdíjemelésre 3,0%-os fogyasztói árnövekedés figyelembevételével számolt a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tny.) 62. § (1) és (2) bekezdése alapján.

A 2020. novemberi kiegészítő emelés nem képezte a tervezési bázis alapját. 2021. január 1-jével a nyugellátások és egyes más ellátások 2021. január havi emeléséről szóló 538/2020. (XII.2.) Korm. rendeletben meghatározottak alapján 3,0%-os nyugdíjemelés végrehajtására került sor.

Az egyes törvényeknek a tizenharmadik havi nyugdíj visszaépítésével összefüggő módosításáról szóló 2020. évi LXXVIII. törvény, a Tny. módosításával, lehetővé tette a 13. havi nyugellátás kifizetését. 2021 februárban az előző havi ellátás egynegyedét kapták meg az arra jogosultak.

A 254/2021. (V.18.) Korm. rendelet a nyugellátások és egyes más ellátások 2021. júniusi kiegészítő – 0,6%-os – emelését rendelte el. A nyugdíjak reálértéken tartásához november hónapban további 1,2%-os kiegészítő emelésre került sor az 567/2021. (X. 6.) Korm. rendelet alapján.

A költségvetési törvény nyugdíjprémium kifizetésére céltartalékot képzett a Tny.-ben foglaltak és a makrogazdasági előrejelzések alapján. 2021-ben Magyarország kiemelkedő gazdasági teljesítményére tekintettel a kormány döntése alapján – a 2021. évi nyugdíjprémiumról és egyes más ellátások után járó egyszeri juttatásról szóló 568/2021. (X. 6.) Korm. rendelet szerint – az egyszeri juttatás összege egységesen 80 000 forintban került meghatározásra. Akinek ennél alacsonyabb összegű nyugdíjprémium járt, az egyszeri juttatás formájában kapta meg a 80 000 forint és a nyugdíjprémium közötti összeget, november hónapban.

A kormányrendelet megjelenését követően, az előirányzat felhasználási terv módosításra került. A nyugdíjprémium céltartalék támogatása 169,1 milliárd forintra módosult.

Az Ny. Alap költségvetése 4109,1 milliárd forint bevételi és 4122,7 milliárd forint kiadási főösszeggel zárta a 2021. évet, így az Ny. Alap egyenlegében 13,6 milliárd forint hiány képződött.

Az Ny. Alap bevételeinek előirányzata 3915,3 milliárd forint, a teljesítés 4109,1 milliárd forint volt.

Az Ny. Alap bevételeinek 2021. évi szabályozását az alábbiak jellemezték:

- a szociális hozzájárulási adó mértéke az előző év II. félévéhez képest nem változott, az év során 15,5% volt;
- a szociális hozzájárulási adó Ny. Alapot megillető része sem változott, 71,63% maradt;
- a koronavírus okozta gazdasági válságra tekintettel bevezetett munkaadói és SZÉP kártya mentességek és kedvezmények a szociális hozzájárulási adó bevételt csökkentették;
- a biztosított által fizetett – 2020 júliustól összevont – társadalombiztosítási járulék 18,5%-ának 54%-a illette meg az Ny. Alapot. Ez megfelel a biztosított által korábban fizetett 10%-os nyugdíjjárulék mértéknek;

- a járulékfizetésre vonatkozó különös szabályok alapján fizetendő nyugdíjjárulék – változatlanul – 10% volt;
- a megállapodás alapján fizetők a nyugellátásra jogosító szolgálati idő és a nyugdíjalapot képező jövedelemszerzés céljából fizetett nyugdíjjárulék mértéke az előző év II. félévéhez képest nem változott, az év során 22% volt.

A bevételek legnagyobb hányadát (82,9%-át) a szociális hozzájárulási adó és a társadalombiztosítási járulék Ny. Alapot megillető része és nyugdíjjárulék bevételek együttes 3407,3 milliárd forint összege tette ki, amely a 3324,6 milliárd forint módosított előirányzatnál 82,7 milliárd forinttal magasabb. A szociális hozzájárulási adó 1692,1 milliárd forintban, 29,6 milliárd forinttal a módosított előirányzat felett, a társadalombiztosítási járulék és nyugdíjjárulék teljesítése pedig 1715,2 milliárd forint, amely 53,1 milliárd forinttal szintén a módosított előirányzat felett teljesült.

A kiadások támogatására a tervezett pénzeszköz-átvételre a módosított előirányzatnak megfelelően 424,8 milliárd forint összegben került sor. A költségvetési hozzájárulások részeként a tizenharmadik havi nyugdíj visszaépítésének támogatása 77,0 milliárd forint összegben valósult meg. A nyugdíjprémium céltartalék támogatására módosított finanszírozási tervnek megfelelően a 169,1 milliárd forint összegben került folyósításra. Így az Ny. Alap éves költségvetési hozzájárulása együttesen 670,9 milliárd forintban teljesült.

A nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéhez az előbbieken túl az alábbi bevételek járultak még hozzá:

- a megállapodás alapján fizetők járulékainak összege 0,7 milliárd forint, amely 23,4%-ponttal magasabb az előirányzatnál;
- az egyszerűsített foglalkoztatás utáni közteher jogcím bevétele 20,2 milliárd forint, amely 2,2 milliárd forinttal maradt el az előirányzattól;
- a késedelmi pótlék és bírság teljesítése 4,1 milliárd forint, amely 1,7 milliárd forinttal az előirányzat alatt teljesült;
- a nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek jogcímen 5,9 milliárd forinthez jutott az Ny. Alap, amely 0,8 milliárd forinttal alacsonyabb az előirányzatnál.
- vagyongazdálkodás jogcímén 87,5 millió forint bevétele keletkezett az Ny. Alapnak 2021. évben.

Az Ny. Alap kiadásainak előirányzata 3915,3 milliárd forint, a teljesítés 4122,7 milliárd forint volt.

Az Ny. Alap kiadásainak meghatározó részét (99,8%-át) a nyugellátások kiadása képezte. A nyugellátások kiadása összességében 4116,3 milliárd forintot tett ki, mely éves átlagban 2 millió 126,6 ezer fő ellátását fedezte. A teljesítés 209,1 milliárd forinttal, 5,4%-kal magasabb a 3907,2 milliárd forintos előirányzatnál. Az öregségi nyugdíjak csoportján belül a korhatár feletti öregségi nyugdíjak kiadásának módosított előirányzathoz viszonyított növekedése 2,0%, a nők korhatár alatti nyugellátási kiadása vonatkozásában pedig 2,8%. A hozzátartozói nyugellátásokra fordított kifizetések összege 4,7%-kal haladta meg az előirányzatot.

Az előző év 3644,9 milliárd forintos kiadásához képest összességében 12,9%-kal – 471,4 milliárd forinttal – emelkedett a nyugdíjkiadás.

A kiadások növekedésében alapvető szerepet játszó tényező az átlagos ellátás növekedése. A 7,3%-os átlagnövekedést részben az éves szintű 4,9%-os nyugdíjmelés, részben az állományba újonnan beléptettek és kikerültek ellátásának különbsége és az ellátások belső összetételének

átalakulása eredményezi, amely további 2,5%-os növekedést jelentett. A kiadás növekedését mérsékelte a létszám 1,1%-os csökkenése.

A költségvetési törvény 3,0%-os fogyasztói árnövekedés figyelembevételével számolt. 2021. január 1-jétől a nyugellátásokat és egyes más ellátásokat az 538/2020. (XII.2.) Korm. rendelet alapján 3,0%-kal kellett emelni.

A tervezettnél magasabb évközi fogyasztói árnövekedés miatt 2021. június 1-jétől januárig visszamenőleges hatállyal 0,6%-kal emelkedtek a nyugellátások és más nyugdíjszerű ellátások a 254/2021. (V. 18.) Korm. rendelet szerint. 2021. november 1-jétől pedig – szintén 2021. január 1-jei visszamenőleges hatállyal – 1,2%-os kiegészítő nyugdíjmelésre került sor az 567/2021. (X. 6.) Korm. rendelet szerint. Az összesen 4,9%-os nyugdíjmelések éves szinten 173,8 milliárd forintos kiadási hatással jártak.

A tizenharmadik havi nyugdíj visszaépítéséről a 2020. évi LXXVIII. törvény rendelkezett, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosításával. A jogszabályi előírásnak megfelelően 2021. február hónapban a havi ellátási összeg 25%-ának kifizetésére került sor, a visszaépítés első lépcsőjeként.

November hónapban a gazdaság 2021. évi teljesítménye alapján a korábbi éveknél magasabb, egységesen a maximális 80 ezer forintos összegben került kifizetésre a nyugdíjprémium és az egyszeri juttatás. A juttatásra fordított összeg az 53,4 milliárd forintos előirányzatot meghaladva 171,3 milliárd forint volt, melyre a fedezetet a gazdaság teljesítménye biztosította.

2021-ben, alapvetően a folytatódó korhatáremelés hatásaként, 0,9%-kal csökkent a korhatár feletti öregségi nyugdíjban részesülők létszáma. A nők korhatár alatti nyugellátásának állományi létszáma 1,9%-kal, 2,9 ezer fővel szintén csökkent 2021-ben a bázisidőszakhoz viszonyítva. A hozzátartozói ellátások tekintetében tovább folytatódott a létszámcsökkenés: özvegyi főellátásoknál -6,8%, az árvaellátásoknál pedig -1,4% volt ennek mértéke.

A nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásainak összege 6,4 milliárd forint, amely 1,7 milliárd forintra alacsonyabb az éves előirányzatnál. Az e csoportba tartozó kiadások meghatározó hányadát – 83,2%-át – az ellátások folyósításának postaköltségei adták. Az 5,3 milliárd forint összegű postaköltség tartalmazza a postai hivatalos iratok 2021. szeptember 1-jei hatállyal történő növekedését és 2021. december végén megkötött – az év egészére vonatkozó, visszamenőleges hatályú – a Kincstár és a Magyar Posta közötti postai tarifa-megállapodás szerint emelt díjtételeket. Az egyéb kiadások összege 1,1 milliárd forint volt.

Egészségbiztosítási Alap

A költségvetési törvény az Egészségbiztosítási és Járvány Elleni Védekezési Alap 1. Egészségbiztosítási Alap cím (E. Alap) 2021. évi bevételi főösszegét 2803,3 milliárd forintban, kiadási főösszegét 2919,3 milliárd forintban, egyenlegét -116,0 milliárd forintban határozta meg.

A költségvetési törvény év közben az E. Alap bevételi főösszegét – a jogszabályi változások figyelembevételével – 2792,5 milliárd forintra módosította.

Az E. Alap 2841,6 milliárd forint bevételi és 3248,0 milliárd forint kiadási teljesülés mellett 406,4 milliárd forint összegű hiánnyal zárta az évet. A törvényi módosított főösszegetől való eltérést a bevételek (49,1 milliárd forint) és a kiadások (328,7 milliárd forint) túlteljesülése okozta.

Az E. Alap bevételeinek 67,5%-a járulék- és hozzájárulás befizetésekből keletkezett, ezek együttes összege 1918,2 milliárd forintot tett ki, ami 44,5 milliárd forinttal haladta meg az törvényi előírányzott összeget.

Az E. Alapot megillető szociális hozzájárulási adó 670,1 milliárd forint összegű teljesítése 11,6 milliárd forinttal haladta meg a módosított előírányzatot (658,5 milliárd forint).

Az E. Alapot megillető biztosított egészségbiztosítási járulék bevételekből az előírányzatnál (1134,5 milliárd forint) 34,6 milliárd forinttal több, az egyéb járulékokból és hozzájárulásokból – mely tartalmazza többek között az egészségügyi szolgáltatási járulékot és a munkáltatói táppénz-hozzájárulást is – az előírányzatnál (77,4 milliárd forint) 0,8 milliárd forinttal kevesebb bevétel keletkezett.

Az E. Alap bevételeivel összefüggő főbb szabályozások a következők voltak:

- a szociális hozzájárulási adó mértéke 2021. év egészében 15,5%;
- a szociális hozzájárulási adó megfizetett összegéből – a 2020. évhez hasonlóan – 28,37% illette meg az alapot,
- az előző évhez hasonlóan társadalombiztosítási járulék mértéke 18,5%, a befizetett járulék 37,9%-a egészségbiztosítási járulék címen illette meg az alapot
- az egészségügyi szolgáltatási járulék havi összege 7710 forintról 8000 forintra emelkedett.

Az alap bevételeinek 26,8%-át képező költségvetési hozzájárulások 743,8 milliárd forint összegű teljesítése megegyezik a törvényi módosított előírányzattal. Így előírányzati szinten teljesült a járulék címen átvett pénzeszköz (477,3 milliárd forint), a kiadások támogatására átvett tervezett pénzeszköz és az egészségügyi feladatok ellátásával kapcsolatos költségvetési hozzájárulás (266,5 milliárd forint).

Az egyéb bevételek teljesítése 179,7 milliárd forintot tett ki, ami meghaladta az előírányzatot (175,0 milliárd forint). Az idetartozó bevételek legnagyobb részét a gyógyszergyártók- és forgalmazók befizetései adták, a 97,6 milliárd forint összegű teljesítés minimális összeggel – közel 1,0 milliárd forinttal – maradt el a törvényi előírányzattól. Az itt megjelenő népegészségügyi termékadóból 65,0 milliárd forint bevétel keletkezett, ami 6,1 milliárd forinttal haladta meg az előírányzott összegétől.

Az E. Alap 2021. évi kiadásainak összege 3248,0 milliárd forintot tett ki, ami az előírányzatot 328,7 milliárd forinttal haladta meg. Ez az egészségbiztosítási – pénzbeli és természetbeni – ellátások többletkiadásaiból adódik.

Az egészségbiztosítási ellátások kiadásainak pénzbeli ellátásai adták az összes kiadás 25,7%-át, ezek nagysága mintegy 835,0 milliárd forint volt, ami közel 55,0 milliárd forinttal haladta meg az előírányzott összeget. A legnagyobb részt kitevő rokkantsági, rehabilitációs ellátások összege 305,4 milliárd forint volt, ami 21,7 milliárd forinttal haladta meg az előírányzatot. A csecsemőgondozási díjra 100,1 milliárd forintot, a gyermekgondozási és örökbefogadói díjra 248,5 milliárd forintot, táppénzkiadásra 171,2 milliárd forintot költött az egészségbiztosítás. A teljesítés a táppénzkiadás tekintetében 10,6 milliárd forinttal, a gyermekgondozási és örökbefogadói díjnál 15,1 milliárd forinttal, a csecsemőgondozási díjnál közel 7,0 milliárd forinttal haladta meg előírányzott összeget.

Az egészségbiztosítási ellátások kiadásainak természetbeni ellátásai tették ki az összes kiadás 73,6%-át, a 2389,1 milliárd forint teljesítés a tervezett összegnél 272,8 milliárd forinttal több. Az ide tartozó legnagyobb jogcímcsoportot a gyógyító-megelőző ellátás kiadásai képezték, erre

1566,9 milliárd forintot irányzott elő a költségvetési törvény, a tényleges kiadás 1880,0 milliárd forint összegben teljesült.

A gyógyszerátogatásra 416,5 milliárd forintot, a gyógyászati segédeszköz támogatására 72,5 milliárd forintot használt fel az egészségbiztosítás. Az előbbi 15,3 milliárd forinttal, az utóbbi 7,5 milliárd forinttal maradt el az előirányzott összegtől.

Az alapkezelő működési kiadásai 7,9 milliárd forintot tettek ki, ami közel 1,0 milliárd forinttal haladja meg az eredeti előirányzatot.

Létszám és személyi juttatások

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő 2021. év eleji engedélyezett létszámkerete 652 fő volt. Az átlagos statisztikai állományi létszám 620 fő, a személyi juttatásokra fordított kiadás összege 4,4 milliárd forint volt.

A KESZ-hez kapcsolódó megelőlegezési számla igénybevétele a társadalombiztosítási kiadások finanszírozásához

Az Ny. Alap napi likviditási helyzetére jelentős hatással bír a kiadások (elsősorban a nyugellátások), és a bevételek (szociális hozzájárulási adó, járulékok és hozzájárulások, az Ny. Alapot megillető egyéb bevételek) évközi alakulása. Az Áht. 2021. évben még lehetővé tette, hogy az Ny. Alap azokon a napokon, amikor a kifizetések összege meghaladja a bevételek összegét, kamatmentes hitelhez jusson. A törvényi előírás értelmében a hitelt a bevételekből soron kívül kellett törleszteni.

A 2021. évi hitel igénybevételének néhány fontosabb jellemzője:

milliárd forintban

Megnevezés	Ny. Alap	Dátum
Legkisebb napi összeg*	12,8	december 31.
Legnagyobb napi összege*	631,6	december 8.
Napi átlagos hitel-összege*	349,3	
Hitelezett napok száma	365	

*a meghitelezett napokra vonatkozóan

Az Ny. Alap az év utolsó munkanapján 12,8 milliárd forint hitelállománnyal rendelkezett.

Az E. Alap kiadásainak finanszírozásához szükséges költségvetési kezességvállalás keretében a KESZ-ről nyújtott napi legmagasabb hitelösszeg december hónapban jelentkezett, ekkor volt olyan nap, amikor a folyó finanszírozási igény elérte a 810,2 milliárd forintot. A legalacsonyabb napi hitelösszeg január hónapban figyelhető meg 291,3 milliárd forint.

A 2021. évi hitel igénybevételének néhány fontosabb jellemzője:

milliárd forintban

Megnevezés	E. Alap	Dátum
Legkisebb napi összeg*	291,3	január 20.
Legnagyobb napi összeg*	810,2	december 8.
Napi átlagos összeg*	503,4	
Hitelezett napok száma	365	

*a meghitelezett napokra vonatkozóan

Az E. Alap az év utolsó munkanapján 405,2 milliárd forint hitelállománnyal rendelkezett.

III.

HELYI ÖNKORMÁNYZATOK GAZDÁLKODÁSA

1. A helyi önkormányzatok gazdálkodásának általános értékelése

A helyi önkormányzatok központi finanszírozása a 2021. évben is az önkormányzati feladatellátáshoz igazodó, feladatalapú támogatási rendszerben történt. A 2021. év legfontosabb feladata továbbra is a működési hiány nélküli gazdálkodás fiskális feltételeinek erősítése, ezen belül a kistélepülések további felzárkózásának elősegítése volt. Az önkormányzatok gazdasági teljesítőképessége szerinti differenciált támogatásnyújtást ezért mind a működtetés, mind pedig a pályázatalapú fejlesztések terén indokolt volt fenntartani. A világjárvány által nehéz helyzetbe került gazdaság újraindítása és a járványügyi készültség fenntartása kihívást jelentett az önkormányzatok működésében is, de a nehézségek ellenére az ellátórendszer stabil maradt.

Az államháztartás önkormányzati alrendszerében a 2021. évben 3197 volt a helyi (megyei és települési) önkormányzatok száma. A helyi önkormányzatok (a Kincstár által pénzügyileg jóváhagyott beszámolók adatain alapuló adatszolgáltatás szerint) 2021-ben hitelforrások nélkül 3311,5 milliárd forinttal gazdálkodhattak, a költségvetési évre meghatározott eredeti előirányzathoz képest 304,5 milliárd forinttal többel, mint egy évvel korábban. Ehhez a központi költségvetés 1013,8 milliárd forintot, a 2020. évi támogatások 123,5%-át biztosította. Fontos hangsúlyozni, hogy a központi költségvetési kapcsolatból származó ténylegesen biztosított források összege közel 150,0 milliárd forinttal meghaladta az eredeti előirányzat összegét.

A 2020. évi kihívások jelentős hatással voltak a 2021. évi költségvetési évre, a veszélyhelyzet bevezetéséhez köthető kormányzati intézkedések és a járvány elleni védekezés az egész ország közös ügye volt, amiből az önkormányzatoknak is ki kellett venni a részüket. A kormány jelentős lépéseket tett a járvány terjedésének megfékezése, illetve kordában tartása érdekében, emellett kiemelkedően fontos volt a gazdasági hatások kezelése is. A rendkívüli helyzetben bevezetett intézkedések 2021. évben is fennmaradtak, azonban az egyes települések lakosait és vállalkozásait érintő járványügyi helyzet súlyához képest méltányolható bevételkieséssel számolhattak az önkormányzatok.

Az önkormányzatok a rendkívüli gazdasági kihívások ellenére is viszonylag stabilan tudták fenntartani az ellátórendszert a költségvetésben lefektetett alapelvek (a foglalkoztatottság növekedése, a családtámogatási rendszer működtetése, a szülők visszatérése a munkaerőpiacra) mentén. A települések saját erőforrásaik bevonásával és felhasználásával hozzájárultak a járvány elleni védekezés sikeres megvalósításához.

A 2021. évben is jelentős változást okozott a minimálbér és a garantált bérminimum emeléséből adódó illetménynövekedés, a köznevelési, a szociális, a gyermekjóléti és a kulturális ágazatban dolgozók illetményemelése, a 2021. évi költségvetési törvény módosításával az ezekhez intézkedésekhez szükséges fedezet biztosítása év közben megtörtént.

Általános működés, igazgatás területén az önkormányzatok feladatainak nagyobb részét a klasszikus értelemben vett önkormányzati feladatok (igazgatási, településüzemeltetés, közvilágítás, helyi adóztatás stb.) tették ki. E helyi közügyek ellátását – a 2020. évhez hasonlóan – az önkormányzatok jövedelemtermelő képességétől függő *általános jellegű támogatás* szolgálta. Itt kell kiemelni, hogy kivezetésre került a támogatási mechanizmusból a

beszámítás rendszere, a szolidaritási hozzájárulás általános érvénnyel szolgálta a jövedelmi különbségek kiegyenlítését.

A 2021. évben az alacsony jövedelmi helyzetű önkormányzatok kiszámítható feltételek mellett dönthettek a köztisztviselői állomány és a polgármester illetményéről, mert az előirányzatok már nem külön jogcímként jelentek meg az általános működési támogatások között.

A *köznevelési ágazatban* az önkormányzatok fő feladata továbbra is az óvodai ellátás volt, amelyhez a központi költségvetés többelemű támogatással járult hozzá: a jogszabályi előírások alkalmazásával biztosította az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők illetményét és azok járulékait, emellett a 2021. évben is kötött felhasználású működési célú támogatás járt az óvodát fenntartó önkormányzatoknak. Továbbra is megillette a társulásban működő óvodák fenntartóit a bejáró gyermekek utaztatásához nyújtott támogatás. A pedagógus-előmeneteli rendszer keretén belül lebonyolított minősítési eljárás során a Pedagógus II., a Mesterpedagógus, vagy a Kutatótanár fokozatot elért pedagógusok és pedagógus szakképzettséggel rendelkező nevelőmunkát segítők béréhez a 2021. évben is biztosította a központi költségvetés minősítésből adódó többletkiadásokhoz az úgynevezett kiegészítő támogatást a fenntartók számára.

2021-ben is megillette a nemzetiségi nevelési-oktatási feladatot ellátó pedagógusokat a nemzetiségi pótlék, és differenciált mértékében került meghatározásra, a pedagógusok nemzetiségi nevelés-oktatással lekötött munkaidejének függvényében.

2021. szeptember 1-jétől az 1-es típusú diabéteszes gyermek speciális igényeihez igazodva az ellátott többletfeladatokra tekintettel az óvodapedagógus- és legalább érettségi végzettséggel rendelkező nevelőmunkát segítő munkakörben foglalkoztatottakat megillette a diabétesz ellátási pótlék. A központi költségvetés 2021. szeptember és november hónapokra e célra 120 000 Ft/fő/hónap támogatást biztosított.

A 2021. évi minimálbér és garantált bérminimum emelése miatt a központi költségvetés – a 2021. évi költségvetési törvény módosításával – többlettámogatást biztosított a megemelkedett bérekhez, illetve azok közterheihez.

A *szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben* az önkormányzatok szerepe alapvetően az alapellátások biztosítása volt, emellett természetesen saját hatáskörben továbbra is felelősek voltak a helyi igényekhez alkalmazkodó pénzbeli, természetbeni segítségnyújtási rendszer kialakításáért. A tavalyi év bérintézkedéseinek fedezete beépült az alaptámogatásokba, így azok emelkedtek.

Az Országgyűlés – a kormány 2019. évi intézkedése nyomán – döntött a falugondnoki szolgáltatás bővítéséről. Ennek eredményeként 2020. január 1-jétől a falugondnoki szolgáltatás már a 600-800 lakosú településeken is elérhetővé vált, 2021. január 1-jétől pedig a 800-1000 lakosú településeken is létre lehet hozni ilyen szolgáltatást. A feladatbővítés többlete a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetben rendelkezésre állt.

2018. január 1-jétől a szociális ágazatban létezik az egészségügyi kiegészítő pótlék, amit a szociális intézményekben egészségügyi végzettséghez kötött munkakörökben foglalkoztattak kapnak. Az egészségügyi szakdolgozói bértábla emelésével összhangban az egészségügyi kiegészítő pótlék és így a költségvetési támogatás összege is emelkedett, amit szintén kiegészítő támogatásként kaptak meg az önkormányzatok.

A 2021. évi minimálbér és garantált bérminimum emelése miatt a központi költségvetés a 2021. évi költségvetési törvény módosításával a szociális és gyermekjóléti ágazatban is többlettámogatást biztosított a megemelkedett bérekhez, illetve azok közterheihez. 2020. január

1-jével az emberi erőforrások minisztere kijelölte a meghosszabbított nyitvatartásra kötelezett hajléktalanellátó intézményeket, amelyekhez kapcsolódóan központi forrásból többlettámogatás került biztosításra az intézmények részére.

Továbbra is kiemelt jelentőséggel bíró önkormányzati feladat volt a *gyermekétkeztetés*, amelyhez a költségvetés a feladatellátás költségeihez igazodó bér- és működési jellegű támogatást biztosított, figyelemmel a rászoruló gyermekek szociális helyzetére is. A feladatokat ellátók bértámogatásának összege 8%-kal emelkedett. Ezen túlmenően az állam a szünidei étkeztetés támogatására is nagy hangsúlyt fektetett, amelyet az önkormányzatok 2016-tól látnak el kötelező feladatként.

Az önkormányzatok *kulturális feladatainak* – ezen belül a kulturális javak védelme, a muzeális intézmények, a közművelődés és a nyilvános könyvtári ellátás – biztosításához a központi költségvetés a 2021. évben is önálló előirányzaton biztosított támogatást, így a rendelkezésre álló források célzottan jutottak el a területhez. A „*Megyei hatókörű városi múzeumok feladatainak támogatása*”, a „*Megyei hatókörű városi könyvtárak feladatainak támogatása*” jogcíme, valamint „*A települési önkormányzatok muzeális intézményi feladatainak támogatása*” jogcím, továbbá a „*Táncművészeti szervezetek támogatása*” és a „*Zeneművészeti szervezetek támogatása*” jogcíme esetében a költségvetési törvény a keret előirányzatokat tartalmazta, de az egyes önkormányzatokat, illetve szervezeteket megillető támogatás éves összegét már a kultúráért felelős miniszter állapította meg.

A kulturális ágazatban a támogatási összegek tartalmazták a minimálbér és garantált bérminimum emelkedésének, valamint a kulturális béremelésnek a hatását. Az ágazatban az illetménypótlék megszűnt, összege szintén beépült a kulturális támogatásokba. A színházművészeti szervezetek támogatása 2021-ben átkerült a XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetbe.

A továbbiakban a költségvetési folyamatok elemzése, a különféle bevételi és kiadási tételek értékelése a 2021. évi beszámoló és a 2020. évi tényadatok alapján történik.

A helyi önkormányzatok pénzforgalmi mérlegei az indokolás 2.1., 2.2. és 2.3. pontjait támasztják alá. Ezek az általános indokolás mellékletei között „Az önkormányzati alrendszer mérlegei” címen található meg.

2. A 2020. évi önkormányzati költségvetés végrehajtása

2.1. A folyó és felhalmozási bevételek, valamint kiadások egyenlegei

A helyi önkormányzatok 2021-ben – a finanszírozási műveletekkel együtt – összesen 4867,7 milliárd forint bevétellel gazdálkodtak, ami 7,6%-kal magasabb a 2020. évi teljesítésnél. Az emelkedésben döntő szerepet játszott az állami támogatások jelentős növekedése. Az önkormányzatok működési célú támogatása 22,9%-kal, a felhalmozási célú (beruházások megvalósítására szolgáló) támogatásai 28,6%-kal haladták meg az előző évi teljesítési adatokat. A helyi adókból (jellemzően iparüzési adóból) származó bevételek is növekedtek 7,3%-kal a 2020. évhez képest.

Emelkedtek az ingatlanok, és a nagyértékű tárgyi eszközök értékesítéséből származó bevételek. Ezen ügyletekből 20,2 milliárd forinttal több bevételhez jutottak az önkormányzatok (ami 35,4%-kal magasabb az előző évhez képest).

A **folyó működési bevételek és kiadások** egyenlege 136,4 milliárd forint, ami 30,8 milliárd forinttal haladta meg a 2020. évi egyenleget. Az eredményt a működési bevételek összességében 10,4%-os és a működési kiadások ettől mérsékeltebb mértékű 9,6%-os növekedése alakította ki. Emelkedtek az intézményi bevételek 2,5%-kal, 288,3 milliárd forintra

(kamatbevételek nélkül), szintén emelkedtek a helyi adókból, elsősorban az iparüzési adóból származó bevételek is. Az évközi kormányzati intézkedések hatására nyújtott működési célú támogatások 22,9%-os emelkedése, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaitól átvett pénzeszközök jelentősen 20,0%-kal, 91,5 milliárd forintra növekedése, mind pozitívan befolyásolta a bevételek alakulását. A működési támogatások emelkedésének oka a járvány elleni védekezés kiadásai mellett a minimálbér és a garantált bérminimum emeléséből adódó illetménynövekedéshez, valamint az önkormányzatok által foglalkoztatott szakdolgozókat érintő béremelés végrehajtásához nyújtott többlettámogatás. Ezt a hatást jelentősen nem tudta lerontani a kamatbevételek 44,5%-os visszaesése és az államháztartáson kívülről származó pénzeszközök 13,4%-kal csökkenő összege sem (ez tartalmazza a korábban nyújtott kölcsönök visszatérülését és az ideiglenesen átvett pénzeszközöket, illetve a kapott kölcsönöket), ami így 30,8 milliárd forint lett.

A működési bevételek összességében 241,4 milliárd forinttal (10,4%-kal) haladták meg az előző évi teljesítési adatokat.

Kiadási oldalon a *személyi juttatásokra* fordított összeg 878,8 milliárd forintra teljesült, ami a 2020. évi teljesítési adatokhoz képest 5,6%-os növekedést mutat. A növekedés alapvetően a minimálbér és garantált bérminimum emelés, valamint a különböző ágazatokban foglalkoztatott (köznevelés, szociális, kulturális) szakdolgozókat érintő béremelések hatásának következménye. Az előző évhez képest emellett munkaadókat terhelő járulékok 3,7%-os csökkenését a szociális hozzájárulási adó egész évi 15,5%-os mértéke okozta. (2020-ban az I. félévben még 17,5%-os volt a mértéke).

A *dologi és egyéb működési kiadásokra* 21,9%-kal többet költöttek az önkormányzatok az előző évi tényleges teljesítési adatokhoz képest, összességében 1023,6 milliárd forintot tettek ki az ilyen jellegű kiadások. Csökkent viszont az ellátottak pénzbeli juttatása (12,5%-kal) és az államháztartáson kívülre átadott pénzeszközök összege is, összesen 15,4 milliárd forinttal. (Az önkormányzatok 4,4%-kal költöttek kevesebbet az államháztartáson kívüli szervezetek működési támogatására.)

A **folyó működési kiadások és támogatások** egészét tekintve 9,6%-kal, 210,6 milliárd forinttal haladták meg az előző évi teljesítést.

Összegében a 2021. évben a bevételek növekedése (10,4%) meghaladta a kiadások növekedésének (9,6%) ütemét, a 2415,7 milliárd forint működési kiadásra a működési bevételek 2552,1 milliárd forintos összege megfelelő fedezetet biztosított.

A **felhalmozási bevételeknek és kiadásoknak** a 2020. évi adatokkal történt összevetése alapján a következő megállapítások tehetők. Az *immateriális javak, ingatlanok, egyéb tárgyi eszközök értékesítéséből* 20,2 milliárd forinttal több bevételhez jutottak az önkormányzatok, mint az előző évben. Az *egyéb felhalmozási célú támogatási bevételek* (államháztartáson belülről átvett pénzeszközök, valamint az EU-tól átvett pénzeszközök együttesen) 546,1 milliárd forintos összege 14,9%-kal haladja meg az előző évit. 2021-ben – hasonlóan 2020-hoz – jellemzően az előlegként lehívott EU források felhasználása zajlott, megindultak, illetve folytatódtak a kivitelezési munkák annak érdekében, hogy a részteljesítés és elszámolás után a további támogatási összegekhez is hozzájuthassanak a beruházók. 28,6%-kal emelkedett az önkormányzatok felhalmozási célú támogatása az év közben egyedi kormánydöntéssel biztosított fejlesztési célú támogatásoknak köszönhetően. Az államháztartáson kívülről, vállalkozásoktól érkező felhalmozási jellegű bevételek összege szintén emelkedett 37,4%-kal, ezzel szemben a különböző részesedések értékesítéséből befolyó bevételek összege csökkent, a 2020. évi 13,9 milliárd forinttal szemben 3,1 milliárd forintra teljesült. Az összes *felhalmozási*

bevételek mindezek hatására 17,1%-kal haladták meg a 2020. évi adatokat és 759,4 milliárd forintra teljesültek.

A *felhalmozási kiadások* összesen 2,5%-kal 843,5 milliárd forintra csökkentek. Az önkormányzatok eszközbeszerzésekre, tárgyi eszköz felújítására az előző évi kiadásnál 3,7%-kal kevesebbet, 498,9 milliárd forintot költöttek. Szintén csökkent az egyéb felhalmozási célú kiadásokra államháztartáson belülrre átadott összeg 11,0 milliárd forinttal, 27,8%-kal. Ezzel ellentétben a felújításokra fordított összeg 2,8 milliárd forinttal emelkedett, így 237,8 milliárd forintra teljesült. Ehhez kapcsolódva az önkormányzatok által a beruházások után befizetett áfa összege is nőtt: 47,9 milliárd forintra teljesült az előző évi 44,2 milliárd forinttal szemben.

A *felhalmozási bevételek és kiadások egyenlege* -84,2 milliárd forint volt, szemben a 2020. évi -216,8 milliárd forintos teljesítéssel. A kiadások finanszírozásához egyrészt – ugyan csökkenő mértékben – az előző maradvány felhasználásával, másrészt hitelbevételekből teremtették elő a forrást. A hitel felvételek összege a korábbi év háromszorosára emelkedett, 95,1 milliárd forintra teljesült, szemben a 2020. évi 30,5 milliárd forinttal. Csökkent mind a hosszú lejáratú értékpapírok értékesítéséből és kibocsátásából származó bevétel 79,1%-kal 4,7 milliárd forintra, mind az egyéb finanszírozási bevételek összege 90,1%-kal, ami a töredékére esett vissza, és 0,9 milliárd forintra teljesült. (Ez tartalmazza az irányító szervtől kapott támogatásokat, a banki betétek megszüntetéséből származó bevételeket és az államháztartáson belüli megelőlegezések összegét is.)

A felhalmozási kiadásaikon túl az önkormányzatok megtakarításaikat, bevételeiket a korábbiaknál kisebb mértékben fordították a meglévő hitelek visszafizetésére 24,2 milliárd forinttal kisebb összegben, mint az előző évben. Így a teljesítés összege alig haladta meg a 25,0 milliárd forintot. Jelentős mértékben költöttek viszont egyéb finanszírozási kiadásokra, 76,4 milliárd forinttal többet az előző évinél. (Ez magában foglalja a központi irányító szervi támogatást és folyósítást, a pénzeszközök betétként való elhelyezése, illetve a betétek megszüntetése, az államháztartáson belüli megelőlegezések egyenlegadatait, a váltókiadásokat, valamint az adóssághoz nem kapcsolódó származékos ügyletek kiadásait.)

Megállapítható, hogy az önkormányzatok a gazdálkodásuk során a felhalmozási jellegű bevételeiken túl a működési jellegű bevételeik egy részét is a különböző fejlesztéseik megvalósítására, finanszírozási tevékenységre – elsősorban takarékoskodásra, bankbetét elhelyezésére – és ezzel pénzügyi-gazdasági biztonságuk megőrzésére fordították.

2.2. A bevételek alakulása

A helyi önkormányzatok 2020. évi és 2021. évi bevételi forrásainak megoszlása

%-ban

Megnevezés	2020. évi teljesítés	2021. évi eredeti előirányzat	2021. évi módosított előirányzat	2021. évi teljesítés
1. Saját folyó bevételek	27,6	34,3	34,0	27,0
<i>Ebből: -helyi adók</i>	<i>19,4</i>	<i>24,5</i>	<i>24,2</i>	<i>19,4</i>
2. Átengedett bevételek	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Felhalmozási és tőke jellegű bevételek	12,5	10,9	10,8	13,4
4. Helyi önkormányzatok támogatása	18,2	20,5	21,4	20,8
5. Egyéb működési célú bevételek a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaitól	1,7	1,5	1,5	1,9
6. Egyéb működési célú bevételek, visszatérítések	5,4	4,3	4,1	4,9
7. Finanszírozási műveletek nélküli bevételek (1+2+3+4+5+6)	65,4	71,5	71,8	68,0
8. Finanszírozási műveletek bevételei	34,6	28,5	28,2	32,0
Tárgyévi bevételek összesen (7+8)	100,0	100,0	100,0	100,0

A bevételek főbb csoportonként a következők szerint alakultak:

2.2.1. A 2021. évi saját folyó és átengedett bevételek összege 1315,5 milliárd forintot tett ki, így ez az előző évi teljesítéstől 64,2 milliárd forinttal, 5,1%-kal emelkedett.

Ezen belül:

- Az **intézményi működési bevételek** 296,0 milliárd forintra teljesültek, ez a 2020. évi teljesítéssel közel azonos, mindössze 0,9 milliárd forinttal (0,3%-kal) lett magasabb. Ezen belül azonban az **intézményi bevételek**, amelyek az alaptevékenység körében végzett szolgáltatások és ellátások térítési díjaiból tevődtek össze, 17,1 milliárd forinttal (8,0%-kal) lettek alacsonyabbak az előző évi tényadathoz képest. A csökkenést a járványhelyzet miatt időlegesen bezárt (pl. kulturális és sport) intézmények bevételeinek elmaradása okozta.
- A **kamatbevételek** – e sor magába foglalja az egyéb pénzügyi műveletek bevételeit is – 7,7 milliárd forintot tettek ki, és együttesen a 2020. évi tényadathoz képest 6,2 milliárd forinttal csökkentek. Ezen belül az egyéb pénzügyi műveletek bevételei 2,4 milliárd forinttal, míg a kamatbevételek 3,8 milliárd forinttal lettek alacsonyabbak a 2020. évi tényadathoz viszonyítva. A csökkenés oka, hogy a koronavírus-világjárvány következtében a működési költségek jelentősen emelkedtek, amit részben az állampapír megtakarítás beváltásából fedeztek.
- Az **áfa-bevételek** (visszatérítés) az önkormányzatoknál összesen 92,7 milliárd forintot tettek ki, ami a 2020. évinél 24,2 milliárd forinttal, 35,3%-kal nagyobb összegű bevételt jelentett számukra.

Saját adóbevételek:

Helyi és települési adókból származó bevételek alakulása

millió forintban

Megnevezés	2020. évi tény	2021. évi eredeti és módosított előirányzat	2021. évi tény
Helyi adó	878 455,3	1 028 464,0	942 934,7
Építményadó	130 529,1	128 500,0	137 766,7
Telekadó	26 168,3	20 500,0	28 324,0
Kommunális adó	14 769,1	14 600,0	15 047,0
Iparüzési adó	703 035,5	846 864,0	754 981,9
Idegenforgalmi adó	3 953,3	18 000,0	6 815,1
Települési adó	620,4	700,0	695,5
Összes adó	879 075,7	1 029 164,0	943 630,2

– A **helyi és települési adókból származó** bevételre a költségvetés 2021-re 1029,2 milliárd forintot irányzott elő. A ténylegesen befolyt bevétel 2021-ben 943,6 milliárd forint volt, vagyis 85,6 milliárd forinttal (8,3%-kal) maradt el az előirányzat összegétől, a 2020. évi bevételeket azonban 64,6 milliárd forinttal (7,3%-kal) haladta meg.

= A **helyi iparüzési adókból** 2021-ben 755,0 milliárd forint bevétel keletkezett, amely az összes helyi adó 80,0%-át teszi ki. A befolyt bevétel az előirányzattól (846,9 milliárd forint) 91,9 milliárd forinttal (10,8%-kal) maradt el, a 2020. évben befolyt bevételt azonban 51,9 milliárd forinttal (7,4%-kal) meghaladja. A 2021-ben befolyt bevételnek az előirányzattól való elmaradásának az oka, hogy 2021-re vonatkozóan a 4 milliárd forint árbevétel vagy mérlegfőösszeg alatti mikro, kis- és középvállalkozások esetében a maximális iparüzési adó mértéke 1%-ban került meghatározásra, és az érintett vállalkozások már a 2021. évben fizetendő adóelőlegeikre vonatkozóan is érvényesíthették ezt a legfeljebb 50%-os mérséklést. Az előirányzat tervezésekor még nem volt ismert ezen intézkedés tervezett bevezetése.

= Az **egyéb helyi adókból** (építményadó, telekadó, kommunális adó, idegenforgalmi adó) 2021-ben összesen 188,0 milliárd forint bevétel származott, amely az előirányzatot 6,4 milliárd forinttal (3,5%-kal) haladta meg. A covid járvány miatt az idegenforgalmi bevételek jelentős mértékben elmaradtak az előirányzattól, azonban az építményadóból és telekadóból származó bevételek ezt ellensúlyozni tudták.

= Az önkormányzatok 2015-től jogosultak a **települési adó** kivetésére. Az ebből befolyt bevétel 2021-ben 0,7 milliárd forint volt, mely az előző évi bevételt 12,1%-kal haladja meg, a 2021. évi előirányzattól pedig mindössze 0,6%-kal maradt el.

2.2.2. Az **átengedett bevételek teljesítése 2021-ben az előző évi bevételektől 5,0%-kal maradtak el.**

Átengedett, központilag szabályozott adójellegű bevételek:

2020-ban a védekezéshez és a gazdaság újraindításához szükséges források biztosítása érdekében a gépjárműadó önkormányzatokat illető része átcsoportosításra került a központi költségvetésbe, így már csak a termőföld bérbeadásából származó jövedelemadó az egyedüli átengedett, központilag szabályozott bevételforrás volt.

A **termőföld bérbeadásából származó jövedelemadó** 2021-ben az eredeti előirányzattól 1,4%-kal maradt el, a 2020. évi bevételektől pedig 5,0%-kal lett kevesebb.

Termőföld bérbeadásából származó jövedelemadó bevétel

millió forintban

Megnevezés	2020. évi tény	2021. évi eredeti és módosított előirányzat	2021. évi tény
Termőföld bérbeadásából származó jövedelemadó	36,3	35,0	34,5

2.2.3. *A felhalmozási és tőkejellegű bevételek összesen 649,8 milliárd forintra teljesült, ami 86,7 milliárd forinttal, 15,4%-kal lett magasabb a 2020. évi tényadatoknál.*

- E felhalmozási bevételekből az immateriális javak, ingatlanok, egyéb tárgyi eszközök értékesítéséből származó bevételek összesen 20,2 milliárd forinttal, 35,4%-kal emelkedtek az előző évhez képest, ami mögött alapvetően az ingatlanok közel hasonló nagyságrendű értékesítése áll.
- A részesedések értékesítéséből származó bevételek – melyek magába foglalják a részesedések megszűnéséhez kapcsolódó bevételeket is – 3,1 milliárd forintra teljesültek, így 10,8 milliárd forinttal maradtak el a 2020. évi 13,9 milliárd forintos teljesítéshez képest. (A 2020. évi tényadatból Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 10,0 milliárd forintot képviselt.)
- Az egyéb felhalmozási célú támogatások bevételei (államháztartáson belülről átvett pénzeszközök, valamint az EU-tól átvett pénzeszközök együttesen) 546,1 milliárd forintra teljesültek. Ez a 2020. évi bevételhez képest mintegy 71,0 milliárd forintos emelkedést jelent. Ezen belül az EU-tól származó forrásokból a 2020. évinél 58,2 milliárd forinttal, az államháztartáson belülről átvett pénzeszközök esetében pedig 12,8 milliárd forinttal több bevételre tettek szert az önkormányzatok. E mögött főként egyes fejezeti kezelésű támogatások emelkedése áll a 2020. évi teljesítéshez képest. A kapott források célhoz kötöttek, az önkormányzatok azokat főként környezetvédelmi, idegenforgalmi, városfejlesztési, köznevelési és egészségügyi infrastruktúrafejlesztési célokra használhatják fel.
- Az államháztartáson kívülről felhalmozási célra átvett pénzeszközök 23,3 milliárd forintra teljesültek, ami 37,4%-os, 6,3 milliárd forintos emelkedést jelent az előző évhez képest. E bevétel alapvetően az előbbiekben említett EU-s fejlesztésekhez kapcsolódik.

2.2.4. *A helyi önkormányzatok támogatásai*

A központi költségvetés a helyi önkormányzatok részére az év során 1013,8 milliárd forint **támogatást** folyósított, ami 192,8 milliárd forinttal, 23,5%-kal magasabb az előző évi tényadathoz viszonyítva. A támogatásokon belül a legjelentősebb tételek:

- a helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása cím teljesítési adata 765,5 milliárd forint volt, ami 161,8 milliárd forinttal magasabb az előző évinél;
- a helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása cím 151,2 milliárd forintra teljesült, ami 47,4 milliárd forinttal magasabb az előző évi tényadatnál;

- Az év közben létrehozott új jogcímenen 97,1 milliárd forint kifizetés történt.

A támogatások előirányzatainak és teljesülésének részletes alakulását a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet indokolása mutatja be.

2.2.5. Az átvett működési pénzeszközök

- Az államháztartáson belüli átutalások bevételeinek összege 301,6 milliárd forintot tett ki, ami a 2020. évi tényadatoknál 13,5 milliárd forinttal (4,7%-kal) lett magasabb.
 - = A **társadalombiztosítás pénzügyi alapjaitól** átvett pénzeszközök 2021-ben 91,5 milliárd forintra teljesültek, így a 2020. évi tényadathoz képest 15,3 milliárd forinttal, 20,0%-kal emelkedtek. Az emelkedés mögött alapvetően az egészségügyi béremelésekre adott többlet-támogatás áll.
 - = Az **elkülönített állami pénzalapoktól** származó pénzeszközök bevétele a 2020. évi teljesítéshez képest 2,3 milliárd forinttal lett alacsonyabb, így 90,2 milliárd forintra teljesült. Ez a sor döntően az NFA-ból származó, a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó pénzeszközöket tartalmazza. A bevételek 2,5%-os csökkenése mögött a közfoglalkoztatottak munka világába való visszavezetése áll.
 - = A **központi költségvetési szervektől**, fejezetektől származó bevételekből (amelyek tartalmazzák az EU-tól átvett működési célú pénzeszközöket is) 112,7 milliárd forint került átutalásra a helyi önkormányzatok részére, ami a 2020. évi teljesítéshez képest mindössze 0,4 milliárd forinttal csökkent az EU-tól átvett működési célú pénzeszközök csökkenése következtében.
 - = Az **Elvonások és befizetések bevételeiből** az önkormányzatokhoz a központi költségvetéssel történő – főleg az előző évekkel összefüggő – **pénzügyi elszámolásokkal** kapcsolatosan 7,3 milliárd forint bevétel folyt be, ami 0,8 milliárd forinttal több a 2020. évinél.
- Az államháztartáson kívülről származó bevételek 2021. évi teljesítése a 2020. évinél 2,0 milliárd forinttal lett magasabb, így 12,1 milliárd forintra teljesült.
- A korábban nyújtott kölcsönök visszatérítéséből és az ideiglenesen átvett pénzeszközökből származó bevétel 18,7 milliárd forintra teljesült, ami a 2020. évi tényadathoz képest 6,8 milliárd forinttal (26,7%-kal) lett alacsonyabb. (A 2020. évi tényadathoz Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata 8,6 milliárd forintot képviselt.)

2.2.6. Finanszírozási bevételek alakulása

A **hitelfelvételből és hosszú lejáratú értékpapírokból származó bevételek** együttesen 99,8 milliárd forintra teljesültek, ami a 2020. évi teljesítés 188,2%-a. Ezen belül a hitelbevételek 95,1 milliárd forintra, míg az értékpapírokból származó bevételek 4,7 milliárd forintra teljesültek.

- A helyi önkormányzatok 2021-ben 95,1 milliárd forint hitelt hívtak le, ez 64,6 milliárd forinttal több az előző évi ténynél, így az állomány is nőtt. A hitelállomány emelkedéséből Budapest Főváros Önkormányzata 59,5 milliárd forintot képvisel az EIB hitelek lehívása következtében.
- A hosszú lejáratú értékpapírok értékesítéséből, kibocsátásából származó bevételek és kiadások egyenlege 2021-ben 4,7 milliárd forintra teljesült a 2020. évi 22,5 milliárd forintos egyenleggel szemben. A 2021. évi adat túlnyomórészt az értékesítésből származó bevételeket jelentette 4,6 milliárd forint értékben, míg értékpapír kibocsátásból továbbra is elenyésző mértékű bevétele keletkezett az önkormányzatoknak 2021-ben.

Az éven belüli lejáratú értékpapírok beváltásából, eladásából és kibocsátásából származó bevételek és kiadások egyenlegének eredményeként 2021-ben 55,9 milliárd forint bevétele keletkezett az önkormányzati alrendszernek, a forgatási célú belföldi értékpapírok beváltása és értékesítése következtében. Ez 16,6%, 11,1 milliárd forint elmaradást jelent a 2020. évi 67,0 milliárd forint teljesítéssel szemben. Az önkormányzatok továbbra is töreksenek átmenetileg szabad pénzeszközeiket rövidtávon állampapírba fektetni, anyagi erőforrásaik maximális kihasználása érdekében.

A pénzmaradvány, vállalkozási maradvány igénybevétele 2021-ben 1399,6 milliárd forint volt, ami a 2020. évinél 33,8 milliárd forinttal maradt alul. Ez mindössze 2,4%-kal alacsonyabb szintű maradvány-felhasználást jelentett az önkormányzatok számára az előző évhez viszonyítva. A csökkenésben szerepet játszhatott a beruházások lassulása a járványhelyzettel összefüggésben, valamint a beruházást végző kivitelező cégek kapacitásának teherbíró képessége. Ezzel együtt a maradvány-felhasználás továbbra is magas szintűnek mondható.

Az egyéb finanszírozási bevételek magában foglalja a központi irányító szervi támogatást és folyósítást, a pénzeszközök betétként való elhelyezését, illetve a betétek megszüntetését, az államháztartáson belüli megelőlegezések egyenlegadatait, a váltóbevételek, valamint az adóssághoz nem kapcsolódó származékos ügyletek bevételeit. A 2021. évi teljesítési adat 0,9 milliárd forint volt főként az államháztartási megelőlegezések 0,8 milliárd forintos bevételi egyenlege következtében.

2.3. Kiadások alakulása

A helyi önkormányzatok 2021. évi teljesített kiadása – a finanszírozási kiadásokkal együtt – 3361,1 milliárd forint volt, ami a 2020. évben teljesített kiadásnál 7,6%-kal (238,6 milliárd forinttal) lett magasabb.

**A helyi önkormányzatok tárgyévi kiadási előirányzatainak és teljesítésének megoszlása
a 2020. és a 2021. években**

%-ban

Megnevezés	2020. évi teljesítés	2021. évi eredeti előirányzat	2021. évi módosított előirányzat	2021. évi teljesítés
1. Saját folyó kiadások	58,0	58,6	59,1	60,7
<i>ebből:- személyi juttatások</i>	26,7	24,5	24,4	26,2
<i>- munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	4,4	4,2	4,2	4,0
<i>- dologi és egyéb működési kiadások</i>	26,9	29,9	30,5	30,5
2. Felhalmozási és tőkejellegű kiadások	27,7	26,9	26,6	25,0
<i>ebből: - tárgyi eszközök beszerzése, létesítése</i>	15,8	16,1	15,9	14,5
<i>- részesedések beszerzése</i>	0,8	0,3	0,3	0,3
<i>- egyéb felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülre</i>	1,3	0,4	0,4	0,8
<i>- egyéb felhalmozási célú támogatások államháztartáson kívülre</i>	0,9	1,5	1,5	0,9
<i>- felújítások áfával</i>	7,5	6,8	6,7	7,1
<i>- beruházási célú áfa</i>	1,4	1,8	1,8	1,4
3. Támogatások, elvonások és egyéb folyó átutalások összesen	11,7	9,5	9,4	10,7
4. Folyó, felhalmozási és tőkejellegű kiadások, támogatások, elvonások és egyéb folyó átutalások összesen (1+2+3)	97,4	95,0	95,1	96,4
5. Kölcsönnyújtás	0,8	0,4	0,4	0,5
6. Finanszírozási műveletek nélküli kiadások (4+5)	98,2	95,4	95,5	96,9
7. Finanszírozási műveletek kiadásai	1,8	4,6	4,5	3,1
8. Tárgyévi kiadások összesen (6+7)	100,0	100,0	100,0	100,0

2.3.1. A **saját folyó kiadások** teljesítése 2036,0 milliárd forintra teljesült. Ez a 2020. évi tényadathoz képest 12,4%-kal lett több és 224,8 milliárd forinttal nagyobb kiadást jelentett. E növekedés mögött a legjelentősebb az egyéb működési kiadások 141,3%-os túlteljesülése, a szolidaritási hozzájárulás emelkedése következtében. Ezt követte a dologi kiadások 10,2%-os többlete a dologi kiadások áfájának 43,7%-os 77,7 milliárd forintos emelkedése okán, végül kisebb mértékben az ágazati béremelések hatása is szerepet játszott a növekedésben. Ez utóbbi esetében a személyi juttatások 46,4 milliárd forint (5,6%-os) emelkedést, míg a járulékok 5,2 milliárd forint (3,7%-os) csökkenést jelentettek a 2020. évi tényadathoz viszonyítva.

2.3.2. A **felhalmozási és tőkejellegű kiadások** esetében a 2020. évi járványhelyzet miatt a beruházások lelassultak a hozzájuk kapcsolódó kiadások visszaestek. A tendencia 2021. évben jelentősen mérséklődött, de így is 21,6 milliárd forinttal, 2,5%-kal lett kevesebb a kiadás e soron a 2020. évi tényadathoz viszonyítva, amit az összkiadásokon

belüli 2,7 százalékpontos aránycsökkenés is jelez. E kiadások aránya (25,0%) a 2021. évre tervezett eredeti és módosított előirányzattól (26,9% és 26,6%) is elmaradt.

E kiadásokat összetevő elemeket vizsgálva egyrészt a részesedések beszerzésének 57%-os, 13,7 milliárd forintos, valamint az egyéb felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülré 27,8%-os, azaz 11 milliárd forintos csökkenése áll a háttérben. A tárgyi eszközök beszerzése, létesítése és az ahhoz kapcsolódó beruházási áfa együttesen 1,7 milliárd forinttal, 0,3%-kal esett vissza az előző évhez viszonyítva. Mindössze a felújítások és az egyes felhalmozási célú támogatások államháztartáson kívülre emelkedtek, előbbi 2,8 milliárd forinttal, utóbbi 1,9 milliárd forinttal az előző évhez viszonyítva.

2.3.3. **A támogatások, és egyéb folyó átutalások** kiadási összegét tekintve a 2020. évi tényadathoz viszonyítva 7,9 milliárd forintos 2,1%-os csökkenés történt. Így e kiadások összkiadásokon belüli 2020. évi 11,7 százalékpontos aránya 2021. évre 10,7 százalékpontra csökkent.

2.3.4. **A finanszírozási kiadásoknál** megállapítható, hogy a 2021. évben a hitel-visszafizetés, jelentősen csökkent, 50,8%-ra esett vissza. Ennek oka, hogy 2020. évben a Debrecen Megyei Jogú Város 29,5 milliárd forintos hitelt törlesztett, ami jelentősen megnövelte a 2020. évi országos tényadatot. A hosszú lejáratú befektetési értékpapírok értékesítéséből és vásárlásából származó egyenleg mindössze 6,9%-ra, 0,2 milliárd forintra teljesült. Ennek magyarázata, hogy 2021. évben az önkormányzatoknak, ezen belül a fővárosnak jelentősen, mintegy 50 milliárd forinttal csökkent az értékpapír állománya. Az éven belüli lejáratú értékpapírok eladási/vásárlási egyenlege az előző évben tapasztaltakkal azonosan 2021. év végére is nullszaldós lett. Az egyéb finanszírozási kiadások magában foglalja a központi irányító szervi támogatást és folyósítást, a pénzeszközök betétként való elhelyezése, illetve a betétek megszüntetése, az államháztartáson belüli megelőlegezések egyenlegadatait, a váltókiadásokat, valamint az adóssághoz nem kapcsolódó származékos ügyletek kiadásait. Az e célokra fordított bevételek és kiadások egyenlege (a 2020. évben 0,2 milliárd forint volt) a 2021. év végén azonban 76,6 milliárd forint lett a pénzeszközök lekötött bankbetétként elhelyezése, illetve megszüntetése 76 milliárd forintos kiadási egyenlege következtében.

2.4. Létszám és személyi juttatások

2021-ben az önkormányzati közszférában – a központosított illetmény-számfejtési rendszer adatai alapján – közfoglalkoztatottak nélkül összesen átlagosan 169 554 fő dolgozott. Az alkalmazásban állók átlagos száma 9992 fővel kevesebb a 2020. évi átlagos létszámnál. A helyi önkormányzatok és intézményeik átlagosan 30 598 fő köztisztviselőt, 108 041 fő közalkalmazottat, valamint 30 915 fő egyéb jogviszonyba tartozó dolgozót foglalkoztattak (közfoglalkoztatottak nélkül).

Szintén a központosított illetmény-számfejtési rendszer adatai alapján a 2021. évben kifizetett **kereset összege** – közfoglalkoztatás nélkül – összesen 690,5 milliárd forint volt, 2,1%-kal alacsonyabb az előző évinél. Ami a keresetekre vonatkozó szabályozást illeti:

- A kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 20/2021. (I. 28.) Korm. rendelet szerint 2021. január 1-jétől a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összege havi 167 400 forintra, a legalább középfokú iskolai végzettséget, illetve középfokú szakképesítést igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállalók garantált bérminimuma havi 219 000 forintra emelkedett.

– A munkaadókat terhelő járulékokon belül a szociális hozzájárulási adó mértéke 2021-ben 15,5% volt.

3. Pénzgazdálkodás, adósságállomány, értékpapír-műveletek

A helyi önkormányzatok hó végi **betétállománya** – a Magyar Nemzeti Bank havi jelentései alapján – a 2021. évben 777,9 milliárd forint és 1114,4 milliárd forint között mozgott, míg az átlagos betétállomány 965,5 milliárd forint volt. Február hónapban állt a legalacsonyabb (777,9 milliárd forintos) értéken, míg szeptemberben elérte a legmagasabb 1114,4 milliárd forintos szintet. Az év végéig továbbra is 1000 milliárd forint feletti állománnyal rendelkeztek, ami október végén 1101,9 milliárd forintot, novemberben 1113,3 milliárd forintot, december végén pedig 1061,2 milliárd forintot jelentett az érintett önkormányzatok számára.

E hónapok magasabb pénzállománya főként a helyiadó-számlákra – márciusi, illetve szeptemberi előlegfizetési határidő miatt – befolyt nagyobb pénzösszegnek volt köszönhető. Az év végi hónapok ugyancsak magasabb betétállománya vélhetően a későbbre csúszott előlegfizetésből származott.

Az önkormányzatok pénzkészlet állománya – ami a forint és devizaszámlákon kívül a lekötött bankbetétekben, pénztárakban, csekkekben és betétkönyvekben elhelyezett összegeket is tartalmazza – a 2021. év végén 1602,3 milliárd forint volt, ebből kincstári számlán 553,2 milliárd forint volt található, ami alapvetően uniós és a Modern Városok Programból származó hazai, célhoz kötött forrás. Több önkormányzatnál – főként a jobb pénzügyi helyzetben lévő városoknál, ahol 2021-ben nagyobb összegű bevétel realizálódott – a pénzmaradványok tartalékolási célt szolgálnak a következő évek fejlesztéseinek finanszírozására.

A helyi önkormányzatok adósságállományának tekintetében az alábbiak állapíthatók meg.

Az önkormányzati alrendszer 2021. december 31-én 270,8 milliárd forint adóssággal rendelkezett, ami 69,5 milliárd forinttal (34,5%-kal) magasabb a 2020. év végi adósságállománynál (201,3 milliárd forint). A növekedés az adósságállományon belül legnagyobb súlyt jelentő hitel- és kölcsönállomány 35,4%-os bővülésének volt köszönhető, mindeközben a 2021. év végére a kötvényállomány 35,7%-kal kevesebb lett, és az egyéb kötelezettségállomány is 27,4%-kal mérséklődött.

A 2021. évi adósságállomány 99,3%-át a hitel- és kölcsönállomány teszi ki, amely a 2020. évi 198,6 milliárd forintról 268,9 milliárd forintra nőtt. Ennek döntő részét (61,8%-át) a Budapest Főváros Önkormányzata 166,3 milliárd forint értékű (2020-ban 106,7 milliárd forintos) hitele jelenti, amelyet a megyei jogú városok (45,1 milliárd forint), az egyéb városok (41,7 milliárd forint), majd a fővárosi kerületek (9,4 milliárd forint) hitel- és kölcsönállománya követ. A községek, nagyközségek és a társulások összesen mintegy 6,4 milliárd forint hitel- és kölcsönállománnyal rendelkeztek a 2021. év végén.

A kötvényállomány összesen 0,5 milliárd forintot tett ki az elmúlt év végén (a 2020. évi végi állomány 0,8 milliárd forint volt). Ezzel a – 0,5 milliárd forintot kitevő – adósságállománnyal szinte teljes egészében a fővárosi kerületek rendelkeztek.

Az egyéb kötelezettségállomány a 2020. évi 1,9 milliárd forintról 1,4 milliárd forintra csökkent. Az egyéb kötelezettségállományon belül a 93,0%-ot kitevő pénzügyi lízing állománya 26,3%-kal mérséklődött (1,7 milliárd forintról 1,3 milliárd forintra). Ezen belül is a megyei jogú városok rendelkeztek a legnagyobb pénzügyi lízing állománnyal 2021. év végén (mintegy 1,1 milliárd forinttal, ami a teljes pénzügyi lízing állomány 89,2%-át teszi ki).

Budapest Főváros Önkormányzata az EIB-s hitelkeretéből 2021. évben 65,6 milliárd forintot hívott le, ugyanakkor a meglévő hazai hiteleiből 6,1 milliárd forintot törlesztett. Ez okozta az önkormányzat adósságállományának 55,8%-os növekedését. A megyei jogú városok adósságállománya 20,9%-kal (38,3 milliárd forintról 46,2 milliárd forintra), az egyéb városok adósságállománya 5,9%-kal (39,6 milliárd forintról 41,9 milliárd forintra), a fővárosi kerületeké 1,3%-kal (9,8 milliárd forintról közel 10 milliárd forintra) növekedett. Ugyanakkor a nemzetiségi önkormányzatok adósságállománya 22,2%-kal (4,5 milliárd forintról 3,5 milliárd forintra), az önkormányzati társulásoké 10,2%-kal (1,1 milliárd forintról közel 1,0 milliárd forintra), a nagyközségeké 7,2%-kal (1,7 milliárd forintról 1,6 milliárd forintra) és a községeké pedig 6,2%-kal (4,1 milliárd forintról 3,9 milliárd forintra) csökkent a 2020. évihez képest.

A megyei önkormányzatok, továbbá a térségi fejlesztési tanácsok továbbra sem rendelkeztek adósságállománnyal 2021-ben sem.

Elttekintve a Budapest Főváros Önkormányzata 166,3 milliárd forint (aminek mintegy 40%-a, közel 62 milliárd forint a 3-as metró szerelvény felújítását szolgálta, illetve más fejlesztésekhez járult hozzá, a fennmaradó rész pedig az EIB két – közlekedési és egyéb infrastruktúra fejlesztést szolgáló – alapja teszi ki), valamint Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata közel 11,3 milliárd forint adósságállományától (amit főként a BMW gyár helyszínének kialakítása céljából 2018-ban felvett 44 milliárd forint hitelből még fennálló, továbbá az ipari parkkal kapcsolatban és egyéb fejlesztési célokra keletkeztetett adósságállománya okoz), az önkormányzati adósságállomány továbbra is tartósan alacsony szinten mozog, ami alapvetően a 2011-2014. évek között lezajlott adósságkonszolidációnak köszönhető. Ennek során az állam csaknem 1370 milliárd forint adósságot vállalt át az önkormányzatoktól, illetve törlesztett elő. Ezen kívül az önkormányzati adósságkeletkeztetés 2012-től való előzetes kormányzati engedélyhez való kötése is elősegíti az önkormányzati alrendszer adósságának kordában tartását.

Az önkormányzati alrendszer adósságállományának alakulása 2020-ban

millió forintban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagy-községek	Községek	Megyei önkormányzatok	Önk. társulás	Nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanácsok	Ország összesen
Kötvény-állomány	0,0	708,4	0,0	0,2	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	808,6
Hitel-kölcsön-állomány	106 748,0	9 122,6	36 642,8	39 413,0	1 628,7	3 952,7	0,0	1 060,5	0,0	0,0	198 568,3
Egyéb kötelezettség-állomány	0,0	0,0	1 615,0	168,3	51,8	59,7	0,0	0,0	4,5	0,0	1 899,3
2020. évi adósság összesen	106 748,0	9 831,0	38 257,8	39 581,5	1 680,5	4 112,4	0,0	1 060,5	4,5	0,0	201 276,2

Az önkormányzati alrendszer adósságállományának alakulása 2021-ben

millió forintban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagy-községek	Községek	Megyei önkormányzatok	Önk. társulás	Nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanácsok	Ország összesen
Kötvény-állomány	0,0	519,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	519,7
Hitel-kölcsön-állomány	166 293,2	9 442,3	45 100,3	41 738,6	1 547,4	3 803,8	0,0	952,3	0,0	0,0	268 877,9
Egyéb kötelezettség-állomány	0,0	0,0	1 143,3	164,5	12,4	54,4	0,0	0,0	3,5	0,0	1 378,1
2021. évi adósság összesen	166 293,2	9 961,8	46 243,6	41 903,3	1 559,8	3 858,2	0,0	952,3	3,5	0,0	270 775,7

Az önkormányzati alrendszer adósságállományának változása (2021/2020)

%-ban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagy-községek	Községek	Megyei önkormányzatok	Önk. társulás	Nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanácsok	Ország összesen
Kötvény-állomány	0,0	73,3	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	64,3
Hitel-kölcsön-állomány	155,8	103,5	123,1	105,9	95,0	96,2	0,0	89,8	0,0	0,0	135,4
Egyéb kötelezettség-állomány	0,0	0,0	70,8	97,7	23,9	91,1	0,0	0,0	77,8	0,0	72,6
2021. évi adósság/ 2020. évi adósság	155,8	101,3	120,9	105,9	92,8	93,8	0,0	89,8	77,8	0,0	134,5

4. A vagyon alakulása

4.1. Az önkormányzatok 2021. évi vagyoni eszközei az alábbiak szerint alakultak:

A helyi önkormányzatok **eszközértéke** a 2021. évben 630,5 milliárd forinttal (4,2%-kal) növekedett. Ezzel az év végén az eszközök állománya 15 795,9 milliárd forintot tett ki. Ezen belül a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök aránya 84,2%-ot, a nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök aránya 0,8%-ot, a pénzeszközök aránya 10,1%-ot, a követelések aránya 4,6%-ot, az egyéb sajátos elszámolások aránya 0,2%-ot, valamint az aktív időbeli elhatárolások aránya pedig 0,1%-ot tett ki.

A nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközökön belül

- az immateriális javak, a tárgyi eszközök és a koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök 2021. december 31-ei nettó értéke 12 708,7 milliárd forintot tett ki (a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök 95,6%-a),
- a tárgyi eszközök tárgyévi nettó értékének növekedése 474,5 milliárd forint (4,1%) volt. A beruházások, felújítások állománya a 2020. évi 835,8 milliárd forintról 902,2 milliárd forintra növekedett.
- a befektetett pénzügyi eszközök 2021. december 31-ei állománya 591,6 milliárd forint volt, melynek döntő részét a tartós részesedések és tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok teszik ki 590,6 milliárd forint összegben. Az év végi, nemzeti vagyonba tartozó forgóeszköz-állomány 126,8 milliárd forint volt, ami 18,1 milliárd forinttal csökkent.

Az év végi, nemzeti vagyonba tartozó forgóeszköz állomány 126,8 milliárd forint volt, ami 18,1 milliárd forinttal csökkent.

- A készletek december 31-ei állománya 14,5 milliárd forintot tett ki, ami 0,8 milliárd forinttal magasabb a 2020. évi készletállomány értékénél.
- Az értékpapírok állománya 131,2 milliárd forintról 112,3 milliárd forintra csökkent.

A pénzeszközök állománya tekintetében emelkedés volt tapasztalható: 1435,0 milliárd forintról 1602,3 milliárd forintra változott.

A követelések állománya a 2020. évi adathoz képest 2,0%-kal növekedett (708,9 milliárd forintról 722,8 milliárd forintra változott).

Az aktív időbeli elhatárolások egyenlege december 31-én 11,1 milliárd forint volt.

Az önkormányzati vagyonmérleg eszközoldalának alakulása

millió forintban

Megnevezés	2020. december 31.	2021. december 31.
Vagyoni értékű jogok	7 512,6	6 842,7
Szellemi termékek	6 744,5	6 882,9
Immateriális javak értékhelyesbítése	0,6	0,6
Immateriális javak	14 257,7	13 726,2
Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	10 558 761,4	10 951 921,2
Gépek, berendezések, felszerelések, járművek	247 462,4	253 661,9
Tenyészállatok	293,0	584,0
Beruházások, felújítások	835 844,6	902 230,3
Tárgyi eszközök értékhelyesbítése	46 354,0	54 842,7
Tárgyi eszközök	11 688 715,3	12 163 240,2
Tartós részesedések	555 475,0	554 677,7
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	76 408,7	35 903,7
Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése	1 014,5	1 038,0
Befektetett pénzügyi eszközök	632 898,2	591 619,4
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	530 307,9	531 340,0
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök értékhelyesbítése	419,7	418,3
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	530 727,6	531 758,4
NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	12 866 598,8	13 300 344,1
Készletek	13 667,3	14 486,3
Értékpapírok	131 180,2	112 285,5
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	144 847,6	126 771,8
Pénzeszközök	1 435 013,4	1 602 313,1
Követelések	708 849,3	722 786,6
Egyéb sajátos elszámolások	1 047,9	32 563,2
Aktív időbeli elhatárolások	9 092,	11 127,3
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	15 165 449,5	15 795 906,0

4.2. Az önkormányzatok 2021. évi vagyoni forrásai az alábbiak szerint alakultak:

A 12 360,0 milliárd forint **saját tőke** 236,5 milliárd forint emelkedés eredménye, ezzel 92,9%-ban fedezetet nyújtott a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközökre.

A **kötelezettségek** – az alábbiak szerint – 459,5 milliárd forintról 544,1 milliárd forintra emelkedtek (18,4%).

– A költségvetési évben esedékes kötelezettségek 56,3 milliárd forintról 54,0 milliárd forintra csökkentek, ami 4,1%-os csökkenést jelentett.

- A költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek 309,3 milliárd forintról 384,9 milliárd forintra emelkedtek, ez 24,4%-os növekedést tett ki.
- A kötelezettség jellegű sajátos elszámolások 93,8 milliárd forintról 105,2 milliárd forintra növekedtek, ami 12,1%-os emelkedést jelentett.

A passzív időbeli elhatárolások 2582,5 milliárd forintról 2891,9 milliárd forintra növekedtek, ami 12,0%-os növekedést jelentett.

A fentiek alapján elmondható, hogy **az önkormányzatok vagyoni forrásai** a 2021. évben 630,5 milliárd forinttal (4,2%-kal), 15 795,9 milliárd forintra emelkedtek.

Az önkormányzati vagyommérleg forrásoldalának alakulása

millió forintban

Megnevezés	2020. december 31.	2021. december 31.
SAJÁT TŐKE	12 123 495,4	12 359 952,5
Költségvetési évben esedékes kötelezettségek	56 345,2	54 046,0
Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek	309 290,8	384 882,9
Kötelezettség jellegű sajátos elszámolások	93 829,0	105 157,6
KÖTELEZETTSÉGEK	459 465,0	544 086,4
Passzív időbeli elhatárolások	2 582 489,2	2 891 867,1
FORRÁSOK ÖSSZESEN	15 165 449,5	15 795 906,0

5. A kiadások funkcionális alakulása

A helyi önkormányzatok közfeladatainak ellátását az államháztartás funkcionális rendszerében a következő táblázat mutatja be:

Az önkormányzatok költségvetési kiadásainak funkcionális alakulása

Megnevezés	Kiadás	
	2021. évi teljesítés (millió forintban)	Megoszlás (%-ban)
A) Állami működési funkciók	688 074,0	21,1
B) Jóléti funkciók	1 759 419,8	54,0
Oktatás	293 318,2	9,0
Egészségügy	130 223,7	4,0
Társadalombiztosítási, szociális és jóléti szolgáltatás	514 210,7	15,8
Lakásügyek, települési és kommunális szolgáltatás	543 922,8	16,7
Szabadidős, kulturális és vallási tevékenység és szolgáltatás	277 744,4	8,5
C) Gazdasági és egyéb funkciók	597 019,7	18,3
D) Államadósság-kezelés	19,1	0,0
E) Funkciókba nem sorolható tételek	214 745,3	6,6
ÖSSZESEN:	3 259 277,9	100,0

A helyi önkormányzatok kiadásainak döntő részét, 54,0%-át a fenti táblázatban részletezett jóléti funkciók fedik le, ami jól mutatja a helyi önkormányzatok közfeladat-ellátó szerepének fontosságát. Az önkormányzati szféra működésében szintén kulcsfontosságú, az állami

működési funkción belül az igazgatási, a védelmi, a rendészeti közszolgáltatások ellátása, melyek összesen 21,1%-ot tesznek ki. A gazdasági és egyéb funkciókban ellátott feladatok pedig 18,3% részarányt képviselnek.

5.1. Az önkormányzati alrendszerben a **köznevelés** területén 2021. szeptember 1-jétől új támogatási elem a *diabétesz ellátási pótlék*, amely a diabétesz gyermeket ellátó pedagógus- vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelőmunkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottak után illeti meg az önkormányzatokat. 2021-ben nem volt olyan szakmai döntésből eredő változás, amely szükségessé tette volna a finanszírozásának részben vagy egészben történő átalakítását. A 2020/2021-es nevelési év adatai alapján az óvodai ellátásban részesülők 86,0%-a önkormányzati óvodában állt jogviszonyban. A pedagógusok és a nevelőmunkát segítők 84,0%-át (több mint 45 500 főt) szintén önkormányzati óvodában foglalkoztatták.

A gyermekétkeztetés biztosítása – mint kötelező önkormányzati feladat – 2021. évi kiadásainak és központi támogatásainak alakulása a szociális ágazat keretében, a jóléti tevékenységek között kerül bemutatásra.

A 2021. évben a finanszírozási műveletek nélküli összes kiadáson belül az önkormányzatok az óvodai és egyéb oktatási (a továbbiakban együtt: oktatási) feladatokra 293,3 milliárd forintot fordítottak, ami az előző évhez képest 12,6 milliárd forinttal nagyobb összeget, ezáltal 4,5%-os növekedést jelent. A bérkiadások (munkaadói járulékok nélkül) 198,5 milliárd forintos tétele – a jogszabályban előírt béremelések eredményeként – az előző évihez képest 10,9 milliárd forinttal magasabb lett. Ez a működési kiadások 75,0%-ának felel meg. A költségvetési kiadáson belül a járulékokkal növelt térterher és dologi kiadás 78,8-11,0% arányban oszlott meg.

A felhalmozási célú kifizetésekre 2021-ben 28,9 milliárd forint lett, ami 1,9 milliárd forinttal marad el az előző évi teljesítéstől.

A finanszírozási műveletek nélküli összes kiadáson belül az óvodai feladatok ellátása 254,7 milliárd forint, ami 6,4 milliárd forinttal magasabb, mint a tavalyi évben. A járulékok nélküli bérkiadásokra 186,3 milliárd forintot – az előző évnél 9,7 milliárd forinttal nagyobb összeget – költöttek az önkormányzatok. A költségvetési kiadáson belül a járulékokkal növelt térterher és dologi kiadás 85,2-9,6% arányban oszlott meg. A felhalmozási célokra 12,8 milliárd forint összeget fordítottak.

A feladatalapú, köznevelési célú költségvetési támogatások közül a települési önkormányzati óvodai nevelés 2021. évi 212,5 milliárd forintos előirányzata a kapcsolódó működési célú költségvetési kiadásokra átlagosan 84,7%-ban nyújtottak fedezetet. A feladatalapú finanszírozási rendszer bevezetése előtt ez az arány még 50% körül alakult. Az arányok változása ez esetben is egyértelműen alátámasztja az új támogatási szisztéma létjogosultságát.

5.2. A szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások, intézmények, valamint a gyermekétkeztetés területén az érdemi változások az állam és az önkormányzatok közötti munkamegosztás újragondolásával 2013-ban, illetve 2015-ben megtörténtek.

2015. március 1-jétől a települések kizárólag saját hatáskörben hozott döntésük alapján támogathatják az arra rászoruló lakosaikat, települési támogatás formájában. Az állam a korábbi évekhez hasonlóan tavaly is hozzájárulást biztosított a szociális jellegű feladatokhoz – ezen belül kiemelten a települési támogatások finanszírozásához – az alacsonyabb adóerő-képességű önkormányzatok számára. „*A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak egyéb támogatása*” jogcím – figyelembe véve a települések jövedelemtermelő képességét – egyértelműen meghatározza a támogatás számításának módját és annak mértékét.

Ennek megfelelően e jogcím az eredetileg biztosított 38,0 milliárd forint összegben teljesült. A támogatás továbbra is felhasználható valamennyi szociális jellegű feladat ellátásához, így többek között a települési támogatás vagy a szociális- és gyermekjóléti alapszolgáltatások kiegészítő finanszírozásához.

Az önkormányzati intézményrendszer átalakítása alapvetően a 2013. évben zajlott le. 2021-ben érdemi változtatásokra e tekintetben csak kismértékben került sor, így különösen: a bölcsődei támogatás megállapításához szükséges ellátottak számának meghatározása egyszerűsödött, a hajléktalan intézmények nyitvatartási idejének 2020. évi meghosszabbítása miatti kiegészítő támogatás beépült az alaptámogatásba. A feladatok ellátása azonban jellemzően a 2020. évihez hasonlóan történt. A szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti intézményrendszer fenntartásával és működtetésével kapcsolatos önkormányzati feladatellátás az alábbiak szerint alakult az önkormányzati beszámoló alapján.

A szolgáltatások és intézmények 2021. évi működési célú kiadása összesen 277,1 milliárd forint volt, amely mintegy 17,3 milliárd forinttal magasabb, mint a 2020. évi összeg. Az eltérés alapvetően a kiadásokon belül a személyi kiadások és munkáltatói járulékok sorain mutatkozik, amely tételek összesen 205,5 milliárd forintot tettek ki, és a működési kiadások 74,2%-át lefedik. A bővülés főként az általános – valamennyi szektort és ágazatot érintő – minimálbér és garantált bérminimum 2021. évi emeléséből adódik. Megállapítható, hogy a bérek növekedése miatt az önkormányzati fenntartók személyi juttatásokkal összefüggő kifizetései 13,3 milliárd forinttal növekedtek 2021-ben. A szociális és gyermekvédelmi intézmények 4,0 milliárd forinttal többet költöttek dologi kiadásokra, összesen mintegy 70,2 milliárd forintot.

A települések nagyobb gondot fordítanak az utóbbi években a felújításokra és beruházásokra, amely főként a fejlesztési források körének és mértékének folyamatos bővülésével magyarázható. A felhalmozási kiadások összege 2021-ben mindösszesen 25,4 milliárd forint volt, ami 26,1%-kal nagyobb a tavalyi teljesítésnél. Ezen belül a beruházásokra 19,9 milliárd forintot, a felújításokra 5,3 milliárd forintot költöttek a fenntartók.

A tárgyévi költségvetési bevételek 63,2 milliárd forintra teljesültek, amely 11,0 milliárd forinttal kevesebb, mint az előző évben.

A kiadásokon és bevételeken belül – az állami támogatásokkal való összevethetőség érdekében – külön kell értékelni azon szolgáltatások és intézmények adatait, amelyek támogatása a központi költségvetés IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetéből történik (tehát a kötelező önkormányzati feladatok adatait). Ezek összes működési kiadása 272,9 milliárd forint, felhalmozási kiadása pedig 25,5 milliárd forint volt, amelyből a beruházások 19,8 milliárd forintot jelentettek. Az e feladatokhoz kapcsolódó tárgyévi költségvetési bevételek összesen 61,4 milliárd forintra teljesültek. E szolgáltatások és intézmények költségvetési támogatása 2021-ben 164,6 milliárd forint volt. Az intézmények fenntartásához – a költségvetési támogatásokon és az intézményi bevételeken túl – az önkormányzatoknál mintegy 17,2%-os mértékben vált szükségessé saját forrás biztosítása. (Ezen „önerőnek” egy részét volt mód elszámolni „*A települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak egyéb támogatása*” jogcímen.)

A **gyermekétkeztetés** finanszírozása 2014-ben átalakult, feladatalapú támogatási rendszer került bevezetésre, amelynek előirányzata évről évre emelkedett. 2016-ban további szakmai szabályozási változás történt, amelynek eredményeképpen az önkormányzatok feladatai kibővültek a szünidei étkeztetés kötelező ellátásával. Ahhoz, hogy a fenntartók valamennyi – tavaszi, nyári, őszi és téli – tanítási szünetben biztosítani tudják a rászoruló gyermekek részére az egyszeri főétkeztést, az állami források is biztosítottak voltak. A központi költségvetés a gyermekétkeztetés támogatására – ideértve az intézményi étkeztetésen túlmenően a szünidei étkeztetést is – 2021-ben mindösszesen 86,2 milliárd forint támogatást nyújtott. Az intézményi

működési bevételekből további 32,1 milliárd forint bevétel származott. Így az összesen 144,0 milliárd forint működési kiadás közel 77,1%-át az intézményi saját bevételek és az állami támogatások fedezték.

5.3. Az egészségügyi tevékenységhez kapcsolódó kiadások összege a 2021. évben 130,2 milliárd forintra teljesült, amely a 2020. évhez képest 2,1%-os növekményt jelent. A kiadások emelkedését az ágazatot érintő, valamint az általános bérintézkedések 2021. évi hatása eredményezi.

Az egészségügyben a feladatmegosztás terén a rendszerszintű változások már 2012-ben végbementek. A városi önkormányzatoknak a járóbeteg-szakellátó intézmények tekintetében intézményműködtetési kötelezettségük áll fenn, valamint továbbra is kötelező feladatként jelentkezik az egészségügyi alapellátás keretében a háziiorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi és a védőnői ellátás és az ügyeleti ellátás biztosítása.

A kiadási jogcímenek belül a főbb tételeket tekintve a személyi juttatások és járulécai 75,6 milliárd forintot, a dologi kiadások 39,4 milliárd forintot tettek ki, a tőkejellegű (felhalmozásra, beruházásokra, felújításra fordított) kiadások pedig 11,8 milliárd forintra teljesültek.

Az ágazat az E. Alap beszámolójában kerül részletezésre.

5.4. A közművelődési és kulturális feladatokra – azon belül a kulturális javak védelmére, a muzeális intézményekre, a közművelődési és a nyilvános könyvtári ellátásra – szolgáló támogatás 2021-ben is önállóan és kötött felhasználásúként jelent meg a helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatási keretei között.

Kulturális célokra a 2021. évben összességében 277,7 milliárd forintot fordítottak az önkormányzatok, mely az előző évi kiadás 98,3%-a. A főbb tételeket tekintve a teljes ágazati kiadás 24,3%-át – 67,3 milliárd forintot – a személyi juttatások és járulécai tették ki. A dologi kiadásokra 70,3 milliárd forintot költöttek a települések, 30,2 milliárd forinttal többet, mint az előző évben. Növekedett az államháztartáson kívüli kulturális szervezetek számára – nonprofit vagy civil szerveződéseknek – nyújtott működési jellegű támogatás összege is, ami 66,4 milliárd forintot tett ki, szemben a tavalyi 26,0 milliárd forinttal.

A teljes ágazat kiadásán belül a felhalmozási kiadások – melyek tartalmazzák a beruházásokat, felújításokat, nagy értékű eszközbeszerzéseket – aránya 26,2%-ot képviselt, összességében 72,8 milliárd forintot tett ki. (A belső arányokat tekintve többet fordítottak kulturális beruházások megvalósítására az önkormányzatok, mint a meglévő épületek és eszközök felújítására.) A 2020. évi adatokhoz képest a kulturális kiadások növekedését egyrészt a kulturális célú beruházások megvalósítása, a kivitelezések megkezdése, másrészt a bérintézkedések hatása (minimálbér és garantált bérminimum emelés, kulturális ágazatban megvalósuló béremelés, az illetménypótlék beépülése a támogatásokba) okozta, valamint a szigorú könyvelési szabályok betartása, a megfelelő kormányzati funkciók helyes használata együttesen alakította ki.

5.5. A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása

A 2021. év fő feladata továbbra is a helyi önkormányzatok számára a működési hiány nélküli gazdálkodás fiskális feltételeinek erősítése, a kistélepülések további felzárkózásának, az esélyegyenlőség megteremtésének elősegítése volt. Annak érdekében, hogy a gazdasági folyamatok és jogszabályváltozásokból adódó módosulások, illetve ellátotti létszámmozgások kezelése is megtörténhessen, továbbra is volt lehetőség – a tényszámokhoz igazodó – kiegészítő források biztosítására a települések számára.

A finanszírozási rendszerben kialakított kiegyenlítő mechanizmusok közül a beszámítás megszűnt, de az alacsony gazdasági potenciállal rendelkező települések továbbra is számíthatnak a 2015-től bevezetett kiegészítésre. A szolidaritási hozzájárulás 2021. évtől általános érvénnyel szolgálja a kiegyenlítést.

A 2017. évtől a helyi önkormányzatok működési célú kiegészítő támogatása és a helyi önkormányzatok felhalmozási célú kiegészítő támogatása működési és felhalmozási célú költségvetési támogatások nyújtására adott lehetőséget, ezzel is segítve az önkormányzatok feladatellátását és a kapcsolódó fejlesztési beruházások megvalósítását, másrészt az egyedi problémák kezelése érdekében is tartalmazott forrásokat. Mindez tükröződik az ágazat kiadásainak adataiban is.

Az önkormányzatok általános közszolgáltatások funkciócsoporton kimutatott kiadásai 669,7 milliárd forintra teljesültek, 6,8%-kal magasabban, mint az előző évben. A főbb tételeket tekintve 34,6%-ot, 232,0 milliárd forintot a személyi juttatások és járulékai jelentettek. A 2021. évben a teljes kiadás 31,0%-át fordították az önkormányzatok dologi kiadásokra, a korábbi évnél 31,6 milliárd forinttal többet, összességében 207,8 milliárd forintot. Egyéb működési célú kiadásokra – elsősorban államháztartáson kívüli szervezetek működésének támogatására – 22,1 milliárd forintot fordítottak a települések. A funkciócsoport teljes kiadásából 106,4 milliárd forintot költöttek beruházásra (5,4 milliárd forinttal többet, mint az előző évben), emellett tárgyi eszköz-felújításra 54,1 milliárd forintot fordítottak, az előző évinél 9,3%-kal többet.

IV. TÖRVÉNYEK BEN ELŐÍRT BESZÁMOLÁSI ÉS TÁJÉKOZTATÁSI KÖTELEZETTSÉGEK

1. Költségvetési előirányzatok módosítása, átcsoportosítása

A központi alrendszer 2021. évi költségvetési törvényben meghatározott előirányzatai módosításáról, átcsoportosításáról 2021-ben az Országgyűlés, a kormány, a fejezetek és az intézmények jogkörében születtek döntések.

1.1. Országgyűlés hatáskörében

Az év folyamán a 2021. évi költségvetési törvény a **2021. évi XLVI. törvénnyel került módosításra**. A kormány a **27/2021. (I. 29.) Korm. rendelettel** az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó koronavírus-világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében **Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki**. Azt, hogy a veszélyhelyzet megszűnésével az évközben meghozott kormányrendeletek ne veszítsék hatályukat, a költségvetési törvény módosítása tette lehetővé. A törvénymódosítás normaszövegbeli, számszaki, valamint egyéb törvényi mellékletek módosítását tartalmazta. Ezeket a módosításokat a makrogazdasági környezet változása is indokolta. **Emellett szükséges volt kijelölni az új hiánycélt a GDP 7,5%-ában, tekintve, hogy az új hiánycéllal volt biztosítható, hogy az államadósság-mutató az Alaptörvényben foglaltaknak megfelelően 2021-ben csökkenni tudjon.**

A törvénymódosítás az új hiánycélnak megfelelő, pénzforgalmi egyenleget érintő **módosításokat** tartalmazta azzal, hogy már **figyelembe vette a kormány saját hatáskörében meghozott évközi előirányzat-módosításokat is** (pl. a legújabb lakáspolitikai kedvezményeket, köztük a felújítási támogatást, a csecsemőgondozási díj megemelését, a szakorvosok, házi orvosok béremelését), a bevételi oldalon pedig az **eddig elfogadott és nyilvános adóváltozások** hatását (ezek közül legjelentősebb a lakásáfa-csökkentés és a helyi iparüzési adó csökkentése).

1.2. A kormány hatáskörében

A központi alrendszerben a kormány hatáskörű (és egyes, a költségvetési törvény által az államháztartásért felelős miniszter hatáskörébe utalt) döntések eredményeként az év folyamán a kiadási oldalt érintően összességében 900,2 milliárd forintos összegű előirányzat-emelés történt, a bevételi előirányzatok 23,2 milliárd forintos növelése mellett. A főbb intézkedések tételeiről az általános indokolás egyes fejezetei, valamint a fejezeti indokolások adnak további tájékoztatást.

A bevételi előirányzatokat érintő kormányhatáskörű módosítások főként az elkülönített állami pénzalapok (NKFI Alap, NFA, BGA) költségvetési támogatásához kapcsolódtak.

1.3. A fejezet és az intézmény hatáskörében

A központi alrendszerben a fejezeti, intézményi hatáskörben elvégzett módosítások, átcsoportosítások 2021-ben kiadási oldalon összességében 3318,3 milliárd forintos előirányzat-emelést eredményeztek. A bevételeket érintő módosítások, átcsoportosítások e két jogkörben 1396,3 milliárd forintos előirányzat-emeléssel jártak. Ezekről a fejezeti indokolás kötetekben található részletes felvilágosítás.

2. Tartalék-előirányzatok

2.1. A központi költségvetés Rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatának felhasználása

A Magyarország 2021. évi költségvetési törvényében az Országgyűlés 118,0 milliárd forintban állapította meg a rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatát. Az Áht. 21. § (3) bekezdése értelmében az első félévben csak a tartalék előirányzat 40%-áig vállalható kötelezettség. Ez az összeg 47,2 milliárd forint volt, melyből 45,3 milliárd forint átcsoportosításáról hozott döntést a kormány.

Az Ávr. 23. § (4) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy a fejezetek részére visszatérítési kötelezettség mellett lehessen a tartalékból átcsoportosítani, mely összeggel – a Különleges bevételek számlára történő befizetést követően – a kormány az adott évi rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék előirányzatát megnövelheti.

Az átcsoportosítások összegének 8,9%-a (10,5 milliárd forint) felsőoktatási PPP konstrukcióban megvalósult projektek kiváltása és a felsőoktatás intézmények hosszútávú, stabil működésének biztosítása érdekében szükséges források finanszírozását; 6,8%-a (8,0 milliárd forint) a Nemzeti Tengelysúly-mérő Rendszer működtetéséhez szükséges források finanszírozását; 5,1%-a (5,6 milliárd forint) a választópolgárnak küldendő miniszterelnöki levél és nyugdíjasoknak küldendő további levelek, továbbá a kormányzati intézkedések ismertetésére és népszerűsítésére szolgáló kommunikációs kampány érdekében szükséges forrást; 4,7%-a (5,5 milliárd forint) az Eszterházy Károly Egyetem fenntartóváltása és az Eszterházy Károly Egyetem működéséhez szükséges feltételekhez szükséges források finanszírozását; 4,6% (5,4 milliárd forint) a veszélyeztetett, üldöztetést és segítséget szoruló keresztény közösségek megsegítését, szülőföldön maradását elősegítő projektek Hungary Helps Program keretében történő támogatásához szükséges források finanszírozását biztosította.

A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék terhére történő előirányzat átcsoportosításokról szóló kormányhatározatokban elszámolási és a fel nem használt rész tekintetében visszatérítési kötelezettség került előírásra.

A 2021. évi átcsoportosításokat fejezetenként részletező táblázat az általános indokolás mellékletei között szerepel.

2.2. A Céltartalékok előirányzat felhasználása

A költségvetési törvény céltartalékként a XV. Pénzügyminisztérium fejezet, 26. Központi kezelési előirányzatok címnek, 2. Központi tartalékok alcíme, 3. Céltartalékok jogcímcsoportján 184,6 milliárd forintot tartalmazott.

A költségvetési törvény 4. § (1) bekezdés a) pontja alapján, a **közzférában foglalkoztatottak bérkompenzációjára** 2,8 milliárd forint került átcsoportosításra a költségvetési szerveknél és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél foglalkoztatottak részére a 2021. évben – jogszabály alapján – járó többlet személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetésére.

A felhasználás az alábbiak szerint alakult:

<i>millió forintban</i>			
Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarendezés	Felhasználás
a költségvetési szervek és a bevett egyházak és belső egyházi jogi személyek foglalkoztatottjainak 2021. évi kompenzációjáról szóló 625/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet 6-7. §-a alapján	2 946,4	-331,8	2 614,6
a költségvetési szervek és a bevett egyházak és belső egyházi jogi személyek foglalkoztatottjainak 2021. évi kompenzációjáról szóló 625/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet 8. §-a alapján	152,7	0,0	152,7
Átcsoportosítás összesen			3 099,1
Visszarendezés (fel nem használt támogatás)			-331,8
Teljesülés			2 767,3

A költségvetési törvény 4. § (1) bekezdés b) pontja alapján végrehajtott, az **álláshely-gazdálkodásból eredő többletkifizetések**, azaz az év közben létrehozott új álláshelyek többletkiadásai fedezetének megteremtése 10,8 milliárd forint átcsoportosítását tette szükségessé.

A költségvetési törvény 4. § (1) bekezdés c) pontja alapján, a központi költségvetési szerveknél a feladatok változásával, a szervezetek, szervezetrendszerek korszerűsítésével, a feladatellátás ésszerűsítésével megvalósuló, kiadás- és költségvetési **támogatás-megtakarítást eredményező létszámcsökkentések** személyi juttatások és munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetéseire 0,8 milliárd forint átcsoportosítása történt meg.

A költségvetési törvény 4. § (1) bekezdés d) pontja alapján, **illetmény- és béremelési intézkedésekre** 173,4 milliárd forint szolgált.

A felhasználás az alábbiak szerint alakult:

<i>millió forintban</i>			
Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarendezés	Felhasználás
fegyveres és rendvédelmi foglalkoztatottak illetményemelésének és egyéb bérintézkedéseinek többlete [2015. évi XLII. tv. és 2012. évi CCV. tv.]	7 008,9	0,0	7 008,9
Nemzeti Adó- és Vámhivatal foglalkoztatottak illetményemelése [2010. évi CXXII. törvény]	14 818,6	0,0	14 818,6
a szenior állomány és a nyugdíj előtti rendelkezési állomány illetményének megtérítése. [2015. évi XLII. tv. 78. § (4) és 321. § (3) bekezdés.]	2 742,7	0,0	2 742,7
rendvédelmi alkalmazotti életpálya többlete [2015. évi XLII. törvény]	3 358,5	-376,1	2 982,4
közoktatási és szakképzési illetmény- és béremelés többletkiadásai [2011. évi CXC. törvény; 2019. évi LXXX. törvény]	84 340,1	-67,4	84 272,7
felsőoktatás bérfejlesztése [2011. évi CCIV. törvény]	15 103,9	0,0	15 103,9
tankerületi Központok Kit. hatálya alá kerülése [2018. évi CXXV. törvény]	7 454,1	0,0	7 454,1
egészségügyi bérfejlesztéshez kapcsolódó többletkiadások	11 317,9	-45,1	11 272,8
a megváltozott munkaképességű személyek (rehabilitációs és fejlesztő), valamint a szociális humánszolgáltatók minimálbér és garantált bérminimum emelése miatti támogatása. [20/2021. (I. 28.) Korm. rendelet]	10 798,9	0,0	10 798,9
szociális ágazati pótlék és egészségügyi kiegészítő pótlék többletkifizetései	863,2	0,0	863,2
kulturális foglalkoztatottak jogviszony-átalakuláshoz kapcsolódó bérfejlesztésének többlete [2020. évi XXXII. törvény]	1 608,6	0,0	1 608,6
Országgyűlés Hivatala illetménytöbblet és Ogytv. módosításának többlete [2012. évi XXXVI. törvény]	2 282,1	0,0	2 282,1
Uniós céljuttatások kifizetése [2319/2020. Korm. határozat]	4 280,3	-64,1	4 216,2
igazságügyi emelés [2011. évi CLXII. törvény; 2011. évi CLXIV. törvény]	597,8	-25,2	572,6
ÁSZ számvevői illetményváltozás [2011. évi LXVI. törvény]	630,8	0,0	630,8
alkotmányos szervek illetménytöbblete	337,4	0,0	337,4
központi költségvetési szervek minimálbér és garantált bérminimum támogatása [20/2021. (I. 28.) Korm. rendelet]	6 826,3	-434,6	6 391,7
Átcsoportosítás összesen			174 370,1
Visszarendezés (fel nem használt támogatás)			-1 012,5
Teljesülés			173 357,6

A Céltartalékok jogcímcsoport teljesítése gyakorlatilag megegyezik az eredeti előiránnyal (túllépés: 1,7%).

millió forintban

Eredeti előirányzat	184 594,1
Teljesülés	
4. § (1) bekezdés a) pontja alapján	2 767,3
4. § (1) bekezdés b) pontja alapján	10 762,2
4. § (1) bekezdés c) pontja alapján	774,4
4. § (1) bekezdés d) pontja alapján	173 357,6
Teljesülés összesen	187 661,5
Túllépés	3 067,4

2.3. A Beruházás Előkészítési Alap felhasználása

A 2021. évi költségvetési törvény 4. § (3) bekezdése szerint központi tartalék szolgál a XLVII. Gazdaság-újraindítási Alap fejezetben a „*Beruházás Előkészítési Alap*” jogcímcsoporton a központi költségvetési források felhasználásával megvalósuló egyes beruházások előkészítési folyamata fedezetének biztosítására. A központi tartalék törvényi előirányzata 10,0 milliárd forint volt. Ebből összesen 3,7 milliárd forint került átcsoportosításra az Alapból, különféle beruházási célokra. Ezen felül a kormány az 1953/2021. (XII. 22.) Korm. határozatával 5,9 milliárd forintot csoportosított át egyéb kiadások fedezetére.

2.4. A Gazdaság-újraindítási programok előirányzat felhasználása

A Magyarország 2021. költségvetési törvényében az Országgyűlés 68,0 milliárd forintban állapította meg a Gazdaságvédelmi Programok előirányzatát.

A költségvetési törvény év közbeni módosítása az előirányzat megnevezését Gazdaság-újraindítási programokra változtatta, továbbá megnövelte az előirányzat keretét 108,0 milliárd forintra, mely felhasználható keretet az 1609/2021. (VIII. 18.) Korm. határozat további 67,5 milliárd forinttal növelt.

A költségvetési törvény módosítása lehetővé tette a kormány számára az előirányzat túllépését, amennyiben e túllépéssel együtt is teljesül az államadósság-mutató csökkenése a 2021. évben. Az év folyamán 2142,7 milliárd forint átcsoportosítására került sor.

A 2021. évi átcsoportosításokat fejezetenként részletező táblázat az általános indokolás mellékletei között szerepel.

2.5. Járvány Elleni Védekezés Központi Tartaléka felhasználása

A Magyarország 2021. évi költségvetési törvényében az Országgyűlés 25,0 milliárd forintban állapította meg a Járvány Elleni Védekezés Központi Tartaléka előirányzatát.

A költségvetési törvény év közbeni módosítása alapján a „Járvány Elleni Védekezés Központi Tartaléka alcím előirányzatának felhasználásáról a kormány dönt. Az előirányzatról az Operatív Törzs által, annak működése ideje alatt meghozott javaslat alapján az államháztartásért felelős miniszter is átcsoportosíthat.”. A módosult költségvetési törvény lehetővé tette továbbá, hogy a Járvány Elleni Védekezés Központi Tartaléka cím előirányzata terhére előirányzat-módosítási kötelezettség nélkül, az eredeti előirányzaton felül kiadás legyen teljesíthető. Az év folyamán így összességében e tartalék terhére 444,6 milliárd forint átcsoportosítására került sor.

Az átcsoportosításokból 141,6 milliárd forint a járvány elleni védekezés érdekében történt vakcina beszerzésekhez szükséges forrást biztosította.

A 2021. évi átcsoportosításokat fejezetenként részletező táblázat az általános indokolás mellékletei között szerepel.

2.6. A Beruházási Alap felhasználása

Egyes beruházások előkészítésének és megvalósításának finanszírozása érdekében a kormány egy speciális finanszírozási rendről döntött, amelynek központi eleme a Beruházási Alap. A Beruházási Alap – központi tartalék jellegéből adódóan – a beruházási feladattal érintett minisztériumhoz történő átcsoportosítással biztosít fedezetet, nem a beruházások közvetlen finanszírozására szolgál. A beruházások finanszírozása nem egy összegben, hanem a beruházási költségek felmerüléséhez igazodóan, szakaszosan történik.

A Beruházási Alap a *Beruházási Alap létrehozásáról, valamint fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosításról* szóló 1039/2021. (III. 9.) Korm. határozat alapján a 2021. évi központi költségvetésben rendelkezésre álló előirányzatok részbeni átcsoportosításával jött létre 115,7 milliárd forint értékben.

A Beruházási Alap forrásigénylési és forrásbiztosítási rendszerébe tartozó beruházások előrehaladása nyomán az év folyamán ezen tartalék terhére összesen 71,2 milliárd forint átcsoportosítására került sor az adott beruházás előkészítéséért és/vagy megvalósításáért felelős tárca részére.

A *címrendi kiegészítésről, a Gazdaság-újraindítási programok előirányzatból, fejezetek közötti és fejezeten belüli előirányzat-átcsoportosításról, éven túli kötelezettségvállalás engedélyezéséről, egyes kormányhatározatok végrehajtása során alkalmazandó eltérő intézkedésekről, valamint egyes kormányhatározatok módosításáról* szóló 1953/2021. (XII. 22.) Korm. határozat alapján a Beruházási Alap előirányzatról egyéb kormányzati célok finanszírozására 30,0 milliárd forint átcsoportosítására került sor.

V. FELHATALMAZÁSOK

A költségvetési törvényben meghatározott felhatalmazások végrehajtásáról

Az 5. § (7) bekezdése egyrészt arra adott felhatalmazást, hogy a kijelölt tulajdonosi joggyakorló az általa e minőségben a 2021. év során beszedett bevételeket az érintett fejezetben előirányzatmódosítás nélkül elszámolhatja, másrészt a fejezetirányító szerv a tulajdonosi joggyakorló minőségében végrehajtandó, illetve a fejezetébe sorolt egyéb tulajdonosi kiadások teljesítése érdekében meghatározott fejezeti kivételekkel a fejezeten belül átcsoportosíthat, új tulajdonosi előirányzatot hozhat létre az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével. 2021-ben az államháztartásért felelős miniszter a következő előirányzat-átcsoportosítási fejezeti igényeket hagyta jóvá:

- X. Igazságügyi Minisztérium fejezet: 26,9 millió forint,
- XI. Miniszterelnökség: 4526,0 millió forint,
- XII. Agrárminisztérium fejezet: 201,5 millió forint,
- XVII. Innovációs és Technológiai Minisztérium: 9,4 millió forint.

A 6. § (1) bekezdése a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 7. Fejezeti tartalék cím kiadási előirányzat fejezeten belüli felhasználására adott felhatalmazást az állami vagyon felügyeletéért felelős, valamint az államháztartásért felelős miniszter együttes jóváhagyásával. A fejezeten belüli átcsoportosítás 2021-ben az alábbi előirányzatokat érintette:

- 1/2/1/1. Ingatlan beruházások, ingatlan és egyéb eszközök vásárlása jogcím: 241,2 millió forint,
- 1/2/1/7. Ingatlanok fenntartása és őrzése jogcím: 5,0 millió forint,
- 1/2/2/1. Az MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlásába tartozó társaságok forrásjuttatásai jogcím: 4185,8 millió forint,
- 1/2/2/3. Az MNV Zrt. működésének támogatása jogcím: 352,7 millió forint,
- 1/2/3/1. Az állam tulajdonosi felelősségével kapcsolatos környezetvédelmi feladatok finanszírozása jogcím: 1137,0 millió forint,

- 1/2/3/9. Egyéb vagyonekezelési kiadások jogcím: 138,2 millió forint,
- 2/2/5. Egyéb kiadások jogcímcsoport: 440,0 millió forint.

A 6. § (2) bekezdésében szereplő, az államháztartásért felelős miniszter jóváhagyásával történő a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet kiadásait érintő előirányzat-túllépésre 2021-ben nem került sor.

A 7. § (2) bekezdésében szereplő, az államháztartásért felelős miniszter jóváhagyásával történő a XLIV. A Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet kiadásait érintő előirányzat-túllépésre 2021-ben nem került sor.

A 12. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a kormány a Gyógyító-megelőző ellátás, a Gyógyszertámogatás és a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoportok között átcsoportosítást hajtott végre (1818/2021. (XI. 25.) Korm. határozat 1. pontja).

A 12. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján a kormány a Gyógyító-megelőző ellátás céltartalék jogcímről átcsoportosítást hajtott végre az Egészségbiztosítási Alap Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport jogcímeire (1683/2020. (X. 21.) Korm. határozat 2. pontja, 1878/2020. (XII. 4.) Korm. határozat 2. pontja, 1951/2021. (XII. 22.) Korm. határozat 2. pontja, 2005/2020. (XII. 24.) Korm. határozat 1. pont z) alpontja)

A 12. § (2) bekezdése szerinti felhatalmazás alapján a kormány megemelte az Egészségbiztosítási Alap Gyógyító-megelőző ellátás és a Gyógyszertámogatás jogcímcsoportok előirányzatait (1848/2020. (XI. 25.) Korm. határozat 3. pontja, 1916/2020. (XII. 17.) Korm. határozat, 1044/2021. (II. 9.) Korm. határozat, 1306/2021. (V. 26.) Korm. határozat, 1626/2021. (IX. 6.) Korm. határozat a) pontja, 1656/2021 (IX. 24.) Korm. határozat 1. pontja, 1818/2021. (XI. 25.) Korm. határozat 2. pontja, 1406/2021. (XI. 30.) Korm. határozat 6. pontja).

A 12. § (3) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján a kormány megemelte a többletkapacitások-befogadások teljesítményének finanszírozására meghatározott összeget (1626/2021. (IX. 6.) Korm. határozat b) pontja).

A 13. § (1) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével átcsoportosítást hajtott végre a Gyógyító-megelőző ellátás és a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoporton belül.

A 13. § (2) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével átcsoportosíthat a Természetbeni ellátások céltartaléka előirányzatról a Gyógyító-megelőző ellátás, a Gyógyszertámogatás, a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport és a Külföldön tervezett egészségügyi ellátások megtérítése jogcímre. Az átcsoportosítás a Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoporton belül a Nagyértékű gyógyszer-támogatás jogcímre megtörtént.

A 13. § (3) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter átcsoportosítást hajtott végre - a Szerződések szerinti gyógyszergyártói és forgalmazói befizetések jogcímen, valamint a Folyamatos gyógyszerellátást biztosító gyógyszergyártói és forgalmazói befizetések és egyéb gyógyszerforgalmazással kapcsolatos bevételek jogcímen elszámolt bevételek mértékéig - a Gyógyszertámogatás céltartalék jogcímről a Gyógyszertámogatás kiadásai jogcímre.

A 13. § (5) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével megemelte a Gyógyító-megelőző ellátás

jogcímcsoport Nagyértékű gyógyszerfinanszírozás előirányzatát a Nagyértékű gyógyszerfinanszírozást biztosító gyógyszergyártói és forgalmazói befizetések jogcím bevételi előirányzatán felül jelentkező többletbevétel összegével.

A 13. § (6) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével az egészségügyi ágazat fejlesztésével összefüggő, az ellátórendszer hatékonyságának növelését és a finanszírozási rendszer fenntarthatóságának javítását célzó feladatok támogatása érdekében átcsoportosíthat a Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport Finanszírozási rendszer átalakítása jogcímről a jogcímcsoport meghatározott jogcímeire. Az átcsoportosítás az Otthoni szakápolás, a Laboratóriumi ellátás és az Összevont szakellátás jogcímekre részben megtörtént.

A 19. § (1) bekezdésében, valamint az államháztartásról szóló 2011. CXCV. törvény 33. § (1) és (2) bekezdéseiben kapott felhatalmazás értelmében a következő kormányhatározatok alapján került sor a IX. Helyi önkormányzatok támogatási fejezeten belüli, illetve más fejezetből történő átcsoportosítással új előirányzatok létrehozására, melyek tételenkénti részletezését a fejezeti indokolás tartalmazza.

- A kormány döntött az 1079/2021. (II. 27.) Korm. határozatban a 12. Települési önkormányzatok fejlesztési, működési feladatainak támogatása cím és ezen belül 12 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1146/2021. (III. 31.) Korm. határozatban a 13. Karcag Város Önkormányzata épülete felújításának támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1138/2021. (III. 27.) Korm. határozatban a 14. Települési önkormányzatok fejlesztési feladatainak támogatása cím és ezen belül 2 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1222/2021. (IV. 30.) Korm. határozatban a 15. Útépítés, útfelújítás támogatása Somogyvár és Gamás településeken cím, a 16. A szentgotthárdi volt Kaszagyár helyzetének rendezése cím, valamint a 17. Klarissza-ház felújítása, közösségi tér kialakítása Piliscsabán cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1259/2021. (V. 12.) Korm. határozatban a 18. Községi önkormányzatok fejlesztési célú támogatása cím és ezen belül 2 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1294/2021. (V. 20.) Korm. határozatban a 19. Infrastrukturális fejlesztések megvalósítása Hajdúhadház városban cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1223/2021. (IV. 30.) Korm. határozatban a 20. A szolnoki „Véső úti R.A.J.T.” című projekt többletforrásának biztosítása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1285/2021. (V. 20.) Korm. határozatban a 21. Iváncsa Község Önkormányzata gazdaságfejlesztési feladatainak támogatása cím és a 22. A Normafa központi parkoló és buszforduló megszüntetéséhez kapcsolódó fejlesztés támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1377/2021. (VI. 11.) Korm. határozatban 23. Karcag Város Önkormányzata sporttelep fejlesztésének támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1351/2021. (VI. 3.) Korm. határozatban a 24. Infrastrukturális fejlesztések megvalósítása Tiszavasvári Városban cím és a 25. Budapest Főváros XII. kerületében a támfalak kiépítésének támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1366/2021. (VI. 9.) Korm. határozatban a 26. Nagykőrös Város Önkormányzata ingatlanvásárlásának támogatása cím létrehozásáról.

- A kormány döntött az 1369/2021. (VI. 10.) Korm. határozatban a 27. 25 000 fő feletti települési önkormányzatok támogatása cím és ezen belül 32 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1434/2021. (VII. 2.) Korm. határozatban a 28. Egyes települési önkormányzatok fejlesztési feladatai cím és ezen belül 8 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1550/2021. (VIII. 5.) Korm. határozatban a 29. Útfelújítás megvalósítása Dabas Városban cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1509/2021. (VII. 29.) Korm. határozatban a 30. Nyíregyházi Ipari Park bővítése és infrastrukturális fejlesztése cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1523/2021. (VII. 30.) Korm. határozatban a 31. Göd Város közigazgatási területén ipari park kialakítása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1640/2021. (IX. 21.) Korm. határozatban a 32. Egyes fővárosi kerületek támogatása cím ezen belül 8 alcím, a 34. Monor „Okos Város” projekt helyi eredményei üzemeltetésének támogatása cím, valamint a 35. Rösztke Község Önkormányzata konyhafejlesztésének támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1625/2021. (IX. 3.) Korm. határozatban a 33. Gazdaság újraindítását célzó önkormányzati beruházások cím ezen belül 21 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1642/2021. (IX. 21.) Korm. határozatban a 36. Egyes települési önkormányzatok fejlesztési célú támogatásai cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1716/2021. (X. 12.) Korm. határozatban a 37. Magosliget Szennyvíztisztító Telep UV fertőtlenítési fokozat kiépítésének támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1806/2021. (XI. 16.) Korm. határozatban a 38. Nyíregyházi Ipari Park bővítése érdekében szükséges előkészítési feladatok támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1835/2021. (XI. 30.) Korm. határozatban a 39. Kiemelt fejlesztési igények támogatása Pest és Tolna megyében cím és ezen belül 6 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1830/2021. (XI. 30.) Korm. határozatban a 40. Karcag Város Önkormányzata kulturális fejlesztési feladatainak támogatása cím és a 41. Váchartyán Község Önkormányzata bölcsődefejlesztési támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1824/2021. (XI. 25.) Korm. határozatban a 42. Sárszentmihály Községi Önkormányzat köznevelési feladatainak támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1869/2021. (XII. 3.) Korm. határozatban a 43. Az 5000 fő feletti települések fejlesztési támogatása I. cím és ezen belül 67 alcím, illetve a 44. Az 5000 fő feletti települések fejlesztési támogatása II. cím és ezen belül 42 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1912/2021. (XII. 15.) Korm. határozatban a 45. Az 5000 fő feletti települések fejlesztési támogatása III. cím és ezen belül 32 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1886/2021. (XII. 8.) Korm. határozatban a 46. Karcag Város Önkormányzata sportcsarnok beruházás előkészítésének támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1881/2021. (XII. 7.) Korm. határozatban a 47. Önkormányzatok infrastrukturális fejlesztéseinek támogatása cím és ezen belül 9 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1953/2021. (XII. 22.) Korm. határozatban a 48. Cegléd Város Önkormányzata sportfejlesztési feladatainak támogatása cím létrehozásáról.

- A kormány döntött a 1953/2021. (XII. 22.) Korm. határozatban a 49. Komárom Város Önkormányzata közútfejlesztésének támogatása cím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1921/2021. (XII. 20.) Korm. határozatban az 50. Községi, városi önkormányzatok beruházásainak támogatása cím és ezen belül 60 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1914/2021. (XII. 15.) Korm. határozatban az 51. Helyi önkormányzatok egyedi támogatása cím ezen belül 14 alcím létrehozásáról.
- A kormány döntött az 1978/2021. (XII. 24.) Korm. határozatban az 52. Községi önkormányzatok támogatása cím ezen belül 7 alcím és az 53. Kaposvári ipari-innovációs park fejlesztésének támogatása cím létrehozásáról.

A 19. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás értelmében az 1323/2021. (V. 31.) Korm. határozat alapján került sor a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet és a XIV. Belügyminisztérium fejezet közötti előirányzat átcsoportosításra, aminek a részletezését a fejezeti indokolás tartalmazza.

A Pénzügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2020 (I.31.) PM utasítás 1. mellékletéhez tartozó 4. számú függelék IV./52. pontja alapján a miniszter a Kvtv. 36. § (1) bekezdés szerinti hatáskörének gyakorlását az államháztartásért felelős államtitkára delegálta, aki döntött a 4-11. címek és egy alcím létrehozásáról.

- Gerjen Község Önkormányzatának támogatása
- Kunszállás Község Önkormányzata fejlesztéseinek támogatása
- Bölcsődei fejlesztési program
- Vajszló Nagyközség infrastruktúra fejlesztése
- Utcaburkolatok felújítása Leányfalu nagyközségben
- Óvoda építése és kialakítása Sé községben
- Egyes települési önkormányzatok kötelező feladatainak támogatása
- Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata kötelező feladatainak támogatása
- Községi ház tetőszerkezetének felújítása Gesztely Községben

A 20. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az államháztartásért felelős miniszter átcsoportosítást hajtott végre a XV. Pénzügyminisztérium fejezet, 26. cím, 2. alcím, 3. Céltartalékok jogcímcsoportról

a XIV. Belügyminisztérium fejezet

- 20. cím, 5. alcím, 8. Biztos Kezdet Gyerekházak jogcímcsoport,

a XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet

- 2. cím, 3. Szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti feladatellátás és irányítás intézményei alcím,
- 20. cím, 19. alcím, 1. Szociális célú nem állami humánszolgáltatások támogatása jogcímcsoport,
- 20. cím, 19. alcím, 2. Egyéb szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások sajátos finanszírozása jogcímcsoport,
- 20. cím, 19. alcím, 15. Fejlesztő foglalkoztatás támogatása jogcímcsoport,

a XLVII. Gazdaság-Újraindítási Alap fejezet

- 2. cím 8. alcím, 5. jogcímcsoport, 4. Megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának támogatása jogcím javára.

A 48. § (1) bekezdése szerint a kormány 2021-ben együttesen az ott megjelölt összeghatárig adhatott felhatalmazást új egyedi állami kezesség és garancia vállalására. Az évben ez irányú kormány felhatalmazás kiadására nem került sor.

A 49. § (2) bekezdése szerint a kormány az ott meghatározott vasúti társaságoknak vasúti gördülőállományuk fejlesztésére együttesen 70 000 millió forint EUROFIMA forrásbevonásra adhatott felhatalmazást állami kezesség mellett. A kormány 2021-ben nem élt e jogkörével.

Az 50. § (4) bekezdése szerint a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. által nyújtott hitelekhez kötődő állami kezesség után az állam javára felszámítandó kezességvállalási díj mértékét a kormány határozatban állapíthatja meg. A kormány 2021-ben az alábbi esetben állapított meg e tárgykörben kezességvállalási díjmértéket

- az MFB Növekedési Garanciaprogramjához kapcsolódó állami kezességvállalás kapcsán az 1085/2021. (III. 1.) Korm. határozatban;
- védelmi ipari fejlesztéshez szükséges állami kezességvállalásról szóló 1593/2021. (VIII. 13.) Korm. határozatban.

A 76. § (1) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a kormány megalkotta a költségvetési szervek és a bevett egyházak és belső egyházi jogi személyek foglalkoztatottjainak 2021. évi kompenzációjáról szóló 625/2020. (XII. 22.) Korm. rendeletet.

VI.

A KORMÁNYZATI SZEKTOR ADÓSSÁGA ÉS HIÁNYA AZ EURÓPAI UNIÓ MÓDSZERTANA SZERINT

1. Az EDP-jelentés

Az Európai Unió euróövezetben részt vevő tagállamai az integráció magas fokát, a Gazdasági és Monetáris Uniót és ezzel együtt a közös pénz bevezetését valósították meg. Bár a fiskális politika az Európai Unióban nemzeti hatáskörben maradt, az Unió hosszú távú fenntartható fejlődése és a Gazdasági és Monetáris Unió hatékony működése érdekében kialakításra kerültek azok a keretek és eljárási szabályok, amelyek egyértelmű határokat szabnak a decentralizált fiskális politikának az eurózónán belüli és kívüli tagállamokban egyaránt. Ezt hivatott garantálni a maastrichti szerződésbe foglalt túlzottdeficit-eljárás (Excessive Deficit Procedure, EDP), az ennek szigorítását és operacionalizálását jelentő Stabilitási és Növekedési Egyezmény, az ún. hatos jogszabálycsomag, az ún. kettős jogszabálycsomag és a Fiskális Paktum.

A csatlakozási szerződés aláírásával Magyarország vállalta, hogy amennyiben teljesíti a maastrichti szerződésben lefektetett konvergencia kritériumokat, bevezeti az Európai Unió közös pénzét, az eurót. Az ehhez vezető út meghatározott időszakra vonatkozó tervét tartalmazza az évente április végéig kiküldendő Konvergencia Program és Nemzeti Reform Program, a fiskális feltételek megvalósulását a félévente elkészített EDP-jelentés. Fenti dokumentumok és adatszolgáltatások a hazaitól eltérő, uniós statisztikai szabványok által meghatározott elszámolási szabályok alapján készülnek, és az ott lefektetett fogalmakat használják. Az EDP-jelentés a nemzetközi összehasonlításra alkalmas egyenlegmutató értékének alakulását úgy mutatja be, hogy egyidejűleg a nemzeti költségvetési/államháztartási

prezentációkban használatos egyenlegmutatótól való eltérésének okait, tételeit is részletezi. Az EDP-jelentés az Eurostat, a Központi Statisztikai Hivatal és a Pénzügyminisztérium honlapján is hozzáférhető.

Ez a fejezet a 2021. évi adatok alapján ismerteti a módszertani különbözőségeket és a kiemelt mutatók alakulását a 2021. évi zárszámadás készítésekor rendelkezésre álló statisztikai adatszolgáltatás, a 2022. évi őszi EDP-jelentés alapján.

2. Az uniós és az államháztartási elszámolások főbb módszertani eltérései

Az uniós statisztikai szabványok által meghatározott **kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört** foglal magába, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat a kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében 50%-nál kisebb arányt képvisel az árbevétel. A kormányzati szektor statisztikai fogalma szervezeti besoroláson alapul: valamely szervezet vagy beletartozik a kormányzati szektorba, vagy nem. A korábbi, statisztikai hatóságok által követett gyakorlat az volt, hogy legalább 3-5 éves tartós tendencia alapján ítélték meg az adott szervezet gazdasági magatartását és így szektorbesorolását. Jelen szabályok szerint egy új szervezetet lehetőleg már megalakulásakor, az üzleti tervek alapján be kell sorolni a megfelelő szektorba.

A kormányzati szektorba sorolandó nem államháztartási szervezetek körét statisztikai munkabizottság állapítja meg, számuk 2021-ben meghaladta az ötszázötvenet. A besorolt vállalatok mellett más, jelentős támogatásban részesülő, vagy költségvetési szervi formából átalakított vállalatok megfigyelésére is sor kerül.

A Központi Statisztikai Hivatal a statisztikai adatgyűjtés és a statisztikai besorolási kritériumok vizsgálata alapján gondoskodik a nonprofit szervezetek, közhasznú társaságok osztályozásáról. E szervezetek a statisztikában a gazdasági működésük és finanszírozásuk jellege alapján vagy a kormányzathoz (pl. a közalapítványok), vagy a háztartásokat segítő nonprofit szervezetekhez (pl. magánalapítványok), vagy a vállalkozásokhoz (pl. a gazdasági kamarák, hasonló érdekképviseleti szervek) sorolandók. Működésük karaktere alapján a kormányzathoz tartoznak a közhasznú társaságként működő szervezetek, pl. egyes színházak, helyi televíziók, egészségügyi, szociális, oktatási intézmények, valamint volt minisztériumi háttérintézmények, kiegészítő-szolgáltató intézmények. A kormányzati szektorhoz való tartozás fontos bizonyítéka, ha kizárólag vagy túlnyomórészt államháztartási forrásból működő közhasznú társaságok a minisztériumoktól, más fejezetektől közbeszerzési eljárás nélkül jutnak az általuk nyújtott szolgáltatások ellenértékéhez, vagyis támogatásban részesülnek.

Az ESA módszertan alkalmazását segítő Eurostat kézikönyv (MGDD = Manual on Government Deficit and Debt) szerint a kötelező részvételű, kötelező befizetéssel működő alapokat a kormányzatba kell sorolni, annak vizsgálata nélkül, hogy ki irányítja ezeket az alapokat.

A kormányzati szektorba sorolt szervezetek mindenkori aktuális listáját a pénzügyminiszter közleményben hirdeti ki, illetve az a Pénzügyminisztérium honlapján megtalálható.

Az **uniós módszertan** – a szervezeti kör különbözőségén túl – **a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is eltér az államháztartási elszámolásokhoz képest.** Az alkalmazandó uniós módszertant, az ESA2010 nemzeti számla

rendszert, egy uniós tanácsi rendelet¹ tartalmazza, amely a tagsággal a magyar jogrend részévé vált.

– Elszámolandó tranzakciók köre:

- = Az ESA2010 statisztikai módszertan a nyújtott kölcsönöket és visszatérülésüket, a pénzügyi befektetéseket és kivonásukat (azaz a részvénytüveleteket) a hiány számítása során figyelmen kívül hagyja.
- = Egyes, pénzforgalomban nem jelentkező, pénzmozgással nem járó műveleteket kiadásként számol el, így pl. a követelések elengedését, az adósságok átvállalását.
- = A gazdasági folyamatokban megkülönbözteti a két fél kölcsönös megállapodásán alapuló tranzakciókat, ezeket lehet csak a maastrichti hiánymutatóban elszámolni, viszont a gazdasági partner nélküli eseményeket (pl. leltártöbblet, katasztrófa-veszteség) és az átértékelődés folyamatait (az ár- és árfolyamváltozásokat) nem.

– Számbavétel időpontja:

A módszertan a pénzforgalmi helyett eredményszemléletű számbavételt kér, azaz a bevételeket és kiadásokat abban az időszakban számolja el, amikor a gazdasági események megtörténnek (az adófizetési kötelezettség keletkezik, a jogosultság létrejön).

– Számbavétel értéke:

A tranzakciókat, az eszközöket és kötelezettségeket piaci áron értékeli.

Az ESA2010 szerinti egyenleg a fenti szervezeti körre való kiterjesztést követően és a megfelelő korrekciót alkalmazva áll elő a hazai elszámolások szerinti államháztartási egyenlegről.

A másik fiskális konvergencia mutató, az ún. maastrichti adósságmutató a kormányzati szektor konszolidált bruttó adóssága névértéken, melyet az ÁKK által kimutatott központi költségvetés bruttó adósságából kiindulva, azt korrigálva, valamint a kormányzati szektorba tartozó többi alrendszer, illetve szervezet adósságát hozzáadva lehet megkapni. A központi költségvetés ÁKK által kimutatott adósságát amiatt is kell korrigálni, mert a maastrichti adósságot nem piaci értéken, hanem névértéken kell elszámolni, ebből következően a csak piaci értékkel bíró derivatívák nem részei az adósságnak, míg a névértéktől eltérő áron történt adósságkibocsátások (díszkontkincstárjegyek) állományi adatait a névértékre való átszámítással korrigálni kell.

3. A kiemelt mutatószámok

Az európai uniós tagsággal Magyarország vállalta az euró bevezetését, melynek fiskális kritériumaként a hiányt 3% alá, az adósságot pedig 60% alá kell csökkenteni, középtávon pedig a Stabilitási és Növekedési Egyezmény alapján meghatározott strukturális deficitcél kell teljesítenie a GDP arányában. 2020. szeptember volt abból a szempontból, hogy a fiskális szabályok betartása alól a tagállamok mentességet kaptak a koronavírus-járvány miatt, amely mentesség 2021. évben továbbra is fennállt.

Az Európai Unió jogrendje szerint a tagországoknak a túlzothiany-eljárás (EDP) keretében évente két alkalommal – március és szeptember végéig – kell hivatalos jelentésben közölniük a két kiemelt kormányzati mutatót: a kormányzati szektor adósságát és hiányát. A Központi

¹ Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 549/2013/EU RENDELETE (2013. május 21.) az Európai Unió-beli nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről

Statisztikai Hivatal állítja össze az EDP-jelentést valamennyi tényidőszakra a nem pénzügyi számlák tekintetében, a Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi számlák körében, míg a Pénzügyminisztérium az adott évi várható értékét mind az EDP-egyenlegnek, mind a maastrichti adósságnak.

A 2022. őszi EDP-jelentésnek megfelelő mutatók időszora az alábbi:

A kormányzati szektor főbb mutatóinak alakulása a 2022. őszi EDP-jelentés alapján (milliárd forintban, illetve a GDP %-ában)	2018	2019	2020	2021
GDP	43 386,4	47 664,9	48 411,5	55 125,6
Kormányzati szektor adóssága	29 970,7	31 139,2	38 388,7	42 351,5
(GDP %)	69,1	65,3	79,3	76,8
Kormányzati szektor ESA egyenlege	-916,5	-968,2	-3 648,4	-3 938,0
(GDP %)	-2,1	-2,0	-7,5	-7,1

A kiemelt mutatószámokban elsősorban az adatforrások változásból adódó eltérések jelentkezhetnek, a gyorsjelentéseket, évközi statisztikákat felváltják az éves beszámolókból és éves statisztikákból származó alapadatok.

Kiemelt mutatók	KSH-MNB			
	2018	2019	2020	2021

Kormányzat ESA egyenlege - GDP %

2022. márciusi EDP-Jelentésben	-2,1	-2,1	-7,8	-6,8
eltérés	0,0	0,1	0,3	-0,3
2022. szeptemberi EDP-Jelentésben	-2,1	-2,0	-7,5	-7,1

Kormányzat adóssága - GDP %

2022. márciusi EDP-Jelentésben	69,1	65,5	79,6	76,8
eltérés	0,0	-0,2	-0,3	0,0
2022. szeptemberi EDP-Jelentésben	69,1	65,3	79,3	76,8

